

מגזר . . . 2007

הימאי הישראלי

בטאון האיגוד הארצי לימאים

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

מזכיר איגוד הימאים בין צירי ועידת העבודה לענייני ספנות בז'נבה

The ISRAEL SEAMAN

ORGAN OF ISRAEL SEAMEN'S UNION

The General Federation of Jewish Labour in Israel

א/ק ציון לפני הגיעה לנמל הבית

החלטות מועצת איגוד הימאים

11. המועצה שמעת את ההסבר, שניתן ע"י המזכירות ומרכז "מבטחים" בקשר להצטרפותנו לקרן פנסיה, מאשרת את ההצטרפות לקרן הפנסיה ומייפה את כוחו של הוועד לחתימה על ההצטרפות לפי הסכם מיוחד.
12. המועצה מכיעה את הערכתה המלאה לפעולתה של קרן עזרה לספנים ולמזכיר הקרן על עבודתו המסורה בימי האבטלה ועל דאגתם לגיוס כספים לתמיכת הימאים המובטלים ועמידתם בודדים לעזרת הימאים.
13. המועצה פונה לוועד הפועל בקריאה לעמוד בהבטחה בדבר מתן תרומה להקמת מרכז לימאים, ולעיריית חיפה בהבטחתה להקצות מגרש להקמת הכית.
14. המועצה שמעה את הדו"ח של לשכת העבודה לימאים, מאשרת אותו ומכיעה את סיפוקה על המבנה הארגוני החדש, שניתן ללשכה.
15. המועצה מאשרת את הרכב חבר השופטים ומקבלת בכרחה את הקמת משפט החברים.
16. המועצה מטילה על הוועד לפנות לכל הגורמים הממלכתיים בדרישה לזרז את החקירה ולהעמיד לדין כל ימאי, החשוד בעבירה על-מנת שלא להכרית את לחמם של הבלתי אשמים, ודורשת את תמיכתו המלאה של הוועד הפועל בנידון.
17. המועצה מטילה על הוועד לעבד תכנית קידום מקצועי לותיקים מבין עובדי המשק הבלתי מקצועיים.
18. המועצה מסתייגת מפרסומיו של יושב-ראש הוועד הימית.
19. המועצה מטילה על הוועד לכדוק את אפשרויות שינוי גבית מס האיגוד.
20. המועצה בוחרת את הוועד בהרכבו הבא:

ה. דלמן	ע. כנארי
א. קריבצקי	ר. פלצור
ב. שיפמן	י. שרף
ג. בךארי	מ. לזרוביץ'
ד. ארקין	א. גולדבלט
ה. צוקר	ד. נתן

1. המועצה הארצית השניה במושבה השני שמעה את הדו"ח של הוועד והמזכירות, מאשרת אותו ומכיעה להם את הוקרתה על ביצוע החלטות המושב הראשון של המועצה.
2. המועצה וציבור יורדי-הים הישראלים מברכים את המדינה והיישוב בשנת העשור. יהיה העשור השני רצוף הישגים נוספים בכיזור בטחון המדינה, קלימת עליה ופיתוח הארץ והספנות הישראלית.
3. יורדי-הים הישראלים עומדים נכונים כבעבר לצון המדינה והיישוב, בהשטת אניות צי ישראל בימי חירום ככימי שלום, וכמאבק לזכות חופש השייט ככל נתיבי הים.
4. המועצה מחזקת את נציגי המדינה בוועדה הבינ-לאומית לחוק ומשפט ימי כמאבקם להבטחת זכויותינו הצודקות.
5. המועצה מטילה על צירינו בוועידת אייל.או. להביא את עמדתנו ולהגן עליה בעניינים, שיעמדו לדין.
6. המועצה מקדמת בכרחה את פיתוח צי-הסוחר הישראלי. ציבור הימאים יהיה מוכן גם בעתיד לשיתוף מלא בהפעלת האניות החדשות ובהשטתן.
7. המועצה מודאגת מחכירת אניות זרות בו זמון שאניות ישראליות הושבתו וצוותותיהן פוטרו ונשארו מובטלים ומטילה על הוועד לפנות לכל הגורמים לשם מניעת מצב זה בעתיד.
8. המועצה מברכת את הוועדה לתחיקה ימית שעלי-יד משרד התחבורה על התקדמותה הרבה בהכנת החוקה הימית. יחד עם זאת פונה המועצה ומבקשת לזרז את התחיקה לימאים.
9. המועצה מגנה בכל החריפות את נגע ההברחות, שנתגלו לאחרונה בצי ומטילה על הוועד לנקוט בכל האמצעים לביעור הנגע והוצאת האשמים משורותינו והרחקתם מעבודה בים. המועצה מאשרת את הצעדים, שננקטו עד כה על-ידי הוועד והמזכירות להפסקת המסחר עדידי הימאים.
10. המועצה רואה חובה לעצמה להעמיד את כל הגורמים על הסכנות החמורות הצפויות לצינו, לבטחון המדינה ולכלכלתה מהמשכו של מצב זה, שבו מופקדים הימאים מבחינה תרבותית-הכרתית. המועצה מטילה על הוועד לדאוג לפעולות תרבות והשכלה בקרב ציבור הימאים בקנה-מידה נרחב בעזרת כל מוסדות התרבות בהסתדרות על מדוריה וענפיה השונים.

אל הימאי-הקורא

חוברת "הימאי הישראלי" שלפניך מופיעה שלא במתכונת הרגילה. כרגיל מוצא אתה בחוברת מדורים שונים, מאמרים, מכתבים, ידיעות ים וגמל מהארץ ומחוץ-לארץ, פרקי הווי וכו'. הפעם מופיעה החוברת בצורה מוגדלת, אולם היא מוקדשת לנושא אחד — המועצה, שנערכה בחיפה בימים 21—19 במרץ.

מועצה-מועצה ובעיותיה העיקריות. הפעם נידונו כמה בעיות, אולם בראש דיוני המועצה עמד עניין יבוא סחורות ותופעת ההברחות, שנתגלתה באניות — "נגע, ששימש עילה להתקפה היסטורית". נושא כאוב זה העסיק את המועצה ברוב הזמן ואף חדר ו"התגנב" אל כל דיון אחר...

בהתחלת החוברת מתפרסמות החלטות המועצה וכן גם נוסח התקנון החדש של האיגוד.

★

זמן לא-מועט הקדישה המועצה לבעיות הפעולה התרבותית, שנידונו בהשתתפות בא-כוח המרכז לתרבות וחינוך. הוצעו הצעות בדבר ארגון סמינריונים בבית-הספר לפעילי ההסתדרות ופעולות באניות. נדמה, כי הדיון הביא לידי הבהרה והבהרה מועילה לתווה.

★

מבין העניינים שנידונו במועצה הננו מעירים לתשומת-לבך את הנושאים דלהלן:

- החלטה להצטרף לקרן "מבטחים";
- בדיקת שיעור המס הארגוני;
- הקמת משפט חברים מיוחד לימאים.

★

חברי-ימאי!

אנו מקווים, כי מאחר שלא היתה לך האפשרות לעקוב מקרוב אחר דיוני המועצה, תמלא את החסר בעזרת חוברת זו.

"להשתמע" בחוברת הבאה. זו לא תוקדש לנושא אחד. היא תהיה מגוונת כמו תמיד ותמצא בה את המדור רים הרבים, שנדמה כי התחבבו על ציבורנו...

המערכת

תוכן העניינים

3	החלטת מועצת איגוד הימאים
4	תקנון האיגוד
6	פתיחת מושב המועצה
	דברי מזכיר האיגוד ר"ח ולטר דלמן / ברכת המנהל הכללי של משרד התחבורה פ. גינצבורג: אזנינו קשובות לבעיותיכם! / מברק ברכה משרד העבודה מ. נמיר / ברכה מחברת "ציים" — ב. עברי / ברכה מחברת "אל ים" / דבר הועה"פ של ההסתדרות — ז. ברש: לפני 3 בעיות מרכזיות / ברכת משרד העבודה — צ. לוינסון / ר"ח ו. דלמן — תופעה שאין דומה לה.
10	גבחרה נשיאות וועדה מתמדת
11	דו"ח מאת י. ארקין, מזכיר הטיבת הקצינים: טיפול מתמיד יבטיח יציבות להישגים שהושגו.
12	דו"ח מאת י. שרף, מזכיר הסיפונאים
13	דו"ח מאת ר. פלצור, מזכיר המכונאים
14	דו"ח מאת ד. נתן, מזכיר חטיבת המשק
16	דו"ח מאת ע. כנארי, מזכיר לשכת העבודה
18	אינה דומה ראיה לשמיעה. נציג משרד העבודה.
18	סדר היום
19	המועצה בודקת ביצוע החלטות הקודמות
22	מילואים לדין-וחשבון
	תנאים סוציאליים והשתלמות לקצינים / אל המדברים על מחסור בימאים / לבטיה של חטיבת המשק / פעולות תרבות — לא במקום הבעיות והצרות... — יוסף בורשטיין / הסיפון לא הרגיש בחוסר-עבודה / פעילות תרבותית — לא כנחלת יחיד — אהרן מיכאלי.
32	נגע ששימש עילה להתקפה היסטורית
38	מהותה של הועדה לימאות וימאים — י. יודין
44	דיון על לשכת העבודה
46	הוחלט להצטרף לקרן "מבטחים"
49	תקנון חדש לאיגוד
49	מס ארגוני
50	הוקם משפט חברים
50	בית יורדי-ים שקיים — ובית ימאים שאיננו
50	בצל האבטלה
51	נעילה
51	מאזן קרן עזרה לספנים
53	ועידת העבודה הבינלאומית לענייני ספנות

THE ISRAEL SEAMAN

ORGAN OF ISRAEL SEAMEN'S UNION

Published by:
The General Federation of Labour in Israel
Israel Seamen's Union

Editor: MOSHE LAZAROVICH

HAIFA, ISRAEL, 2, HANAMAL ST. P.O.B. 1324
Cables: "IGRAM", Haifa.

הימאי הישראלי

בטאון האיגוד הארצי לימאים

יוצא לאור על-ידי הועה"פ של ההסתדרות / האיגוד הארצי לימאים

העורך: משה לזרוביץ'

ח.פ.ה. ישראל, רח' הנמל 2 / ת.ד. 1324
המען למברקים: "איגרים", חיפה

תקנון האיגוד

מועצת האיגוד אישרה תקנון חדש לרגל שינויים הנכונים מתנאים חדשים. אנו מפרסמים כאן את נוסח התקנון במלואו.

1. האיגוד הארצי לימאים מאגד בתוכו את כל הימאים תושבי מדינת ישראל, על דרגותיהם ומחלקותיהם. הוא כפוף למרות הועד הפועל של ההסתדרות.
2. תקנות אלו כפופות לכל השינויים שיחולו בחוקת ההסתדרות לפי החלטות המוסדות המוסמכים.
3. אין חברות באיגוד בלי חברות בהסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י, או ארגוני העובדים באיגוד המקצועי.
4. זכות החברות באיגוד ניתנת לכל ימאי המוצא את מחיטו בעבודה באניות צי-הסוחר, המפליגות בים, חברות באיגוד יחשבו לכל יורדיים, העובד לא פחות משנה באניות צי-הסוחר הישראלי. השנה הראשונה לעבודה בים יחשב כתקופת מועמדות.
  - (א) ימאים, אשר שירתו לא פחות מחמש שנים בצי-הסוחר באניות המפליגות בים, רשאים לשמור על חברותם באיגוד גם לאחר עזיבת שירותם בפועל באניות המפליגות בים, בתנאי שהם:
    1. ממלאים תפקידים באיגוד הימאים או בשמו כנבחרים למוסדותיו או כשליחים במוסדות אחרים;
    2. אישיים, הקשורים לאיגוד הימאים שנים רבות, שעל זכות חברותם באיגוד יוחלט ברוב קולות בוועד האיגוד;
    3. עובדים בעבודה ימית בחוף (כגון נמל, מחלקת הספנות של משרדי התחבורה, מספנות, בית-הספר הימי וכו').
  - (א) השתייכות לשני איגודים מקצועיים אינה מותרת. המצטרף לאיגוד מקצועי אחר — מותר על חברותו באיגוד הימאים.
5. לאיגוד 4 חטיבות:
  - (א) חטיבת רבי-חובלים ומכונאים ראשיים, הכוללת את כל רבי-חובלים ומכונאים ראשיים בעלי תעודות סמיכות.
  - (ב) חטיבת הקצינים, הכוללת את כל הקצינים המוסמכים על דרגותיהם ומחלקותיהם. הקצינים הבלתי מוסמכים על דרגותיהם ומחלקותיהם שייכים לחטיבה זו, כל עוד הם ממלאים בפועל תפקידי קצינים באניות צי-הסוחר.
  - (ג) חטיבת עובדי הסיפון והמכונה, הכוללת את כל המלחים, המסיקים, השמנים ואת כל דרוגי המחלקות הללו עד דרגת רבי-מלחים ורבי-שמנים וכן את המתלמדים על סוגיהם. החטיבה מחולקת לשתי מחלקות — סיפון ומכונה.
  - (ד) חטיבת עובדי מחלקת המשק, הכוללת את כל המל-

צרים, הטבחים, פקידים, מטפלות, הכלכלים הבלתי-מוסמכים שאינם משרתים בפועל קצינים, את כל שאר העובדים הכפופים למסגרת המחלקה הזאת וכן את המתלמדים לסוגיהם.

הערות:

- (1) רופאים ואחיות מוסמכים ומשגיחים על הכשרות שייכים לחטיבת הקצינים.
- (2) קציני משק בלתי-מוסמכים שייכים לחטיבת הקצינים, כל עוד הם משרתים בפועל בתפקידי גובר או בכלל ראשי.
6. סמכויות החטיבה
  - (א) כל חטיבה פועלת במסגרת עצמאית והיא מוסמכת להחליט ולקבוע הלכות בכל העניינים המיוחדים לחטיבה ולמחלקות הנוגעות לה.
  - (ב) עניינים, החורגים מתחום פעולתה של החטיבה, הם מסמכותם של ועד האיגוד או המזכירות.
  - (ג) אם אחת החטיבות לא באה על סיפוקה מהחלטות הועד, היא רשאית לפנות למחלקה לאיגוד מקצועי ולבקש את הכרעתה.
7. מוסדות האיגוד הם:

מועצה ארצית	ועדי הצוותות
הועד הארצי	מוזכירות החטיבות
המזכירות	ועדי החטיבות

  - (א) המועצה הארצית היא בת 28 חברים ומורכבת מנציגי 4 החטיבות, הנבחרים אחת לשלוש שנים על-ידי כלל חברי האיגוד, בעלי זכות הצבעה. היא מתכנסת אחת לשנה, בשעת הצורך תכנס המועצה לישיבה יוצאת מהכלל על-פי החלטת הועד הארצי, שתתקבל ברוב קולות של כל חברי הועד, או לפי תביעתם של חברי המועצה (לפי תקנות ההסתדרות). החטיבות מורכבות מ-4 נציגים לחטיבת רבי-חובלים ומכונאים ראשיים (2 רבי-חובלים, 2 מכונאים ראשיים), הנציגות בחטיבת הקצינים תהיה לפי ההרכב: 3 חובלים, 3 מכונאים, אלוטואי וקצין משק. הנציגות בחטיבת סיפון ומכונה תהיה לפי ההרכב: 4 סיפונאים, 4 מכונאים. הנציגות בחטיבת המשק תהיה לפי ההרכב: 5 עובדי משק מהרגות מלצר ומעלה, 2 טבחים, 1 שירותים כלליים (פקידים, מחסנאים וכו').
  - (ב) הועד הארצי מורכב מ-12 חברים: רבי-חובל, מכונאי ראשי, 3 קצינים, 3 מעובדי חטיבת המשק, 2 סיפונאים, 2 מכונאים.
  - (ג) המזכירות נבחרת על-ידי הועד הארצי מבין חבריו והיא מורכבת ממרכז, מזכיר רבי-חובלים ומכונאים ראשיים, מזכיר קצינים, מזכיר המכונאים, מזכיר הסיפונאים, מזכיר המשק, מזכיר סעד ותרבות.
  - (ד) ועד החטיבה, בן 8 חברים, נבחר על-ידי כל חברי החטיבה בשעת הבחירות למועצה הארצית.
  - (ה) מזכירות החטיבה מורכבת משלושה חברים: מזכיר החטיבה ושני חברי הועד מטעם החטיבה.

(1) ועד הצוות בכל אניה נבחר באסיפה כללית לפחות על ידי 2/3 מצוות כל מחלקה וחייב לקבל את אישורה של המזכירות ומורכב משלושה עד אחד-עשר חברים — לפי גודל האניה והרכב מחלקותיה. באניות-משא ייבחרו שלושה עד ארבעה חברים — נציגי הקצינים, מחלקת הסיפון, המכונה והמשק. באניות נוסעים — אחד או שנים ממחלקת המשק, ואחד או שני קצינים. ועד הצוות בחר במזכיר הועד, המייצג את הצוות כולו כלפי האיגוד ורבי-החובל.

הערה:

מליאת הועד הארצי רשאית לבחור במרכז ובמזכיר תרבות וסעד לפי התאמה אישית גם לא מחברי המועצה. במקרה זה יהיה מזכיר תרבות וסעד בזכות דעה מיעוט.

8. זכות בחירה
  - (א) זכות בחירה אקטיבית (לבחור) לכל מוסדות האיגוד ניתנת לכל חבר באיגוד (לא פחות משנה אחת עבודה בים) והפסיבית (להיבחר) — לאחר שנתיים נסיעה בים.
9. תפקידים וסמכויות של מוסדות האיגוד
  - (א) המועצה הארצית, הנבחרת על-ידי הימאים, מהווה את המוסד המחוקק העליון של האיגוד. היא דנה בכל הבעיות של האיגוד ומחליטה החלטות, המחייבות את הועד ואת המזכירות בתקופה שבין מועצה למועצה. היא שומעת דין-וחשבון מפי המזכירות ומתווה את דרכי הפעולה להבא. היא בוחרת בוועד האיגוד.
    - (ב) הועד הארצי של האיגוד אחראי להנהלת ענייני האיגוד בתקופה שבין מועצה למועצה. לפי החלטותיו פועלת המזכירות. הוא אחראי למשא-ומתן עם החברות על תנאי העבודה, מקבל החלטות עקרוניות ומפקח על הפעולות השוטפות. הועד בוחר במזכירות. חברי הועד חייבים להשתתף בישיבות הועד אם הם נמצאים בחוף.
      - (ג) המזכירות היא המכשיר המבצע והפועל לפי החלטותיה העקרוניות של המועצה והחלטותיו של הועד. כל מזכיר-חטיבה אחראי לפעולות הנוגעות לחטיבתו, ורכו התרבות לפעולה התרבותית והחברתית. קיימת אחריות קולקטיבית של כל חברי המזכירות לכל המתהווה באיגוד. ריכוז כל העניינים הוא בידי המרכז, הוא מכנס את ישיבות הועד והמזכירות ומפקח על ביצוע תקין של החלטות.
      - (ד) ועד החטיבה מתכנס בשעת כינוסיה של המועצה, דן ומחליט בעניינים המיוחדים של החטיבה. מזכיר החטיבה מקיים קשר מתמיד בכתב ובעל-פה עם חברי ועד החטיבה ונועץ בהם בקשר לפעולותיו.
      - (ה) מזכירות החטיבה היא המכשיר המבצע של החטיבה, הפועל לפי החלטותיו העקרוניות של ועד החטיבה ואחראי לפעולות המבוצעות במסגרתה.
      - (ו) ועד הצוות, שייבחר עם הפלגת האניה מנמל הבית, מהווה חוליה מקשרת בין האיגוד לצוות האניה. הוא מרכז את העניינים הטעונים בירור ופעולה ומביאם בפני האיגוד. הוא מייצג את הצוות כלפי רבי-החובל,

נציגות המדינה בחו"ל, שלטונות הנמל, אגודות הימאים המסונפות לאי.טי.אף. הוא מבצע את הוראות האיגוד, מספק אינפורמציה בכתב ובעל-פה, מקשר עם הימאי הישראלי, עוסק בפעולה תרבותית, חברתית ומקצועית, מיישב סכסוכים בין אנשי הצוות לבין עצמם. הוא משתף פעולה עם רבי-החובל בשמירת המשמעת והרמה המקצועית. ועד הצוות פועל במסגרת חווי העבודה ואין מתפקידו ומסמכותו לקבל החלטות עקרוניות. אסור לו לתת הוראות, המנוגדות להוראות רבי-החובל, אלא-אם-כן קיבל הוראה מפורשת ומוסמכת מועד האיגוד. פקודה כזו נכנסת לתוקפה בשעת עגינת האניה בנמל. על ועד הצוות לקרוא לאסיפות לסחות אחת לחודש.

10. הכרות שביתה
  - (א) שביתה חלקית ומלאה מוכרזת על-ידי ועד האיגוד, בהצבעה חשאית, לאחר החלטת רוב הצוות או רוב הצוותות הנוגעים בדבר.
  - (ב) כל החלטה על שביתה טעונה אישור הועד הפועל של ההסתדרות.
  - (ג) במקרה של שביתה רשאי כל רבי-חובל ומכונאי ראשי להחליט על הצטרפותו לשביתה בהתאם למצבו המיוחד.
11. על כל החברים לדרגותיהם ומחלקותיהם לציית להוראות ועד האיגוד, מוסדותיו ושליחיו המוסמכים. כל המפר את משמעת האיגוד יועמד לדין לפני משפט חברים ויהיה צפוי להוצאה מהאיגוד.
12. עריקה
  - (א) ימאי, שערק מאניתו בנמל חוף, לא ייחשב עוד כחבר איגוד הימאים וזכותו לעבודה בים תישלל ממנו, אלא-אם-כן יתבררו נסיבות מקילות.
13. כל זכויות החברות בקרן עזרה לספנים מיועדות לחברי האיגוד.
14. חבר, שעזב אניה ולא נרשם בלשכת העבודה לימאים כדורש-עבודה בתקופה של למעלה מ-12 חדשים, ייחשב כאילו ויתר על חברותו באיגוד, אלא-אם-כן עשה זאת על דעת האיגוד וברשותו.
15. משפט חברים של איגוד הימאים פועל במסגרת חוקת ההסתדרות ותקנות משפט החברים של ההסתדרות עם זכות ערעור לבית-הדין העליון של ההסתדרות.
  - (א) משפט חברים של איגוד הימאים פועל במסגרת חוקת ההסתדרות ותקנות משפט החברים של ההסתדרות.
  - (ב) חבר השופטים של משפט החברים מורכב מנציגים שופטים ימאים ומנציגים שופטים מומלצים על-ידי המחלקה לאיגוד מקצועי בוועד הפועל של ההסתדרות.
  - (ג) מועצת האיגוד בוחרת ומאשרת את חבר השופטים.
16. חברות באיגוד הימאים מחייבת כל חבר לחיי חברה תקינים בצוות האניה, שמירה על כבוד המדינה ומעמד הפועלים וטוהר מידות, עבירה על אחד מצוים אלה תגרור אחריה, לאחר שתוכח, פסק-דין של משפט חברים עד כדי הוצאה מחלטת מאיגוד הימאים.

פתיחת מושב המועצה

דברי מזכיר האיגוד רביחובל ולטר דלמן

ר"ח ה. דלמן נושא דברו בפתיחת המועצה

כבוד המנהל הכללי של משרד התחבורה, אורחים נכבדים, מועצה נכבדה!

יש לי הכבוד לפתוח את המושב השני של המועצה השנייה במועדוננו ולברך אתכם בזה. חובה עלינו להעלות את זכרם של חברנו הימאים, שהלכו מאתנו מאז המועצה האחרונה:

רב חובל	הנס רוזנטל
חובל שלישי	יצחק פלוצק
מלצר	יעקב פרוה
מלצר	יוליוס קלר

יהי זכרם ברוך!

מועצתנו זו, המתכנסת בשנת העשור למדינתנו, דורשת מאתנו הגברת מעשים לעתיד וחשבון הנפש לגבי העבר. יש לי לציין הישגים גדולים: גידול הצי בממדים בלתי רגילים והופעת הדגל שלנו בכל הימים, הבטחת אספקה עצמית בנמל מלחמה באניות שלנו עם צוותות ישראליות, שהיו תמיד מוכנים לפעולה בכל הקווים למרות הסכנות הרבות.

ענף הספנות הוא לא רק מקום עבודה כשלעצמו, אלא מאפשר גם קיום אלפי אנשים אחרים ביבשה ומסייע להתפתחות מקצועות חדשים. כאן עלי לציין, כי עמדתנו בכביד בהשוואה עם עמים ותיקים, בעלי מסורת ונסיון ימי במשך מאות בשנים וגם בעלי מנגנון מושלם בחוף, למרות זאת, כפי שאמרתי, עמדו ימאינו בהתחרות אתם תוך מאמצים רבים. טעות בחוף היא טעות לעולם חוזרת בעוד שטעות בים היא גורלית וגורמת לעתים לאבדן נפשות.

המקצוע הימי הוא אחד המקצועות הקשים, דבר מוכר וידוע בכל העולם. על אף הבקורת שנשמעת לעתים קרובות בצורות שונות, הרי היעילות והפריור בעבודת הימאי שלנו היא על רמה בינלאומית למן היום הראשון שאניותינו מפליגות בצוותות ישראליות. מי יתן וכל הענפים הכלכליים במדינתנו יהיו בעלי רמה ופריור דומים, כי אז נתקדם לקראת עצמאות כלכלית.

אשר לשטח המקצועי והארגוני שלנו ברצוני למסור בצורה תמציתית על המעשים שלנו בשנה שחלפה. בחוזה העבודה הוכנסו שינויים יסודיים במבנה השכר והודות לזה ניתן עידוד וקידום לבעל-המקצוע ובעל הנסיון הימי.

התקדמות בתנאים סוציאליים

ביצענו את סעיף הקביעות בחוזה העבודה וניתנת קביעות בעבודה לעשרות אנשים. פירשנו סעיפים רבים בחוזה העבודה עם חברות הספנות, שגרמו בעבר לסכרי סוכים, שפחתו השנה כדי מינימום. בשטח הסוציאלי התקדמנו לקראת הבטחת התנאים המיוחדים לימאי ודבר זה יובא להכרעה סופית לפני מועצה זו.

ברכת המנהל הכללי של משרד התחבורה פ. גינצבורג

אזנינו קשובות לבעיותיכם!

בהחזקת האנשים בסך 10,000 ל"י בעוד 3 חדשים עומד להסתיים קורס לקציני ראדיו, הנמשך כבר למעלה משנה. קורס זה אורגן ומתנהל בעזרת חברת "צים" ויש לציין במיוחד את עזרת "אלחוט ים", אשר העמיד לרשות הקורס את כל הציוד ואת המדריכים.

במשך 1958 יארגן משרדנו 7-8 קורסים נוספים לדרגות קצונה שונות בסיפון ובמכונה, אשר ישתתפו בו כ-100 איש. בתוך מסגרת התכניות של הכשרת כ-500 קצינים עד 1962 לצרכי הצי ההולך ונבנה.

עלי לציין, כי התקנות, שעליהן התבססו הגורמים השונים — ובעיקר מועצת הבוחנים — לשם קבלת עובדים לאניות בדרגות השונות וקידום הקצינים מדרגה לדרגה, הוכנו עוד

בגלל סיבות בלתי תלויות בו נעדר שר התחבורה מכאן הערב וכן נפל בחלקי הכבוד והעונג לברך את מועצתכם בשם הממשלה.

אם נכונה ההנחה, שחיינו מורכבים מאורות וצללים, הרי בלטו בחיי הימאות הישראלית בתקופה האחרונה הצללים יותר מאשר האורות. בנו, הנני מבין, כי בין הבעיות, אשר יעסיקו את מועצתכם, יהיו שתיים, אשר ציבור הימאים הוכה בהן בעת האחרונה.

נדמה לי, כי אין צורך להרצות לפניכם על המצב הקשה בספנות העולמית. 6 אניות, שהעסיקו כ-400 איש, מובטלות מאונס בנמל חיפה. ברור, כי הסובלים הישירים ממצב זה הם הימאים. כולנו מלאי הערצה לעזרה הגדולה, שאיגוד הימאים התגייס להושטת תמיכה לחבריו במצוקה. יחד עם זאת הננו בטוחים, כי תופעה זאת היא בת-חלוף. הננו מקווים, כי עם גידול הצי וכניסת האניות החדשות לשירות ימצא כל ימאי תוך תקופה קצרה תעסוקה מלאה במקצועו.

בעיה שניה, שתעסיק את המועצה, היא התופעה הנפסדת של ההברחות. יש הכרח להשתחרר ולהתעלות מעל לפולמוס, שהתנהל מסביב לבעיה זו, כי אין להכתיב ציבור שלם בגלל מעשה יחיד. אין ברצוני להקל ראש בבעיה, העונשים האדי מיניסטרטיביים, שהוטלו עליידי המפקח הימי בתוקף סמכו יותיו, מראים, כי באחרונה, במשך שנה וחצי, נשללה רשות ההפלגה בגלל עבירות על חוקי המכס מ-36 ימאים לתקופת 3 חדשים, מ-28 לתקופת 6 חדשים ומ-13 לצמיתות.

ברור, כי הכרחית התגייסות כל הגורמים, הקשורים עם הענף, כדי לבער את הנגע. יחד עם זאת ברור, כי הגורם העיקרי למלחמה בהברחות הוא איגוד הימאים. אין לנו כל ספק, שתמצאו את הדרך.

קעת ברצוני לנגוע במספר מלים בפעולות משרדי בשטח ההכשרה וההדרכה המקצועית. אקדיש את דברי לקצונה בלבד מכיוון שבהכשרת דרוגים עוסק משרד העבודה. עד כמה שאני יודע הואט קצב הכשרת דרוגים כתוצאה מהאבטלה, בעוד שאין אבטלה בין הקצינים. אין לנו עודף בקצינים והם גם מועסקים כעובדים קבועים. בשנה שחלפה קיימנו 7 קורסים לקציני סיפון ומכונה מכל הדרגות והשתתפו בהם בקירוב 80 איש. לקיום הקורסים הנ"ל הוציא משרד התחבורה 40 אלף ל"י.

כדי לאפשר לבעלי השכלה נמוכה להתקדם ולעלות לדרגת קצין הננו מקיימים קורס מיוחד ל-16 מלחים ותיקים בדרגת חובל שלישי. קורס זה יימשך כ-6 חדשים במקום 3 חדשים כרגיל ומשרד התחבורה משתתף בהחזקת אנשים אלה בומן הלימודים בסך 9 אלפים ל"י בקירוב. קורס דומה ייפתח בקרוב לעובדי מנוע ובו 15 איש. משרד התחבורה ישתתף

משרד התחבורה ער לבעיות היומיומיות והמיוחדות של ציבור הימאים...

ב-1935. שר התחבורה מינה עכשיו ועדה מייצגת, שמתפקדה לבדוק תקנות אלו לאור ההתפתחות בטכניקה ובמדע ולאור דרכי הספנות הישראלית. ועדה זו תגיש את המלצותיה לשר התחבורה ומשרדנו יעבד תקנות חדשות ומעודכנות. הועדה חייבת גם להמליץ על הנוהל והנהוג לגבי הקירות, תקריות ואסונות ימיים. גידול הצי מחייב עיבוד תקנות, המאפשרות נוהל צודק בחקירת תקריות ימיות לגבי כל הצדדים הנוגעים בתקריות אלו.

בסיום דברי הנני חוזר ומבטיח, כי משרד התחבורה ער לבעיות היומיומיות והמיוחדות של ציבור הימאים ותמצאו אצלנו בעתיד כמו בעבר אוזן קשבת לבעיותיכם.

למועצה השניה של איגוד הימאים

קבלו נא ברכותי מקרב לב. גידול הצי התרחבות קשרי הים של ארצנו הם ערוכה להתפתחותנו הכלכלית. אני מקווה, כי דיוני המועצה יעלו תרומה נכבדה להיווק משקלו, מעמדו ואחריותו של הימאי הישראלי בהתפתחות הזאת לגיבוש דמותו החברתית התרבותית ולשיפור מצבו לטובת המקצוע ולטובתו הכללית של משק המדינה.

מ. נמיר
שר העבודה

ברכה מחברת, צים" - ב. עברי

ארגוני הימאים הם חזקים, אך גם חלשים ביותר...

את ברכתה של חברת "צים" הביא ב. עברי, שהביע תקוותו, שעבודת המועצה תהיה פוריה ותחלטותיה יועילו לקידום. — איגודי הימאים — אמר — הם תוססים וחזקים מאד, אנו מרגישים זאת היטב. עם זה הם חלשים ביותר משום

ב. עברי מברך בשם "צים"

שהימאי עולה לאניה להפלגה אחת ואין לו בטחון להמשך עבודתו בעתיד. יש לדון בהבטחת עתיד לימאי, מצד החברה ניתנה הסכמה מלאה למתן פנסיה לימאים.

תפקיד שני למועצה הוא להתחרת עטרת הכבוד לימאים. אני משוכנע, כי המועצה תמצא את הדרך להחזיר את הגאווה והכבוד המקצועי לציבור סוללי הדרך לתכניות גדולות של כיבוש הים.

השנה נוספו אניות רבות והמועצה תדון בבעיית כח-אדם, מי כמונו יודע, כי אין חוסר-עבודה לימאים, אלא שיש מחסור באנשים מותאמים למקצוע.

חלילה לנו להקל בבעיה החברתית החמורה, העומדת כעת על הפרק. הבעיה היא חמורה, כי היא דנה בדיני נפשות ויש להיזהר מאד שלא לפגוע בפרט שלא בצדק, על-אחת-כמה וכמה כשמדובר בכלל.

אם נפתור שתי בעיות אלו — הבטחת עתיד לימאי כעובד לבל יהיה עובר-אורח והחזרת עטרת הכבוד לו — נדמה לי, כי בזה נשיג הרבה.

ברכה מחברת, אלים"

יהיה כוח-האדם מותאים לתפקידו!

ברצוננו להביא את ברכת חברתנו למועצתכם. מאז המועצה האחרונה חלו שינויים מספר בספנות הישראליות. נוסף מספר ניכר של אניות חדשות, שהגבירו את כושר התחרות של צי-הסוחר שלנו. לעומת זאת פקד את הספנות מצב שפל, שדוגמתו לא היתה ידועה בספנות הבינלאומית מאז מלחמת-העולם השניה.

כושר התחרות של הצי שלנו תלוי בהרבה ביכולת, הכשרון והמסירות של כוח האדם, האחראי להפעלת האניות, מאחר שאין הבדל רב בין אניות מלאומים שונים. במקרים רבים הראה הימאי הישראלי את כשרונו ללמוד במהרה וכן גילה את מסירותו.

אחריות כבדה רובצת על איגוד הימאים כגוף אחראי לכוח-האדם, המפעיל את האניות. האיגוד גילה בעבר בגרות והבנה לבעיות הספנות ובטוחני שימצא את הדרך על-מנת להבטיח, שכוח-האדם יתאים בכשרונו ומסירותו למשימה זו. לאור הגידול המהיר של הצי והדרישה הגדולה לימאים חדשים חובה על כל הגורמים להבטיח שכוח-האדם החדש יתאים לתפקידו, כי בלי כוח-אדם מתאים לא יוכל ענף זה לעמוד בהתחרות עם חברות זרות. אנו בטוחים, כי איגוד הימאים יעמוד במשימה זו כשם שמילא בנאמנות בעבר משימות רבות אחרות.

אנו מאחלים למועצה עבודה פוריה.

דבר הועה"פ של ההסתדרות - ז. ברש

לפני 3 בעיות מרכזיות

לפני המועצה הזאת עומדות 3 בעיות מרכזיות: המצב החברתי, תכנית לפעולות חינוך והסברה, הבטחת עתיד הימאי על ידי הקמת קרן פנסיה.

אני יודע, כי בקשר לתנאי השכר בחוץ-העבודה החדשים יש מערערים ומחשבי חשבונות. אולם יש לציין, כי על-ידי האיגוד בוצעה מהפכה שקטה במבנה השכר. עד כה היה השכר מורכב גם מתוספת משפחתית במטבע-חוץ, צורה שהביאה לידי שיבושים בדירוג המקצועי. השינוי נעשה ביזמת האיגוד מתוך אחריות למשק הספנות. מחשבי החשבונות טועים בהשוואות ומכוונים חיצים בלא הצדקה.

מוכירות האיגוד ראויה לשבח על אומץ לבה ועל הסיום המוצלח בהשלמת חוץ-העבודה.

כולם עטו על הימאים כאשר באו לידי גילוי הסטיות במצב החברתי. אולם יש לראות את ציבור הימאים לא רק בצלליו, אלא גם את האור הבוקע. כולנו הודענו מהתבררות, גם ציבור הימאים, ואנו מחפשים דרך כדי למנוע מקרים כאלה. אולם אין להטיל את האשמה כולה על האיגוד ועל ציבור הימאים. אנו רוצים בטיהור השורות מהפוגעים בטוהר המידות.

ההסתדרות הטילה על ועדה להסיק מסקנות ממצב זה. האיגוד דורש להפסיק כל יבוא על-ידי ימאים, פרט לצרכים אישיים ולצרכי הבית. דבר זה ייתבע גם מהממשלה. אני חולק על כמה דברים שנאמרו על-ידי חברי המז-כירות. לא תמיד נעשית הבדיקה הנכונה לגבי ימאים, הבאים לעבוד באניה. אין איש יודע אם אברך משי נשאר אברך-

זאב ברש נושא דבר ההסתדרות

משי באניה. במקצוע זה רבים הם הפיתויים ולפתחו חטאת רובץ. דרוש אופי חזק כדי לעמוד מבחינה מוסרית. לא תמיד בדיקה ומיון מועילים. לעתים באה ההוכחה אחרי עבודת שנתיים בים. דרושה הסברה מתמדת וגם אחריה יש אנשים, שאינם עומדים בפיתויים. אל נשלה את עצמנו. מן ההכרח שנעסוק במגרעות אם אנו רוצים להיות מדינה ימית ויש לחפש דרכים לתיקון המצב.

שונים הם החיים בים מהחיים בארץ. הנה הימאים חולמים לנוח ביבשה בעוד שאנשי היבשה מתגעגעים להפליג בים כדי לנוח... עלינו למדוד ציבור זה לא באמת-מידה של חיים תקינים. אין זה דבר פשוט להכרית פת-לחמו של אדם. עלינו לעשות כמיטב היכולת כדי לתקן את המצב, אולם אין להרשות פגיעה בציבור הימאים כולו. אני מקווה, כי המועצה בדיוניה תגיע בסעף זה לידי מסקנות ברורות.

בעוד שבעולם הגדול מתחיל נער-סיפון את עבודתו בגיל 16, הרי אצלנו הוא מתחיל בגיל 22. יש לחנך דור ימאים מצעירותם כדי להביא לידי כך שציבור זה יתמיד

בעבודתו ויתאים לה. צעיר, שאינו מתאים לעבודה בים, קל להורידו מהאניה. הרבה יותר קשה לומר לבוגר, בעל משפחה, שילך לחפש לו מקצוע אחר. מצד שני יש לדאוג לעתידו של הימאי החושב: מה יהיה כאשר לא יוכל כבר להפליג בים? יש להבטיח לו פנסיה לעת זקנה.

הימאים הוכיחו את יכולתם בהשטת אניות, ולא הצליחו לבטא ולתאר לפני תושבי המדינה את רחשי לבם ובעיותיהם. הועד הפועל של ההסתדרות עשה כמיטב יכולתו כדי לחדור לגבכי בעיותיהם של הימאים ולעמוד לימינם בכל תביעותיהם הצודקות.

אני מביא לכם בוזאת את ברכת הועד הפועל של ההסתדרות שיעקוב בעניין ובחשומת-לב אחר דיוניכם במועצה זו.

ברכת משרד העבודה - צ. לוינסון

להכשרת דרוגים הוצאנו 300.000 ל"י לשנה

בשם משרד העבודה בירך מר צ. לוינסון, שאמר, כי במשך שנת התקציב 8-1957 הוציא המשרד 300.000 ל"י להכשרת דרוגים. בשנה הבאה יהיה צורך להכפיל את התקציב.

באוקטובר 1957 נפתח בית-הספר במבואותיים למקצועות סיפון ומכונה. הנערים מתחילים את לימודיהם בגיל 14, גומרים בגיל 16 ואז הם עולים לאניות. מדי שנה יוציא בית-הספר בשתי המגמות 90 נערים. באן מוקדשת תשומת-לב גם להכשרת הנערים לבגרות אורחית בהתאם לאותו גיל.

גם בשטח הכשרת דרוגים נעשתה בשנה האחרונה, החל מספטמבר, פעולה רצינית ועל זאת יוכלו להעיד אנשי איגוד הימאים המפקח הימי. — אסתפק בזה הפעם וכאשר תידון בעית ההכשרה המקצועית, אשמח להשתתף בדיונים.

ב'חובל ולטר דלמו

תופעה שאין דומה לה

להלן אמר היור: אנו נבנסים להתחרות עם ארצות בעלות מסורת ימית במשך מאות בשנים, בעלות חוק ימי ומגנון מושלם בחוף. עם זה יכולים אנו לעמוד בפניהם והימאים שלנו עושים עבודתם על רמה גבוהה. הנה, היום ניגשה האניה "ירושלים" לרציף הנמל, וכבר הספיקה להפ-ליג לפנות ערב... יכול אני לומר במצפון נקי, כי דבר כזה שוב אינו גורם לנו בהלה. צורה זו, שאנשינו עובדים בה אין דומה לה בעולם. ויש לי נחת, בניציג שלהם, לספר זאת כאן.

הייתי רוצה, שכל האנשים הנוכחים כאן יחזרו על זה: אין בעולם דבר דומה לזה. אני, בימאי במשך 25 שנים, לא ראיתי זאת במקום אחר. אנו רואים בזה גמול למקצוע.

טיפול מתמיד יבטיח יציבות להישגים

בדבר, דבר יחיד, שמוסדות ההסתדרות היו נותנים לו את ידם, הוא נסיעת נשי הקצינים אחת לשנה. את ההסדר בחוזה העבודה, שהוא תשלום נוסף בעד שעות נוספות במטבע-חוץ, הננו רואים כשלב המקדם אותנו לרישום השעות הנוספות בחוזה העבודה הבא.

הישג נוסף היא בעית הפיצויים. הדבר הוגדר בצורה ברורה יותר, ויתרון גדול הוא, שמכאן ואילך קצין, אשר נסע 10 שנים בים, רשאי להתפטר ולקבל את מלוא הפיצויים אם החליט לעזוב את עבודתו בים. הובטח, שטכום האש"ל בתשלום הפיצויים יהיה לפי השער הרשמי.

יש עוד שינויים, שלגבי חיי יום-יום של הקצין באניה הם חשובים ביותר כגון שבתות בים, חופשה שנתית, משמרות לילה במל הבית וכד'.

התפקיד החשוב, המוטל עלינו כעת, הוא לשמור מכל משמר על ההישגים שהושגו וללמוד מחיי יום-יום לקראת החוזה הבא.

למרות החלטת המועצה נחתם החוזה לשנתיים לפי דרישת מוסדות ההסתדרות לגבי הסכמים קיבוציים בכל הארץ.

כמה החלטות, שנתקבלו במועצה, לא נעשה עדיין דבר להגשמתן ובחלקן נמצאות הן בטיפול והמועצה תצטרך לתת תגובה מחודשת לביצוע החלטות. כמה דוגמות: עד כה נקבע רק תקן סיפון ואנחנו משלימים תקן מכונה. עניין הקאדטים נמצא בטיפול ויש הכרח לפתור בעיה זאת בהקדם כדי שקאדטים לא יהפכו למושג של עבודה זולה.

עבודת המזכיר

עבודת מזכיר-החטיבה מורכבת מטיפול יומיומי בבעיות, שנתעוררו באניות כגון הפרות חוזה ובעיות אישיות של קצינים, הטענות בירור הן כלפי פנים והן כלפי חוץ. לצערי לא אוכל למסור דו"ח מלא בדבר כי כפי שצינתי זה רק חדשים אני עובד במזכירות. מזכיר החטיבה יטפל גם בבעיות כלליות במידה שמוטלים עליו תפקידים על ידי המזכירות. בעית הבעיות במועצה זאת היא נגע המסחר וההברחות. המועצה חייבת לצאת בסיכומים מרחיקי-לכת ולתת תגובה למסקנות, שכבר הוצאו על ידי המזכירות והועד הארצי.

המזכירות כולה יודעת, כי האמצעים שהוצעו הם לא פופולריים בקרב הציבור. יהיה עלינו לפתוח בתנופת הסברה יסודית ביותר. נצטרך במיטב כוחותינו לשכנע את מוסדות ההסתדרות והמדינה לתת את חלקם לפתרון הבעיה כולה ולא לנסות לפתור אותה אך ורק על חשבון הימאים. המצב הוא מצב חירום והמועצה חייבת לתת את מלוא מחשבתה והשובתה לדבר.

אבטלה

האבטלה בחדשים האחרונים פגעה במידה פחותה בחטיבת הקצינים. חברת "שהם" לא פיטרה כל קצינים לרגל אבטלת אניות והפנתה מספר גדול יותר של קצינים להשתלמות. דבר שהיה קשה עד כה לבצוע.

רק חדשים הנני ממלא את תפקידי וקשה לי לכתוב דו"ח. שיקף את פעולות מזכירות החטיבה במשך השנה. אנסה במיטב יכולתי להבהיר לחברי המועצה מה נעשה בהתאם להחלטות המועצה הקודמת ומה נשאר להמשך הפעולה.

שינויים בחוזה העבודה

חוזה העבודה נחתם באיחור של ששה חדשים לערך. דבר זה נגרם בחלקו מסיבות אוביקטיביות ובחלקו מסיבות שלא היתה לנו שליטה עליהן. נראה לי, כי הגענו להישגים די ניכרים בשני דברים עיקריים: מבנה השכר ותשלום בעד שעות נוספות.

אחת לתמיד בנינו את יסוד השכר לא לפי מספר ילדיו של הקצין, אלא לפי רמתו ותועלת הסמיכות שלו. הסדר זה פגע במספר קצינים קטן ביחס. הנוסעים פחות משנתיים בים, אולם ברוב המקרים זה התבטא בהעלאה ניכרת במטבע-חוץ. גורם נוסף, לא פחות חשוב, הוא שמבנה השכר הנוכחי ימריץ קצינים צעירים להתקדם במקצועם ולעלות בדרגה. כעת זה מתבטא, בנוסף על עמדה חשובה יותר, גם בתוספת שכר רצינית.

למרות שבמועצה הוחלט על רישום השעות הנוספות ותשלום לפי הרשום, לא יכולנו לבצע את הדבר לפחות בשלב הנוכחי. וזאת מכמה טעמים:

היה עלינו לוותר על כמה דברים כגון לימודים, שבתות בים ודרישת החברה להפסיק נסיעות נשים. לא נראה לנו, כי אנחנו בשלים די הצורך לעמוד בזה מבחינה מעשית. בומנו הוחלט במועצה להקים קרן לימודים. לא היה כל בטחון שמשרד התחבורה יתן מיד את חלקו לעניין. והחברה מצדה לא הסכימה בשום פנים להבטיח את ההסדר הזה בצמוד לחוזה העבודה. השבתות בים נראו לנו מחוץ למסגרת השעות הנוספות. כי ראינו בהן פיצוי-מה על ריחוקו של הקצין מביתו ומשפחתו. לצערנו לא הצלחנו לשכנע את מוסדות ההסתדרות

המדינה היא שקבעה את הגורמים הפועלים בימאות שלנו. היא קמה עתה להאשים.

התחלתי לעשות את החשבון. שאלתי: מי הגורם הקובע בנידון זה בלשכות העבודה? אמרו: יש לקלוט אנשים וחשוב לקלוט בעלי משפחות גדולות וטוב לקלוט אותן בימאות. אולם אנשים אלה לא ידעו מהי ימאות ומהו כבוד המדינה בחוץ-לארץ. הם לא ידעו מה חשוב הגורם של נציגות הימאות בחוץ-לארץ. גורמים אלה יש להם אותה זכות כמו לי כמזכיר כללי של איגוד הימאים ומסתבר, כי היתה להם אפילו עמדה יותר חזקה. וזה דבר רציני ביותר, חברים!

דיברתי אחר-כך עם אנשי המשטרה ועם חברים מהועד הפועל ושאלתי: אל מי יש לפנות? הדיבור כאן אינו קובע, אלא העובדה קובעת. זה עניין של כבוד העם כולו ולא של הימאים בלבד.

עלי לציין, כי ידידי היקר, הח' ברש מהועד הפועל, עזר לנו בשעת המשבר, שעבר עלינו. אני מודה לו בשם איגוד הימאים והמועצה שלנו (מחיאות כפים).

כיצד נשמור על רמת החיים?

אמשיך בעניין האבטלה. שמענו "מן הצד", כי אם נהיה יקרים מהגויים, הרי האניות שלנו תצטרכנה לעמוד. אם נכון הדבר, הרי איגוד הימאים מסכים לעמדה זו, אבל אזי כל המדינה שלנו צריכה לעמוד, כי אז אין לנו זכות קיום. אם יכולים אנו לעבוד בפרדס ברמת השכר המקובלת, הרי גם באניות אפשר לעמוד בזה. אמת היא שהאניות מליבריה זולות יותר וכן אניות פאנאמה, לאם ועידת האיגוד המקצועי העולמי, שבה אני עומד להשתתף, רוצה לדון בפרשה זו. מסתבר כי קיימת בעיה כזאת. אבל האמירה הזאת: אזי האבוי לנו אם אנו נהיה יקרים יותר ונאכל יותר, כי אז האניות שלנו תצטרכנה לעמוד, — פירוש הדבר שליישוב שלנו אין זכות קיום ועל זאת צריך יהיה לדון לא כאן, אם כך יהיו פני הדברים.

אוסף רק, שאנו איגוד הימאים, עשינו מאמצים רציניים לפתור את הבעיה באופן הוגן ובכנות מלאה. יחד נשב וננסה לפתור את הבעיות הכרוכות בזה (מחיאות כפים).

אנשינו יצאו לים האדום כאשר היה צורך בדבר. תותחי המצרים כווננו אל אניותינו — ואיש לא דיבר על כך. אולם על קפיטן דני, שהגיע לנמל לאילת, דיברו כולם. אבל אנשינו עושים יום-יום דברים גדולים גם כשאין בטחון שיוכלו לחזור בשלום מדרכם. על כך אין מרבים לדבר אצלנו. אולי זהו הקומפלכס שלנו.

עוד לפני 10 שנים ועשרים שנה, כאשר אך דיברו על מדינה זו, עשו אנשינו עבודה חשובה: 23 פעמים הפליגו לטוברוק, ואין זה עניין קטן בימי שלום, ואנשינו עשו זאת לאו דווקא בימי שלום. הציבור בארץ אינו יודע זאת. אנו לא מעוניינים לעשות הון מדברים אלה, אנו ימאים. אני רואה כאן ימאים, שהיו גורם רציני ביותר בזמן מלחמת השחרור שלנו.

יש גורמים משפיעים

שמענו את דברי מנהל משרד התחבורה על ההברחות. כתבנו על זה מכתב לשר התחבורה. עשינו בנידון זה את חובתנו. ידענו על המתרחש, אולם לא יכולנו לפתור בעיה זו בדיבורים. וכי מה קל יותר מאשר לומר, שהימאים מתביישים בדברים אלה? מדוע לא הזמנו את העתונות ולא אמרנו זאת? — הבינונו אז, שהעניין הוא הרבה יותר רציני, כי זו הבעיה של כל היישוב כולו. ידענו, כי כאן צריכים להיעשות צעדים מכריעים, אפילו אם הם אכזריים. ידענו, כי כל היישוב נגוע בנגע זה. איגוד הימאים קם והיפש את הסיבות, את שורש הנגע.

דורשים אנו, שעניינים אלה לא יימשכו. אבל הדבר אינו פשוט. הנגע הזה היה נמנע לולא גורמים משפיעים. עלינו למצוא את הגורמים ולגלות את הרקע לפרשה כולה ואז נמצא את הדרכים לפתרון הבעיה.

אם ישנה ועדה ליד הועד הפועל, הרי קמה בגלל דרישה מצד איגוד הימאים.

אנו בארץ נמצאים בהשפעת הגורמים, ומי הם הגורמים הקובעים הרכב שורות הימאים? הגורמים שכל אחד ביישוב יודע אותם, הלא הם: המפלגות, לשכות העבודה הקשורות בימאות, המשטרה, המכס, החבל הימי לישראל, שגם הוא גורם בימאות. כל עם ישראל, למעשה, הנהו גורם בימאות.

נבחרה נשיאות וועדה מתמדת

ישיבת ב'

יום ה', 20.3.1958

נתן, ר. פלצור, א. קריביצקי, ח. צוקר, ג. בן-ארי, י. ארקין, ו. דלמן, ש. מוסס (גם הרכב זה הוא כמו בשנה שעברה, אלא שבמקום ב. שיפמן, שהודיע, כי לא יוכל להשתתף בישיבות הוועדה, נבחר ח. צוקר).

הישיבות עברו אל חדר הנופש בבית יורדיים. היר"ח ו. דלמן מציע לבחור נשיאות וועדה מתמדת. הוחלט לאשר הרכב הנשיאות כפי שהיה בשנה שעברה: ו. דלמן, מ. שפירא, ר. בנצה, א. גולדבלט, ח. צוקר. לוועדה המתמדת נבחרו: דוד

חברת "אל ים" הפסיקה באופן זמני שתי מאניותיה וגם כאן לא פגע הדבר בקצינים. החברה העבירה חלק מקציני שתי האניות לאניות אחרות. ואפשרה לאחרים לצאת להש-תלמות גם כשעדיין לא הגיע להם הדבר בהתאם לחוזה השכיר-רות. יש לציין את יחסה ההוגן של חברה זאת לבעיית האבטלה בתרמה 3000 ל"י לקרן עזרה לספנים, דבר ששום חברה אחרת לא מצאה לנחוץ לעשות.

חברת "סחר וספנות" צמצמה את פעולתה עד לאניה אחת בלבד ופיטרה כ-70% מהקצינים שעבדו בשירותה ובחלקם

לא כל העומם על קרן עזרה לספנים

עלינו לתת את דעתנו ביתר-שאת על בעיית האבטלה: יש למחות על הנוהג הנפסד של שכירת אניות זרות בעוד שמעמידים אניות בדגל ישראלי. לדעתי יש להקים קרן אבטלה, משותפת לאיגוד ולחברות הספנות וההסתדרות. איני חושב שיש הצדקה שקרן עזרה לספנים תשא על כתפיה את כל עומס האבטלה וחברות הספנות תסתדרנה מאחורי מצב זמני של שפל בספנות העולם. משברי אבטלה ירתיעו רבים מהימאים הוותיקים ומהנוער להצטרף לשורותינו.

הם מהלכים זמן די ממושך ללא עבודה. בגלל אי התימת חוזה-עבודה חדש עם חברה זאת התעוררו סיבוכים בקשר לתשלום הפיצויים, אולם אחרי משאומתן נחתם זכרון-דברים עם החברה, המגדיר את שיעור הפיצויים למקובל בחברות אחרות לפי חוזה-העבודה החדש.

חברת "עתידי" מכרה את האניה "דניאלה בורכרד" ופיטרה את כל הקצינים. התעוררו מספר בעיות בקשר לתשלום פיצויים. הבעיות הועברו לבורר מכריע מטעם משרד התחבורה.

השתלמות

השנה האחרונה היתה ברוכה במספר קורסים גדול באופן יחסי הן לקציני-סיפון והן לקציני-מכונה. התארגן קורס בסיסי לימאים ותיקים לחובלים שלישיים. נראה לנו, כי הדבר חשוב ביותר ואני מקווה, כי להבא ירבו קורסים מעין אלה. כן מתארגן קורס דומה לקציני-מכונה. יש לציין את היוזמה ואת העזרה הרבה, שמגיש משרד התחבורה לקורסים בכללם. אנו מצדנו נמשיך לעודד קורסים בכל שלבי הימאות. חבל שלא נקבע עדיין תקנון סמיכות למחלקת המשק שלנו.

אני חושב לחובתי להודות בשם כולנו לח' משה אלון בעד עבודתו המסורה ומבצעיו הרבים בזמן כהונתו כמוזכיר החטיבה.

דין וחשבון מאת יהודה שרף (ג'קסון). מזכיר הסיפונאים

הכשרה וקידום מקצועי

בהתערבותנו ארגן משרד התחבורה קורס לחובלים שלישיים לתקופת ששה חדשים עבור רביי-מלחים ומלחים כשירים. — ימאים ותיקים שמסיבות שונות לא התפנו ללימודים. היתה בעיה כיצד להבטיח להם קיום והצלחנו להבטיח להם תמיכה חדשה בסך 200 ל"י והלוואות מקרן עזרה לספנים, 100 ל"י ניתנו ע"י חברת הספנות שאליה התקשר המשתתף, 100 ל"י ממשרד התחבורה, מחלקת הספנות. מספר המשתתפים 16 והחלוקה היא: 13 קשורים עם "שהם", 2 עם "אליים", 1 עם "עתידי".

בעזרת משרד העבודה ארגנו גם קורסים למלחים כשירים. ביקשנו ממשרד התחבורה הקטנת הותק, הנדרש לבחינות סמיכות למלח כשיר ובמקום 36 חדשי הפלגה אפשר כעת לגשת כעבור 30 חדשים ובוזו ניתנת אפשרות לכל החברים להתקדם במקצוע ולעלות בדרגה.

מספר הסיפונאים באניות הוא 28 רביי-מלחים, 7 נגרים, 142 מלחים כשירים, 130 מלחים ונערי-סיפון.

דורשי עבודה בלשכה

העתודה לצוות הסיפון מובטחת והבאנו בחשבון את הסיפונאים, שיירדשו במשך 4 השנים הבאות לקראת גידול הצי. לא תהיה שום בעיה של כוח-אדם בסיפון ואין צורך בהכרזות מוגזמות של גופים שונים בקשר לכוח-אדם ובסיפון בפרט. המקורות להבטחת העתודה הם: משוחררי חיל הים;

בית-הספר לדרוגים ב"מכמורת"; העלאת נערי-סיפון בגיל 16 לפני התגייסותם לצבא; הקטנת הותק, הנדרש לבחינות סמיכות למלח כשיר.

עבודה בצוות חופי הצילה את המצב

הטיבתנו נפגעה פחות מאחרות בזמן האבטלה היות ודאגנו למכתימוס מקומות-עבודה בצוות חופי לאניות, שהגיעו לנמלי הארץ. ניתנה חופשה למכתימוס של עובדים ובמקומם הועלו עובדים בצוות חופי, גם באניות שהובטלו נשאר גרעין של צוות הסיפון, שעסק בעבודות שונות.

צוות חופי

עם כניסתי לתפקיד התברר, כי יש כמה אנשים, המסרבים להפליג בלי סיבה מוצדקת ומנצלים את התעסוקה של צוות חופי. צוות חופי מיועד לאנשים, שמסיבות מוצדקות, ובאישורנו, אינם מסוגלים להפליג, כגון מחלה, חופשה, נשואין

וכד'. הודענו לאנשים אלה, כי עליהם להפליג ובמקרה שלילי יהיה עליהם להפסיק לעבוד בצוות חופי. רובם חזרו והפליגו וחלקם פינו את מקומות-העבודה בצוות חופי.

אין קץ לפרטי העבודה היומיומית הרגילה שבהם טיפלנו. אולם חובה עלי לציין, כי פיטורים כמעט שלא היה. היחסים בין אנשי הצוות והממונים באניות הם טובים, אם כי יש כאן מקום עוד לשיפורים. הצוותות בטרמפים הם מלוכדים, אם כי בכמה אניות המרוחקות מאתנו, נתגלו מקרים מצערים והשתמשנו בכל האמצעים ואפילו מינינו ועדת חקירה של חברינו הימאים, העובדים כעת במספנה בגרמניה בפיקה בנית אניות חדשות. מינוי ועדה כזו מבחוץ היה כתקדים ראשון ואפשר להגיד מוצלח. עלי לציין, כי מספר תאונות-עבודה בהשוואה לשנה שעברה ירד במידה ניכרת והעריקים הם בודדים, — דבר רגיל, לא יוצא-מן-הכלל.

לגבי העתיד יש להתמיד בשיפור ובהידוק היחסים החברתיים בצוותות; להעלות את הרמה המקצועית על ידי קידום ולימוד; להקפיד שהאיש יתמיד באניה וימנע מירידות לעתים תכופות.

דין וחשבון מאת ראובן פלצור (סייק). מזכיר המכונאים

המשך לנסיון מוצלח

בעקבות הנסיון המוצלח של קורס חובלים שלישיים ביקשנו ממשרד התחבורה ארגון קורס לקציני מכונה. נרשמו 21 עובדי מכונה ונעשה מיון מוקדם. בימים הקרובים נסכם עם משרד התחבורה על מועד הקורס וצורתו.

עם תום השנה הראשונה לעבודתי כמוזכיר מחלקת המכונה עלי לציין בקורת-רוח, כי היה זה דבר בעתו מינוי מזכיר גוסף לחטיבת סיפון ומכונה — כמוזכיר מכונה. עם התרחבות הצי גדל גם מספר אנשי צוות מכונה וכיום מגיע מספרם ל-299 באניות ו-110 הרשומים בלשכת-העבודה לימאים וממתינים בתור לעליהם לאניות.

על חוזה-העבודה

אחד ההישגים שהושגו, נוסף על שינוי תוספת במטבע-חוף באש"ל, כפי שמוזכר זאת חברי ג'קסון בדו"ח שלו, הרי השגנו השנה הישגים חשובים לעובדי מכונה. עד לחוזה החדש היו אנשי המכונה מקופחים בעבודות מיוחדות, שנעשו עלי-ידם בחדר המכונה. בחוזה החדש העלינו את התשלומים לעבודות המיוחדות לשיעורים הגיוניים וכן פורטה כל עבודה מיוחדת לסוגיה השונים והתשלום בעדה.

כן הוכנס סעיף בדבר ניקוי מנועי-דיזל. עם קבלת אניות חדשות, שרובן מונעות במנועי-דיזל הפך סעיף זה לחשוב וחינוכי. הסעיף נוסח כפי שהוא מופיע באס.אן.בי. האנגלי. כמובן, כל העבודות האלו נעשות בשעות-העבודה הרגילות ואם הן מבוצעות בזמן הפנוי, נדרש תשלום נוסף בעד כל שעה נוספת במטבע-חוף.

הכשרה מקצועית

בעקבות פניותינו אל משרד העבודה אורגנו קורסים מזורזים לעובדי מנוע, שמנים ומסיקים. הקורסים הראשונים התקיימו תוך קשיים רבים והמחזוריים הראשונים התקיימו ב-5—6 משתתפים, אולם במשך הזמן נערכו הקורסים מדי שבועיים בהשתתפות 15 איש ומעלה. הודות לקורסים ובעקבות הדרישות של משרד התחבורה מגיע מספר הנבחנים לתעודות סמיכות למכונה ל-80% בערך.

אורחי מועצת הימאים

עם האבטלה

עם העמדתן הפתאומית של מספר אגרות וביחוד "עליה", המעסיקה 33 דרוגים במכונה ועם הוצאתן מהשירות של "דניאלה בורכרד", "א. גרץ", "תל-אביב", "ארצה", "דבורה", "ירקון" ו"קישון" עברו עלינו חדשי חוסר-עבודה חמורים. בהשוואה לסיפון הרי המצב במכונה היה קשה. עם הכנסת "עליה" ו"ארצה" לשירות רווח לנו קצת, אבל העמדתן של "ירושלים" ו"תיאודור הרצל" שוב העלתה את מספר המובטלים. החודש שוב חזרנו למסלול כמעט נורמלי במצב העבודה.

במיונים, שנערכו לקבלת מועמדים לצי, לפני שידענו על הבטלת האגרות והמצב העולל להיווצר כתוצאה מכך, שמנו את הדגש על קליטת עובדים בעלי-מקצוע וצעירים בוגרי בתי-ספר מקצועיים ובעלי נסיון בבתי-מלאכה.

בפרוץ משבר האבטלה הפסקנו קליטת עובדים חדשים והודענו לכל המועמדים, שעברו את המיונים, כי עליהם להמתין כששה חדשים נוספים עד לשיפור מצב התעסוקה. כיום שוב החילוננו לאט-לאט לקבל חלק מהמועמדים לעבודה לנסיון במשך שנה.

העתודה לצוות המכונה לקראת גידול הצי מובטחת לפי שידוע לנו בשלב הנוכחי. לא יהיה שום מחסור בכוח-אדם במחלקת המכונות וההכרות והבהלה, שנוצרה בציבור הרחב, היו משוללות יסוד.

כוח-האדם, שידרש לצי, יבוא מבין משוחררי חיל הים, מבית הספר לדרוגים ב"מכמורת" ומבתי הספר המקצועיים בארץ.

פעולת הסברה

נוסף על העבודה השגרתית, בירורים, התאמת צוותות, העברת עובדים מתפקיד לתפקיד, העלאות בדרגה וכו' — עבודות השגרה של כל מזכיר-חטיבה — התגייסנו כולנו למבצע הסברה, שערכנו בכל אגיה לפני הפלגתה על-מנת למסור על השינויים בחוזה החדש. נוכחנו לדעת, כי ההסברה בכל אגיה ואגיה בנפרד השיגה תוצאות טובות יותר מאסיפה כללית של העובדים. בהזדמנות זו ברצוני להציע, שפעולות הסברה תיעשנה בדרכים אלו.

כעת נרתמנו שוב לפעולת הסברה למניעת ההברחות ולהחלטת הועד הארצי לביטול פנקסי היבוא.

עם ההתארגנות בשטח המקצועי והחברתי בצוותות האגיות ולאחר חתימת החוזה יהיה עלינו לעסוק בעתיד הקרוב בטיהור השורות. בעזרת משפט החברים שהוקם נוכל לבצע זאת וכבר כעת יש לנו מספר מקרים של חברים, שהפרו את משמעת האיגוד ומשמעת העבודה באגיה וזאת לאחר הזהרות קודמות.

מנקודת מבט של מזכיר עובדי המכונה נמצאים אנו בראשית הדרך. יצרנו את המסגרת הנאותה תוך כדי שאיפה להתמיד ולהעלות את הרמה המקצועית על-ידי קידום ולימוד בכל הצורות, התמדת עובד המכונה באגיה, — ואין כמו במכונה חשיבות שהעובד יתמיד בשמירת הכלי היקר שהופקד בידו ולהמשיך בשאיפה לשיפור היחסים החברתיים תוך התאמה בצוות האגיות.

דין וחשבון מאת דוד נתן. מזכיר חטיבת המשק

הסידור לעבודה רק לותיקים היתה בלתי אפשרית בגלל הרמה המקצועית הנמוכה של חברינו, אשר נבעה מהעובדה, שהאנשים היו רגילים לעבוד באגיות ישנות, שהדרישה המקצועית בהן היתה יותר נמוכה מאשר באגיות החדשות. במקום לשמור על עבודתם ולהשתדל להתקדם במקצוע, היו שהתעניינו באפשרויות הכנסה אחרות ולא ראו את מקום-העבודה כמקום הפרנסה, שלו הם אחראים כלפי עצמם וכלפי משפחותיהם.

ביטול היבוא

ביחס למעשים ה"יפים", שבהם עסקו מספר מחברינו, נוצר רושם בציבור שכביכול האיגוד נמצא במשבר. בגלל אותם הדברים, ההברחה היא תופעה רגילה בציים זרים ואם מדובר על משבר, הרי המשבר הוא לא שלנו, אלא צריך להיות של המשטרה והמכס. לנו יש די כאב ראש עם עניינים שוטפים שלנו. ברור, כי מי שעסק ועוסק בזה עליו לבוא על ענשו. במידה שהדבר נוגע לנו הרי זה רק לגבי הצורה השריי-רותית, שבה נקטו השלטונות בהורדת אנשים מהאגיות ובהפסקת עבודתם בטענה שהם חשודים. אין הצדקה לשלול מאנשים את פרנסתם רק על סמך חשד מעורפל.

עקב גל ההברחות ראתה מזכירות האיגוד את עצמה חייבת לנקוט באמצעים נמרצים נגד תופעה מבישה זו. העניין

הובא לדיון באחת הישיבות האחרונות של הועד הארצי, אשר דן בעניין זה והוחלט להמליץ בפני מוסדות המוסמכים על ביטולו המלא של היבוא.

עלי לומר בפה מלא, כי אינני שלם עם עצמי ביחס לצעד זה היות ועם ביטול היבוא ודאי שנפסיד מספר רב של בעלי-מקצוע. ודווקא אותם אנשים, שהיינו מעוניינים שיעזבו — ימשיכו לעבוד, אני סבור, כי ביטול היבוא לא יצמצם את ההברחות היות ואותם האנשים, אשר עסקו בזה, ממילא לא השתמשו ביבוא הרשמי אלא היו להם דרכים משלהם. הדבר יפגע דווקא באלה, שהיו מביאים את צרכיהם במסגרת החוק, לדעתי תגדיל ההגבלה החמורה הזאת את ההברחות, כי האיש אשר הבריח יוסיף להבריח ויגרוור למעגל גם את האנשים, שממיהם לא חשבו לעסוק בדברים בלתי-חוקיים. אבל ננסה והזמן יעשה את שלו.

רמה מקצועית

ב-5 אגיות-הנוסעים עובדים כיום 325 עובדי-משק. באגיות-משא מועסקים עובדי משק כדלהלן: באגיות "שהם" — 90 איש; באגיות "אל ים" — 33; באגיות הקואופרטיב "אופיר" — 4; באגיות "סחר וספנות" — 7; באגיות "נתיבי הים התיכון" — 4 עובדי משק.

לעומת 463 עובדי המשק, המנויים לעיל, המפליגים כרגע, נמצאים בחוף לפי נתוני לשכת העבודה לימאים 357 מחוסרי עבודה בחטיבתנו ועוד 75, אשר עברו את המיונים ועדיין ממתינים. במספרים אלה נכללים האנשים, הנמצאים כיום בקורסים.

רמתם המקצועית של חברינו הולכת ויורדת. במשך השנים היו תקופות של מחסור בבעלי-מקצוע, אולם הדבר התבלט בין הטבחים או בעלי הדרגות הגבוהות יותר. אולם לא כפי שהדבר מופיע כיום, כאשר יש מחסור בכל השטחים עד כי נאלצנו לקבל כמה עובדים זרים. האשמה למצב מוטלת על כל הגורמים, האחראים לציבור של מאות עובדיהם אלה, אשר לא דאגו לעורר בהם רצון להשתלם. פניתי מזה שנים — בכל האופנים והדרכים — על ידי מכתבים בבטאונגו, מאמרים בעתונות הכללית, שיחות בעלי-פה עם הממונים והאחראים ועם החברים עצמם. אבל אני רק אדם אחד ואין ביכולתי של אחד להקיף פעולה שכזו. למען האמת גם לגורמים גדולים קשה לטפל בעובדים מסוג כה קשה שנאספו לפני מספר שנים, כאשר היה משבר בצי ואנשים אלה נהפכו ל"ותיקים" עם כל הזכויות בעוד שלא היו צריכים להיות אצלנו בכלל.

מצב זה הוא בלתי אפשרי עוד ואסור לנו לתת לו להימשך. זהו עוול לא רק לגבי אנשינו הטובים, אלא גם אסון לאגיות, שבהן הם עובדים.

עבודת שעות נוספות

בהיכנס שתי האגיות החדשות "תיאודור הרצל" ו"ירן-שלים" לשירות, הגיעו אלינו תלונות חריפות מצד חברינו על שעות-העבודה המרובות, שהם מועסקים בעונת הקיץ. ניסינו כל מיני אפשרויות והקלנו במידת-מה על המצב. אולם הואיל ואי-אפשר היה להגיע לשינוי, הוחלט על הקמת ועדה,

שתיבדוק את המצב באגיות ותוציא את מסקנותיה והן תחייבנה את החברה והאיגוד. אני מקווה, כי בקרוב נוכל להפעיל את הועדה.

קורסים להשתלמות

אילו החברים, המסיימים את הקורסים, היו יוצאים בעלי מקצוע, היינו יכולים רק לברך על זה. אולם אתם האנשים עולים לאגיות בחשבם שהם מלצרים מושלמים ולמעשה נופלים הם בהרבה מהרמה הנמוכה שבין חברינו העובדים. בסופו-שלידבר אנחנו רק מנפחים את השורות באנשים בלתי-מקצועיים. לכן אבקש את המועצה שתחליט איך לנהוג להבא לגבי בוגרי אותם הקורסים.

להשתלמות זקוקים הותיקים

לדעתי היינו צריכים לערוך קורסים לחברינו הותיקים, הזקוקים להשתלמות. מכל-מקום, יתרון אחד יש להם: הם כבר הריחו את ריח הים. הקורסים לאנשים חדשים הוא אחד הגורמים העיקריים לגידול מספר המובטלים. הצרה אצלנו היא, שאיש אשר ערך פעם הפלגה, לעולם כבר לא ניתן להיפטר ממנו.

חברות הספנות ידעו לנצל היטב את מצב האבטלה ודרך כלל סבלו ממצב זה האנשים הותיקים יותר (לפעמים בצדק). שעדיין לא הגיעו לרמה המקצועית, אפילו לא לבנינות, והחברה בחרה להמיד את האיש החדש יותר, אם-כי לא תמיד את הטוב יותר. היא היתה מנסה "להזרים דם חדש" לאגיות, אם-כי לדעתי בדרך כלל לא הצליחו, כי האנשים, שצורפו לאחרונה לצי, הם יותר "סוכנים נוסעים" מאשר "עובדים נוסעים". מצב זה הוא בלתי אפשרי. יש למצוא פתרון לתיקון תופעות נפסדות אלו.

לקראת העתיד

כדי להגיע לרמה המקצועית, הדרושה לאגיותינו החדשות, יש לטהר בראש-וראשונה את השורות ולהוציא אלמנטים בלתי רצויים מבחינה מקצועית וחברתית. שנית, יש לפתוח קורסים רציניים להשתלמות לחברינו הותיקים. שלישי, יש לתת אפשרות לימוד לחברינו בבתי-הארוחה מעולים בחוף לארץ ובאגיות זרות בגדר חילופים. לכיצוע הדבר יש צורך בעזרה ושיתוף פעולה מצד כל הגורמים הנוגעים בדבר כגון חברות הספנות, משרד העבודה, לשכת התיירות הממשלתית ומשרד התחבורה. חברות הספנות צריכות להיות מעוניינות לא פחות מאתנו בשיפור הרמה המקצועית של הימאים.

נתקלנו בגישה מזלזלת ובלתי אנושית מצד פקידים בכירים בחברה כלפי העובדים וגישה זאת גורמת לא במעט לעזיבתם של בעלי-מקצוע, הראויים לגישה יותר חברית וזאת גם אחת הנקודות של "לא-איכפתיות", השוררת בין הימאים ביחס להתקדמות מקצועית.

כאשר הובטלו אגיות ובעלי-מקצוע המועטים שיש לנו נשארו מובטלים, היה עלינו בכוחות עצמנו להחזיק אותם

בסידור זמני של עבודות חוף וכמתן הלוואות. האם לא היה גם מתפקידן של חברות הספנות לעשות משהו למענם כדי שלא להפסיד אותם? אבל לצערי מתנהלת אצלנו העבודה "באופן פארטיזאני" — מהיום למחר, ללא כל התחשבות בעתיד. אם רוצים בעל-מקצוע, יש להתייחס אליהם כאל בעלי-מקצוע, במלוא ההערכה. אדרבא, נעשה זאת במשותף. ברכה על כל מי שיתן יד לדבר. נהיה מוכנים לקבל הצעות ועזרה מכל גורם.

אייאפשר לפעול בלי עזרה ממשית מצד כל גורם הנוגע בדבר. אין לתאר עבודת מזכיר-חטיבה ללא עזרת צירי המועצה. דרושה אחריות קולקטיבית בכל השטחים. עם זאת — תודה לכל מי שעזר לחטיבתנו. תודה לחברי המזכירות, תודה לעובדים הטכניים ולחברנו ז. ברש, אשר במשך כל השנים לא חסך עמל לסייע לנו.

דין וחשבון מאת עמיקם בנארי, מזכיר לשכת העבודה

הדין וחשבון הוא לתקופה 1.8.57 עד 19.3.58.

את גידול הצי מאז קום המדינה לא ליוותה התפתחות מקבילה. מחוייבת המציאות, בלשכת העבודה לימאים. עובדה מתמיהה זו מגדקרת לעיני כל הבוחן את מצב הדברים בעורק מרכזי זה, שהנהו מקום רגיש בצי הסוחר. שינוי פני הדברים בשטח זה הוא הכרח לקראת ההתפתחות בתקופה הקרובה, שכן אין ספק, כי שלוש השנים הבאות תהיינה מכריעות בעיצוב דמותו של ציבור ימאים ישראליים בן חמשת אלפי עובדים, אשר יפעיל צי כפול בגדלו לעומת ציינו כיום.

הסיפונאים, המלצרים, המכוננים, האלחוטאים, פרחי הקצונה, הנערים למיניהם, אשר ייקלטו בצינו באותן שלוש שנים גורליות, הם — אולי יותר מהותיים — ישרו אוריה באוניותינו ויהיו גורם מכריע בעיצוב מסורת ציינו בעתיד.

כמוזל מהפכה אמיתית

אס"אט משתנים פני הדברים בלשכת העבודה לימאים. מופעלות שיטות עבודה חדשות: בהסדר התור, בדרך קבלת עובדים ובסידור הסתפחות ("סיין און") והתפרקות ("סיין אוף"). לא ניתן לחולל מהפכה יסודית בבתיאחת, אך מוקדשת תשומת-לב לכל פרט ונעשים המאמצים לקדם את כל הטעון שיפור.

לעומת ההסדר הקודם של ההסתפחות וההתפרקות מן האניות, שלא מסר תמונה מלאה ורצופה מהמתרחש, כיוון שבין תחילת חודש אחד עד לתחילת משנהו לא ידע הימאי המחכה בתור על תנועת הסיפוח לאניות ולא את מצב התקדמותו, — יודע היום כל דורש-עבודה מדי שבוע בשבוע מי הסתפח לאניה ומי התפרק.

אין להתעלם מהעובדה, שהקליטה בצי בעבר אינה מעידה על שקידה לטיפוח רמתו של ציבור זה, על כל החשיבות המשקית והחברתית הנובעת מכך. ציבור הימאים לא הכויב, אך רמת ערנותו, ליכודו ויציבותו צריכים טיפוח מתמיד. יחסו של הימאי לעבודתו, רגש האחריות מצדו מבחינה אישית וציבורית, קידום רמתו המקצועית בימי המיכון המוגבר באניות — על כל אלה עלינו לתת דעתנו ביתר-שאת.

ב-1.10.57, נוסף על כך ניתן זמן של חדשיים וחצי לחברים העלולים לטעון, כי עברו מיון ואין שמם מופיע בתור. חובה עלינו להדחיק את שטח פעולתה של לשכת העבודה לימאים על כל יתר הדרגות והמקצועות, לרבות קצינים, אחיות, משגיחים, רופאים וכד' (שלעתים מניע אותם לשירות באניה הרצון לבלות "חופשה" נעימה באירופה ובאמריקה).

להחזרת האמון בלשכה

עם כניסתי לעבודה בלשכה הסתמנו לפני שתי משימות עיקריות, נוספות על העבודה השגרתית של כל מזכיר לשכה:

- 1) החזרת אמון של הימאים בלשכה, שהיה מעורער בגלל סיבות שונות;
- 2) הקמת מכשיר מתאים למשימת חומר אנושי ומקצועי בעל רמה גבוהה יותר. פעולה זו, המושתתת על עבודה יותר יסודית של ועדת המיון ועל עיקוב אחרי הימאים החדשים בשנה הראשונה לעבודתם בים, עשויה לתת פירות הרצויים לכולנו — לציבור הימאים, להסתדרות ולמדינה.

לדאבוננו נוצרה דווקא כעת, עם חוסר העבודה הגדול השורר בענף זה, הודמנות להתארגנותה של ועדת המיון, בעלת ההרכב החדש ובה בעלי מקצוע ואנשי ציבור, שקבעה דרכים חדשות למיון ומקדישה זמן רב יותר לשיחה עם המועמדים. המיונים הסטנדרטיים בשיטת "הסרט הנע", תוך קבלת מאתיים אנשים ביום אחד, אין בהם כדי להבטיח יעילות.

רגישה ביותר היא שאלת הבהרת התור ושליחת אנשים לעבודה באניות ובצוות חופי לפי התאמה (בתקופת השיא של חוסר העבודה ניתנה עדיפות לימאים ותיקים על חדשים, שעדיין לא מלאה שנה לעבודתם בים). הגסיונות בהבהרת יתר על ידי רשימות מפורטות, מחולקות לפי הצרכים המיוחדים, הצעידו אותנו קדימה, אולם למעשה אין זו אלא ראשית הדרך. רישום הסתפחות לאניה, ועזיבתה, בכרטיס האישי, משקף ביתר פירוט את כל פעולות הלשכה לגבי הימאי. "כרטיס חי" זה יאפשר ביקורת למוזכירי החטיבות באיגוד במקרה אי קבלת עובד (קבלת "או קיי") ובמרוצת הזמן אפשר יהיה גם לפעול לפי נוהג זה.

מצבת האנשים באניות לפי דרגות ומקצועות נונתה, בנוסף על האינפורמציה השוטפת, גם תמונה מדוייקת על התקנים באניות ומסייעת למנוע כניסת עובד, הנשלח על-ידי החברה מעל לתקן (וזהי זכותה של החברה), אולם הוא נמצא משובץ אחר-כך במסגרת התקן, דבר שמגיע לידיעתנו רק כעבור זמן.

הובעה דרישה נמרצת מהאיגוד להוציא מהתור עובדים, הידועים לנו כקבועים במקומות עבודה אחרים. אנשים אלה באים בתקופת חופשה או בכל תקופה נוחה להם כדי לבקש מקומות-עבודה, המיועדים לימאים, שזהו מקור פרנסתם היחיד.

הלשכה לא יכלה לקבל דרישה זו, כי כל פעולה בכיוון זה תהיה בלתי שלמה משום שהפיקוח יחול רק על אנשים מזכירים לנו והמהווים עתודה לא מבוטלה. בלשכת הימאים, השונה מכל לשכת עבודה אחרת, מופיעים אנשים המפרנסים

משפחות, שאינם יכולים לשבת בטל עד שיקבלו סידור, וטבעי הדבר שהם מוצאים להם עבודה אחרת בזמן ההמתנה. הדבר ניתן לסידור בצורה פחות או יותר מניחה את הדעת על ידי "סידור הנפילה" (דחית התור) כפי שהוסבר בחזור, שנשלח לכל הימאים המשובצים בתור ולכל האניות (תור זה מצורף לדו"ח). סידור זה יעלה לראש התור את הנוקקים לכך באמת.

סידורי עבודה — בגלוי

יחד עם זה הופעלה שיטה חדשה לסידורי עבודה. עד כה חולקו ההזמנות במשך כל שעות היום עם קבלתן וכל מי שהתמול לו מזול להיות באותו רגע בלשכה נהנה מהסידור או שהיו נשלחים מברקים הביתה לאנשים, שלא תמיד קיבלו אותם במועד, ולא-פעם בגלל הדחפויות היה הכרח לשלוח אדם שהיה אחרון בתור או שהיה מזדמן באותו רגע לעובדי הלשכה ברחוב או ב"קניגס באר". נוהג זה לא אפשר לרוב להקפיד על התור.

הנוהל החדש הוא, שכל ההזמנות מרוכזות לשעות 9 ו-11 ומסורות רק בשעות אלו. ביום הפלגת אניות-נוסעים או יום לפני כן (לפי הצורך) מוכרות שעה נוספת לחלוקת ההזמנות, המתפרסמת בלשכה. הסדר זה נתקבל ע"י המפקח הימי, רב-חובל זאב הים, שהבטיח שישאיר תורנות לפי תיאום אתנו ועם החברות.

צעדנו קדימה גם למניעת כפלות בשליחת אנשים לאניות על-ידי הלשכה מצד אחד ("אנשים שלה") ועל ידי החברות מצד שני ("אנשים שלהם") וכל השליחויות תבוצענה על-ידי הלשכה, דבר שסוכם עם המפקח הימי, אשר גילה הבנה בשטח זה ונאות לכך לאחר הסכמה עקרונית מהחברות. כל המקרים, שהחברות יכולות וזכאיות לשלח לעבודה לפי החוזה (קבועים, העברות לאחר תאונה בעבודה ומחלה), יצויידו באישור מתאים מהחברה (או הבטחה של מחלקת הצוות ולא בכל המקרים היא נוהגת לפיה). שיבוך בלשכה ובמידה שיתאים למציאות, ייעשה באופן אוטומאטי סידור, אף זה בשעות הקבועות ורק ביום שהאניה מגיעה. אם הללו לא יבואו, יישלחו במקומם ביום השני אנשים מהתור הרגיל בלשכה.

הדברים אינם נעשים מאליהם ובלי עזרת החברים לא נוכל להתקדם. הדרך לשיפורים היא ארוכה ולעתים אינה מסתיימת. יידרש זמן עד שהימאים ובעיקר החברות יתרגלו לזה, אך הסדר זה מונע קיפוח ומשחרר את המעוניין מתלות בלשכה במשך 24 שעות. מספיק שיבוא פעמיים ביום כל פעם במשך רבע שעה, ויוכל ללכת בהרגשה בטוחה, שבזמן היעדרו לא יקופח תורו.

נוהג זה נעשה גם לגבי צוות חופי. הסידור יהיה מעתה רק אחת ליום בשעה 10. אין הצדקה לכל פניה נוספת ברגע האחרון. אפשר תמיד לתכנן את ההזמנה (במעט רצון טוב מצד ראשי המחלקות ומחלקות הצוות בחברות) יום קודם או לפחות עד שעה זו. מחובת כל הימאים והגורמים הקשורים בכך לסייע להצלחת העניין.

בחדשים הראשונים לעבודתי עדיין לא העיבה עלי שאלת האבטלה, ששקענו בה. היא באה אחר-כך כמהלומה בלתי צפויה.

המועצה בודקת ביצוע החלטות הקודמות

בעכו או בחיפה?

ה. צוקר: מלבד פרט אחד: דובר על העברת קורסים מעכו לחיפה.

היו"ר ו. דלמן: לא קיבלנו חדר לצורך זה, אף כי פנינו אל משרד העבודה. הדבר היה כרוך גם בתקציב רציני בקשר להבאת המורים מעכו לחיפה.

ה. צוקר: אני משתתף בקורס ולכן ידועים לי פרטים רבים יותר משידעתי בשנה שעברה. מלבד מורה אחד, הרי כל מורי הקורס נוסעים מחיפה לעכו וחוזרים לחיפה אחרי השיעורים. רוב משתתפי הקורס אינם יכולים לגור בעכו, יש לעורר את הבעיה לפני שיקימו בעכו בניין מיוחד לבית-הספר הימי, כי אז יהיה מאוחר, אין כל הגיון בנסיעות לעכו, כי מתבזבז זמן יקר.

היו"ר: דרשנו לקיים את הקורסים בחיפה. אבל כיום זו שאלה של כסף. ההחלטה להקים את בית-הספר הימי בעכו לא נתקבלה על-ידינו, אלא על-ידי הממשלה. אכן, קשה לנסוע לעכו מחיפה, אבל זו אינה בעיה שבידינו. אם תציע הצעה קונקרטית כיצד לבצע זאת, נדון בה.

מס רציף מגיע לממשלה

בקשר להחלטה: המועצה מטילה על הועד לפנות למשרד התחבורה ולכל הגורמים הנוגעים בדבר ולדרוש ביטול מס-רציף, הנגבה מימאים ללא הצדקה — אמר היו"ר: עניין זה היה בטיפול, אולם אלה אמרו, כי קיים חוק המדינה בעניין זה. מלבד זאת לא היתה או הצדקה, לפי המציאות, לקיים זאת, כי מס הרציף היה בשביל יצוא רשמי. מתברר, כי לא היתה נחוצה החלטה זו שלנו. עלינו להכיר בטעותנו בעניין זה, כי מגיע לממשלה מס-רציף.

בדבר אות הקוממיות ואות סיני

בנוגע לדרישה ממשרד הכחון להכיר בשירותם של ימאי ציי-הסוחר באניותיהם בימי מלחמת השחרור ולתקן את העוול שנעשה להם ולא העניק להם עד כה את הקוממיות וכן גם בדבר ההכרה בשירותם של ימאי ציי-הסוחר, אשר היו מרותקים בעת מסע סיני לאניותיהם והענקת אות סיני להם — אמר היו"ר: טיפלנו בעניין זה. אות הקוממיות יכול לקבל כל איש לאחר טיפול אישי. אות-סיני אין רוצים להעניק לנו, כי אין הוא ניתן לאורחים.

שעות נוספות ומס הכנסה

באיי-ההכרה מטעם האוצר בשעות נוספות של קצינים וימאים כשעות נוספות במפעל חיוני נעשה אי-צדק גדול לגבי הימאים — אמר היו"ר. לפני שנה היה המצב כזה, שמשום שבחוקה-העבודה לא פורט מה הן שעות נוספות, הוחלט לנכות לנו עד 78% מהתשלום.

המצב היה קטסטרופלי. ימאים לא רצו לצאת לים. טיפלנו בזאת, נסענו פעמים רבות לתל-אביב וירושלים. לבסוף

היו"ר ו. דלמן: אחרי שעסקנו במשך שנה בתפקידנו עלינו לערוך ביקורת על עצמנו ולנקוט עמדה לגבי המצב הנוכחי, כי הל שינוי מסויים בעניינים, וכן עלינו לדון על השפל בימאות בעולם כולו ובארץ.

אני מציע, שנקרא את החלטות המועצה הקודמת ובדוק כיצד עבדנו. בצורה זו ניווכח אם המזכירות עבדה לפי החלטות אלו או לא. אני מוכן לתת תשובה על כל עניין ברגע שייקרא מתוך ההחלטות.

י. ארקין קורא את החלטות המועצה הקודמת והיו"ר מעיר לעתים הערות.

קאדטים במקום ימאים?

בעניין קביעת תקן לכל האניות הודיע היו"ר: סיימנו את הדיונים בקשר לאנשי סיפון, אשר לאנשי מכונה הרי בגלל שינויים במצב טוענות החברות, כי אין הן יכולות לקבל מתלמידים או קאדטים — או אולי אינן רוצות בזה — והן חושבות לקבל קאדטים אלה במקום ימאים. הסכמנו לכך במידה מסויימת, למספר קאדטים, אך הם רצו במקום שני קאדטים להוריד איש-צוות אחד. על זאת הגענו למחלוקת ואני מקווה, שהועד הפועל יחליט בנידון זה.

קשה היה לנו להסכים לכך, משום שהאבטלה היתה גדולה ולא רצינו להוריד את אנשי התקן, כאשר נכנסנו למשא-ומתן, היה מובן, שאנו פועלים לפי המצב הקיים ויישאר סטאטוס-קוו.

תעודות סמיכות גם לקציני-משק

בדבר מתן תעודות סמיכות לקציני-משק על-ידי משרד התחבורה והקמת מוסדות מועצת הבוחנים למטרה זו, אמר היו"ר ו. דלמן, כי ספיק זה נידון כעת בוועדה.

ז. ברש מסר: משרד התחבורה מינה ועדה, שעליה לבדוק את עניין מועצת הבוחנים והבחינות ומתן תעודות לאלה, שעד כה לא היו להם תעודות. בכל מקצוע יושבים אנשי אותו מקצוע והם יקבעו את הבחינה.

הועדה כבר דנה על אנשי סיפון ומכונה. לחטיבת אנשי המשק לא הגיעה, אך יש מגמה, שלכמה דרגות יהיו גם במשק תעודות. בכל מקרה כזה תהיה ועדת-משנה בהשתתפות אנשי אותו מקצוע. נשכ אז עם מומחי המשק והם יציעו הצעותיהם; למי יש להעניק תעודות ומה הדרישות לגבי קבלת תעודות אלו.

בנוגע להחלטה בדבר הקלות לימאים ולקצינים בתשלום בעד קורסים להכשרה והעלאה בדרגה אמר היו"ר: טיפלנו בעניין זה וכידוע מתקיים קורס עובדי מכונה וכן גם הקורס של סיפון ומשק. בעניין משק חשבנו, שנדרוש קורס של אנשים, העובדים כבר בים כדי שיעלו בדרגה וישתלמו. בשטח סיפון ומכונה הורדנו 16—17 אנשים מהאניות, והם לומדים לאחר שבאנו לידי הסכם עם החברות ועם משרד התחבורה. אני סבור, כי יכול אני לומר במצפון שקט, שהצלחנו בזה.

חלוקת העבודה, נוהג שמנסים אותו ימאים (לא מתוך רצון רצ), אך לא נוכל להסכים לכך. קיימת תמיד לפחות שעה אחת קודם, שבה אפשר לברר עניין.

השיטה הנוכחית הקיימת בלשכה מורה על שינוי תקופה. מעבר זה מתבטא בהקבלה לגידול כוח-האדם בצי.

עד כניסתי לעבודה ותקופה מסוימת לאחר-מכן התנהלה העבודה לפי שיטת הזכרון ורשימת התור היתה מעין אבזר-עזר, שלא תמיד השתמשו בו. כיום מהוות רשימות התור בסיס ראשוני ובלעדי, שלפיו שולחים את האנשים לעבודה. אין זה אומר, כי השיטה היא מושלמת. אמנם, קיים שלד בריא וחזק, המהווה בסיס לשיפור ופיתוח, אך לשם רקימת עור וגידים יש צורך בשיתוף פעולה ועזרה מצד הימאים עצמם, ודבר זה יתבטא ברצונם של הימאים להבין את שינוי הערכים, שחל כאן אך ורק למענם ולפעול לפיו.

אינה דומה ראיה לשמיעה

דברי ה. רדאי, נציג משרד העבודה

רכשנו מבנה גדול בבת-גלים, על-ידי מרכז ההכשרה שישנו שם וציידינו אותו בצידוד הדרוש — דיזלים ומכונות חשמל, ובחודש מאי יתחיל שם קורס רציני למקצועות שונים.

כל זאת — מלבד הקורסים, שאנו מנהלים באופן שוטף במרכזי ההכשרה השונים שלנו. אני מקווה, כי השקעה זו, שהתחלנו בה עוד ב-1952, אבל שהתמסרנו לה והתחלנו להיעזר בה במיוחד ב-1956, תתחיל לתת פרי ותגדיל את החיל, המשרת את הצי המסחרי שלנו.

משרד העבודה התחיל בזמן האחרון לעקוב באופן רציני ביותר אחרי הנעשה בשטח זה והיום רוצה אני לשמוע קצת מהבעיות, המעניינות אתכם. הוטל עלי לייצג את הממשלה בוועידה הקרובה של משרד העבודה הבינלאומי בבעיות ים, יחד עם שני התברים, היושבים לידי (ו.דלמן, ז. ברש). ואינה דומה ראיה לשמיעה.

סדר היום

יום 1, בוקר

1. הרצאת הח' מ. צינמון, מנהל מרכז "מבטחים", על הצטרפותנו לקרן הפנסיה;
2. שאלות ותשובות;
3. החלטות ונעילה.

י. ארקין מציע להקדים את הדיון על המצב החברתי, שיהיה היום אחה"צ, לאחר שמיעת הדו"חות של המזכירים והויכוח. אני סבור, כי זהו נושא מרכזי ואין לדחותו לשעות הערב. אם רוצים שהעניין יכה גלים בציבור הימאים, יש לשוות לדיון זה משקל. לכן צריך להקדימו.

אחרי חילוף דברים בין היו"ר לבין י. ארקין הציע ג'ד בן-ארי להפסיק את הויכוח בשעה 11.30, כאשר יבוא יוסף בורשטיין ולתת לו רשות הדיבור. ישיבת אחה"צ תיפתח בעניין החברתי, ההצעה מתקבלת.

מעבר המבשר שינוי תקופה

לאולם הלשכה הוכנס לוח שחור, המציין את זמני סידורי העבודה. ללוח זה צורפו "מדורים" של האניות, העוגנות באותו יום בגמל ובניצב להם — התפקידים לפי המחלקות. באופן זה נוצר ריבוע קטן לכל תפקיד וכל אניה, שבו רושמים מיד ברגע קבלת ההזמנה את מספר ההזמנות עד לסידור הקרוב. מתקבלת הזמנה בטלפון, מיד יוצא הפקיד ורושם על הלוח. אין הזמנה נשמרת בכיס וכל הנמצא בלשכה יודע עליה. נוסף על כך נמסר על ההזמנה ברמקול, שהוכנס בלשכה ומשמש לקריאת רשימת האנשים בתור. סידור הקריאה מתחיל בתור המיוחד ונמשך בתור הרגיל. מי שנמצא לפי הסדר הזה מקבל את הפתק המקווה.

כאן אני רוצה להודיע, כי לא אקבל ערעורם של ימאים על מקומם בתור בזמן סידור העבודה. כל החושב את עצמו מקופח יכול תמיד לבוא ולברר זאת קודם, אך לא בזמן

הגורל הביא אותי בזמן האחרון במגע הדוק עם בעיותיהם של יורדי-הים. בין הדברים, שאני מטפל בהם במשרד העבודה, בחרתי לי כ"הזבי" את בעיות החינוך המקצועי ובמסגרת זו — את החינוך המקצועי לאלקטרוניקה ולעבודות-ים.

איני יכול להתארא, כי בשנתיים שהתחלנו להתמסר לעניין זה באופן רציני, כבר הצלחנו לעשות הרבה. אבל דומני, כי עלינו על הדרך הנכונה. יש התחלות רציניות מאד להכשרת דור צעיר של יורדי-ים.

בעצם הימים האלה חתמנו חוזה, שלפיו יעבור חלק גדול מהבית הזה לרשות משרד העבודה לשם הקמת בית-ספר לחלק מסויים של עובדי-ים: מלצרים וטבחים. נכנסנו לשותפות עם בית-הספר הימי ובית-הספר לדייג שהוקם במבואות-ים על ידי משרד החקלאות. זו השנה השניה אנו משקיעים שם הרבה כסף, ושם יגמרו, החל מהשנה הבאה, כל-שנה 50 עובדי-ים — חצים מכוונים מתחילים וחצים — סיפונאים.

היו"ר ר"ח ו. דלמן מבקש מחברי המועצה לאשר את סדר-היום. אושר כדלהלן:

ישיבה ב' (יום ה')

1. מילואים לדין-יחשבון;
2. דו"ח המזכירים;
3. ויכוח.

יום ה' אחה"צ

1. פעולת הסברת ותרבות (הפותח יוסף בור-שטיין מהמרכז לחינוך ולתרבות);
2. מועדון הימאים;
3. משפט חברים;
4. שיטת הניכויים 1%;
5. בית יורדי-ים.

יום ה', ערב

דיון על המצב החברתי (הפותח ר"ח ו. דלמן)

הגענו להישג, לאחר שאמרנו שנפסיק לעבוד שעות נוספות.
טענו, כי אם שר האוצר יאמר, שלא נחוצות שעות נוספות,
מי אנו שנניח כי הדבר נחוץ? נעבוד משעה 8 בבוקר עד 5
אחה"צ ולא עוד, או הובאנו לישיבה בירושלים והתברר, כי
כל איש, העובד למעלה מ-47 שעות, זכאי לקבל שכר עבודה
נוסף בחשבון שעות נוספות. בנידון זה היתה חליפת מכתבים
וסבורים היינו, כי הכול בסדר.

לפני חדשים אמרו החברים, כי חוזרים אותם, עניינים
שהיו בעבר. ישבנו עם אנשי האוצר, ואמרנו להם, כי אם אין
הסכם, נפסיק לעבוד שעות נוספות. ושוב הוסדר הדבר. אני
מתאר לי, כי בעוד ששה חדשים יחזור שוב הגלגל אחורנית...

ההסכם הוא, שהימאי, כמו כל עובד אחר במדינה, כאשר
שכר עבודתו מגיע ל-40% ממשכורתו, הרי הוא משלם מזה
30% מס הכנסה. הצלחנו להביא זאת לתוקף מאז 1954, כי
או היה החוק אחר, באותו זמן נחשבו 30% מהשכר כשעות
נוספות והניכויים היו בשיעור 32.5% חזו נקבע עד 1
באפריל 1957. אחר כך פורסם חוק כללי, החל גם עלינו, 47%
אלה מחושבים יחד עם שבתות וימים טובים ובעניין זה אי-
אפשר לעשות כלום.

סיכמנו עם החברה, שזה יהיה, "חצי-חצי" והם בעלי
החשבונות. בעד תשלום בסך 8 לירות נכונים הם לסדר
חשבונות מס הכנסה של כל ימאי וימאי. ראינו זאת כהסדר
חשוב מאד וכעת מתנהל העניין פחות או יותר בסדר. אך
בנידון זה אין אנו הגורם היחידי ולא כל גורם. עומד
בהתחייבותינו.

מפים, חופשה וחוק עבודה

"המועצה פונה לאוצר בבקשה לא להפלות לרעה את
הימאי, הנדרש להפסיק את חופשתו ומבקש תשלום מס-
הכנסה רגיל עבור עודפי החופשות, שהקצין או הימאי נדרש
לקבל במוזמנים". בנוגע להחלטה זו אמר היו"ר, כי החברה
נתחייבה, שלאחר 11 חדשי עבודה תינתן לימאי זכות לקבל
21 ימי חופשה ויותר מזה בהתאם לזמן. אולם לכל היותר
לאחר 16.5 חדשים יש הכרח לתת לו את החופשה.

כיום המצב כזה: אניה צריכה להפליג וחסר בה קצין.
החברה אומרת לאיש מסויים שיצא להפלגה, היו מקרים
שאנשים שלנו לא ירדו כבר 3-4 שנים מהאניות, כי לא
היתה אפשרות להורידם. יצא שהקצין עבד לעתים בשכר
100 ל"י לחודש, כי מס הכנסה אבל את כל החופשה שלו,
כעת יש כבר הסדר בנידון זה בין החברה ובינינו. במקרה
שאר הסדר בנידון, על האיש להודיע לחברה, שלא יצא
להפלגה.

גד בן יארי: נדמה לי, שחוק העבודה כולל סעיף, שאי-
אפשר לעכב חופשה שנתית עד תאריך מסויים.

היו"ר ו. דלמן: יש דברים רבים בחוקים, שאינם מגיעים
אלינו, מנשחי החוקים לא הכירו את תנאי העבודה בים.
האנשים, שחוקקו חוקים אלה לפני עשר שנים, לא ידעו מה
זה ים. האנשים, שידעו מה זה ים, היו באותו זמן בים... לכן
אנו סובלים עכשיו מתוקים אלה. אבל כפי שאתם רואים יש

התכתבות, המכילה מאות מכתבים, שבהם באים אנו בתלונות
על החוק מדי פעם בפעם ומנסים להעלות את הבעיה מחדש.

ח. רדאי: משרד העבודה התחיל כעת להפעיל את כל
חוקי העבודה. אנו פועלים כעת לפי 19 חוקי עבודה, שהכנסת
אישרה במשך 8 השנים האחרונות.

הנסיון הראה, כי יש לבדוק שוב חוקים אלה. כמה
תיקונים כבר הכנסנו בחוק אפית-לילה ועבודת גור. לפני
8 שנים, כאשר הוחק החוק, לא היתה בעיה של עבודת ימאים.
נתברר, כי לא כדאי להתחיל בתיקון חוק, אלא אם הוא פועל
לפחות 4-5 שנים. היינו כדי צבירת נסיון. למשל, לאחר
שבע שנים נתברר, כי אם חוק עבודת-נוער ימשך במסגרת
הנוכחית לא יוכלו נערים לעבוד באריזה, שהוא אחד הענפים
החשובים אצלנו.

חוק העבודה לנשים, אם יימשך קיומו כפי שהוא כיום,
במשך 2-3 שנים נוספות, יגרום לכך, שכל הפועלות יצאו
מעבודת הטכסטיל, כי במקצוע זה יש עבודה במשמרות.

אם תקבלו החלטה, שתהיה פניה למשרד העבודה בדבר
הכנסת תיקונים בחוק העבודה, שיענו גם לצרכי הימאים,
אין לי כל ספק, שתמצאו אותן קשבת בוועדת העבודה בכנסת.
יש עוד צורך בשנה עד שנה וחצי עד אשר החוק עובר את
התהליכים הפרוצדורליים.

א. גולדבלט: חוק העבודה כולו אינו כולל אף סעיף אחד,
שיש לו ערך מיוחד לגבי ים או ימאות. סעיף אחד בחוק
העבודה אומר בגלוי, כי כל החוקים הללו אינם נוגעים
לעובדי אוויר וים. אם כן, מה נשאר לנו מכל חוק העבודה,
אם יש סעיף, הקובע שאין סעיפי החוק הזה נוגעים לעובדי ים?

ח. רדאי: יש לפנות למשרד העבודה, שיחוק חוק חדש
בשטח זה.

א. גולדבלט: צריך להוציא את הפסקה ההיא מהחוק,
אין אנו רוצים יותר מזה.

ז. ברש: לחוקי העבודה בקשר לשאר הענפים היה נסיון.
בקשר לאוויר וים לא היה נסיון, כי שלוש שנים אין זו
תקופת נסיון מספקת לחקיקת חוק עבודה. מר רדאי אמר, כי
במידה שיש נסיון של 10 שנות עבודה, יש לעבד הצעות
ולהגישן למשרד העבודה.

היו"ר ו. דלמן: אל נטרחק יותר מדי מהנושאים שלנו.
לגבי יותר מ-70% מהעבודה שלנו יש כאן צורות חוקים,
שאינן מתאימות לנו, והפקידים אינם יודעים מה לומר בנידון
זה, כי המשטרה והמסכ אינם יודעים כיצד לנהל את העבודה.
כולכם יודעים, שאנו עובדים עתה על הדבר וכמה ישבנו על
עניין זה. לא אכנס יותר מדי לפרטי החוקים. אנו יושבים
בועדה לחוקה ימית ודנים בנושא זה ואני מציע להפסיק את
ההערות על החוקים.

דרישה שקשה להציגה...

"המועצה פונה למוסדות המסכ בקריאה שלא להעמיד
את ימאי צי-הסוחר כאזרחים ממדרגה שניה, ולנהוג לגביהם
כמו לגבי שאר תושבי המדינה. המועצה פונה למוסדות המסכ
בבקשה לעשות הקלות לימאים כנהוג בשאר המדינות הימיות."

גד בן יארי: עד כמה שידוע לי, כאן לא המשטרה היוזמת,
אלא החברה מסתרת מאחורי המשטרה, ועליידי להץ על
המשטרה היא מונעת מימאים לבקר באניה.

היו"ר ו. דלמן: בדקתי את העניין. יכול להיות מקרה
אחד או שניים, שלא נתנו להם את הדבר. גם ההוראה הזאת
היא פרדוקס, כי דבר כזה לא ייתכן. אבל כאשר קרה מה
שקרה בשטח זה - הפסקנו כל פעולה. היינו במצב שאיני
צריך להסבירו כאן... אתה יכול לדרוש רק כאשר הנך צודק.
כאשר אינך צודק, אינך יכול לבוא בדרישות.

ההוצאות צומצמו כדי המחצית

אשר לצמצום ההוצאות האגוד וייעול העבודה מסר היו"ר,
כי ההוצאות פחתו כדי מחצית. בייעול הצטמצמו אפילו
בטלפונים ובמוניות עד למינימום. אבל ההוצאות הרציניות
אינן בשטח זה. ודאי ידוע לכם ששולחים אנו את "הימאי
הישראלי" לחברים בדואר אוויר וזה עולה לנו בכסף רב.
אם אתה רוצה את העתון בכל ששה שבועות, זה מעלה את
התקציב.

לכן יש דברים שבמקום צמצום חלה בהם עליה בהוצאות.
המועדה ו"הימאי הישראלי" - שני אלה עולים לנו בכסף
ויש לממן את פעולותיהם הסדירות.

הגדלת ההפרשות לקופת התגמולים

"המועצה מטילה על הועד לדון ולהציע שינויים במצב
קופת-התגמולים וכן על העלאת הניכויים.

על הועד להעביר את הצעתו והסברו במקרה שיהליט
על הגדלת ההפרשות לקופת תגמולים למשאל בין כל הימאים
לפני החלטה סופית. יחד עם זאת יסכם הועד את הדיון ואת
הסדר להקמת קרן פנסיה".

היו"ר ו. דלמן: סיימנו את הדיון בסעיף זה. אלא ישנו
כאן עניין: היה לי הסכם עם חברת "שהם" וחברות אחרות,
אבל לא בכתב, אלא היה זה הסכם עקרוני, ולבסוף אמרו שהם
מוכנים להפריש רק את חצי האש"ל. כליומר: אם אתה מקבל
20 לירות לחודש - הרי אלו הן מאה לירות ישראליות.
הם מוכנים להפריש 2.5 לירות ואנו נפריש 2.5 לירות.
לא רציתי להסכים לכך. איננו מקבלים זאת באופן עקרוני,
כי זה נגד נוהג מדינה זו. בכל מפעל ומפעל במדינה זו
משלמים 5% הפרשת 2.5 לירות מאתנו - אין זה נורא כל
כך, כי הפנסיה המכסימלית היא 530 לירות, לפי דרגה ד'
של הממשלה. ועם 2.5 לירות אלה נגיע גם כן לאותה דרגה,
אבל על זאת ישנו הסכם עקרוני וגמרנו את המשא ומתן.

תוקם מרפאה כללית

בקשר להקמת מרפאה כללית ליורדיים ולא מרפאה של
איוו שהיא חברת ספנות מסר היו"ר: על זה יש לנו הסכם
עם משרד התחבורה ועם מרכז קופת-חולים. הסכמנו בינינו,
שהמצב כיום אינו יכול להימשך ואנו מחפשים מקום להקים
את המרפאה הזאת. ייתכן שהדבר יקום במשך חודש ימים
ויש לצפות שהדבר יוגשם.

"המועצה מטילה על הועד להמציא את הפרטי-כלים של
כל ישיבות הועד לכל חברי המועצה. על מזכירות ומזכירים

להמציא דו"חות בכתב לכל חברי המועצה שבועיים לפני
כינוס המועצה".
היו"ר ו. דלמן: הדבר בוצע.

בדבר עבודה לימאים בחוף

"המועצה מטילה על הועד לדאוג לזכות-זכורה לחברי
האיגוד, הנוקקים לעבודה בחוף, בקבלת עבודות במפעלים
הקשורים לים כגון הנמל על כל מתקניו, מספנות וכו'. כן
על הועד לדאוג להתלפת החברים הנכים, הממשיכים לעבוד
באניות ולסדרם במקומות-עבודה מתאימים בחוף במידה
הצורך".

היו"ר: שוב לפנינו עניין, שבעצמנו איננו יכולים לפתור
אותו. יש לנו סכסוך בסעיף זה, ואני סבור שההסתדרות
צריכה להכריע ואולי צריך להיות חוק בעניין זה כפי שקיים
בחוף-לארץ.

באנו לידי הסכם, באופן פרטי בהחלט, שכל מקומות-
העבודה בנמל חיפה יהיו לימאים ואנו נשלח לעבודה בעלי
ותק רציני בים וימאים, שבגלל סיבות משפחתיות עליהם
להישאר בחוף.

יש לנו הסכם מיוחד גם עם "הימה" ועלי לציין, כי
אפילו בזמן האבטלה אצלם הרי אם רק היתה להם אפשרות
קיבלו אדם שלנו לעבודה, אכן, מדובר במספר חברים לא
גדול. בכל המפעלים האחרים הצלחנו גם בזמן האבטלה לסדר
את אנשינו בעבודה. כל ההסכמים בעניין זה הם לעת-עתה
פנימיים בלבד.

"המועצה מטילה על הועד למצוא דרכים, לתת מסגרת
מתאימה לבית יורדי ים ברח' הנמל 2, ובמועדון הימאים
בהר-הכרמל".

היו"ר ו. דלמן: קיים דיון בעניין זה.

"המועצה מאשרת המשך ניכוי חצי אחוז משכר הימאים
לקרן עזרה לספנים ומטילה על הועד לבדוק את האפשרות
לביטול חצי אחוז השני של מס איגוד".

היו"ר ו. דלמן: בדקנו אפשרות זו, אולם יש החלטה, שאת
"הימאי הישראלי" נוציא פעם בששה שבועות וישנו גם
המועדון. זה יהיה בלתי-אפשרי, אם רוצים להחזיק במועדון
ושעתון יצא אחת לששה שבועות, איננו יכולים לעמוד
במעמסה הכספית הכרוכה בדבר.

י. ארץ-קין: אני חושב שעל זאת צריך לקיים עוד דיון.
"המועצה מייפה את כוחו של הועד להוצאת סמל האיגוד
ולחלקו בין החברים".

היו"ר ו. דלמן: חשבנו על עניין זה ועשינו את החשבון.
ההוצאות הכרוכות בדבר עולות כדי 4.000 ל"י. לכן אמרנו,
שאיננו יכולים להרשות לנו כעת הוצאה כזאת. אך אם תמצא
דרך, שכל אחד יקנה זאת בעצמו, נעשה את הדבר.

"המועצה מחליטה על מועמדות של שנה שירות בים
לחברים חדשים, המתקבלים לעבודה באניה".

היו"ר: זה יהיה בתקנון.

היו"ר ו. דלמן: אפשר לומר במצפון נקי, שכולל כל
איש ואיש מהמזכירות, עשינו את המכסימום, בלי להתחשב

בשעות עבודה והיינו טרדנים ולא התחשבנו בגורמים שונים, ועשינו את המכסימום שיכולנו לעשות. זאת מה שיש לנו לומר בנידון זה.

על השקעות בקואופרטיבים

אשר להחלטה בדבר הסדר היחסים בין הספנות הקיבוצית והקואופרטיבית לבין האיגוד הודיע ה"ר: רצינו להצטרף אל הקואופרטיבים ולהשקיע בהם כספים, אולם התעוררו קשיים. הקואופרטיבים סברו, שהם נפרדים מ"שהם" והעניין לא יצא לפועל.

שנית, החוק החדש לא הרשה לנו להשקיע כספים, אלא עד גבול 35%, כלומר: 10% לכל מיני חשבונות, ו-25% להלוואות לחברים. לכן לא עמד לרשותנו הכסף הדרוש. אך ככל-זאת התחלנו במשהו. כעת, לרגל השפל הגדול בימאות,

חשבנו כי אין זה הרגע המתאים להמשיך בפעולה זו. מלבד זאת — לחץ העבודה היה כה גדול, שלא נשאר בידינו זמן רב לטיפול בעניין זה.

בינינו לבין גאנזה...

בנוגע להחלטה על הצורך בחקיקת החוק הימי הודיע ה"ר: נאמר לנו במשרד התחבורה, כי היועץ המשפטי שלנו עוסק בענייני גאנזה, אך בכל-זאת עובדים אנו על עניין זה. יש ועדה, הנקראת ועדת ייעוץ לבוחנים, והיא בודקת את כל הבעיות הנוגעות לנו. אני סבור, כי הכנסנו שם כבר למעלה מ-150 שיוויים. לדעתי, תסיים ועדה זו את עבודתה בעוד חודש, מכסימום חודשיים. ואז נגיש את החומר לוועדת חקיקה. אנו משתתפים בעניין זה בוועדה מטעם משרד התחבורה באופן פעיל.

מילואים לדין וחשבון תנאים סוציאליים והשתלמות לקצינים

ההחברה תתן את ידה וכן הממשלה, תהיה זו אחת הפעולות הראשיות של המזכירות להבא.

ה"ר ו. דלמן: כל גורם, שהתקשרנו אתו בעניין קרן הלימודים, קיבלנו ממנו תשובה שלילית. הם לא היו מוכנים לכך. ישבנו עם המזכיר הכללי והוא אמר, כי התקציב ניתן לבית-הספר ואי-אפשר שוב לדון בסעיף זה. גם החברות האחרות אמרו, שאינן יודעות מהיכן יהיה הכסף לעניין זה וכו'.

ו. ארקין: בעניין השבתות בים נראה לי, כי הגענו להעלאה רצינית ביותר. בעבר אושרה כלכלה לשבת בים, אולם לאחר בדיקה נתברר, כי ב-50% מהמקרים לא קיבלו הימאים את הכלכלה. כאשר נתאספו לעובד 40 או 50 שבתות במשך השנה, והיו לו 20 ימי חופשה, היה זה יחד 65 יום, והוא היה יושב בחוף 20-25 ימים בלבד וחוזר לים, ומפסיד את הכלכלה עבור השבתות. לא ראינו שום הצדקה לזה והחברה נהגה שלא כראוי. הגענו לסיכום שישולם בשביל שבתות בים, בנמלי חוף ישולמו באש"ל במטבע-חוף ובנמלי-בית — במטבע ישראלי. נראה לנו, כי מבחינה מעשית זה טוב יותר. גם מטבע-חוף מסתכם יותר מאשר סך 4.5 ל"י, שהיה נהוג עד כה.

חופשה שנתית, משמרות-לילה

בחופשה השנתית הגענו למשהו חשוב: אם הימאי יורד לאחר שנת עבודה בים אל החוף ומצטברת לו חופשה מלאה — 21 יום, אין החברה יכולה לקרוא לו לעבודה, אלא לאחר 21 יום, ולא כפי שנהוג עד כה — לאחר 12 יום.

הגענו להישג די רציני במשמרות-לילה בנמל הבית. קודם היה קצין חייב לעבוד משמרות כל לילה שלישי בנמל הבית מבלי שיקבל תמורה נוספת אלא במסגרת הפיצוי הגלובאלי בעד שעות נוספות. עכשיו מקבל האישי יום חופשה למחרת השמירה, אם אינו מקבל את יום החופשה, מגיע לו תשלום בעד יום עבודה.

לגבי עניין זה יש חילוקי-דעות עם החברה, כי האנשים טוענים שאינם מקבלים דמי-כלכלה ואילו החברה טוענת, כי אין זה מגיע להם. עניין זה נמצא עדיין בדיון.

כאשר חוזה נחתם לשנתיים

החוזה נחתם לשנתיים א-כ"י היתה החלטה במועצה לבקש מהוועד הפועל לאפשר הכנסת תיקונים בו. תוך כדי עבודה לפי החוזה החדש נתגלו "חורים", שעליהם מתנהלים בירורים ויש התנגשויות וחילוקי-דעות די רציניים. אם יהיה לחברה רצון טוב, נסכם אותם לפי רוח הדברים במשא-ומתן. במידה שאינה רוצה בזה, הרי היא מסתמכת על ניסוח לא-ברור או פרט שחסר בנוסח. החברה מנצלת זאת בכשרון די ניכר.

זה היה אחד הגורמים לדרישתנו מהוועד הפועל לאשר תיקונים בחוזה כעבור שנה, ולצערנו הרב לא נתקבלה דרישתנו. דבר זה פוגם במידה רבה מאד במשקל שצריך להיות לחוזה.

בעניין התקן הקאדטים

לקציני סיפון נקבע התקן. לקציני מכוונה ומשק עדיין לא נקבע. לגבי קציני מכוונה העניין נמצא בשלב של דיונים. יש ויכוח די קשה בינינו לבין החברה, אבל נצטרך לסיים את העניין.

עניין הקאדטים נמצא כעת כמעט לגמרי מחוץ לסמכות האיגוד והלשכה. ענין הקאדטים הפך במקרים רבים, במשך הזמן, למושג של עבודה זולה. יש הכרח למצוא במועצה זו פתרון לבעיה — גם של הקאדטים וגם של שילובם בתקן. על המועצה הזאת להנחותנו כיצד לגשת לבעיה זו. כיום זכאית החברה, כמעט באורח בלעדי, להחליט: מי מתקבל לעבודה זו, את מי מעלים בדרגה, כיצד מעלים וכו'. הדברים בשטח זה אינם ברורים וצריך להגיע בהם לסיכום כלשהו.

שנה ברוכה בקורסים

לגבי השתלמויות היתה שנה זו ברוכה בקורסים רבים לקציני סיפון ומכוונה. דבר זה נבע בחלקו מעמידת אניות בנמל ולכן היו החברות מסוגלות להוציא אנשים רבים יותר ממעגל העבודה ולאפשר להם לימודים. עד לפני שנה היה זה קשה כקריעת ים-סוף.

התארגן הקורס של קציני סיפון מקרב הדרוגים. דבר זה הצליח מאד ונצטרך לבנות את כל ההכשרה המקצועית דווקא על הרזרבה שיש לנו מקרב הדרוגים, כי לדעתי, כאשר מכני-סים לקורס אדם, בעל נסיון של 7-6 שנות עבודה בים, הרי מבחינה מעשית נהגו מוכשר במידה מספקת ומבחינת נכונותו לגישה החדשה למקצוע, הוא הרבה יותר בשל מאדם, שנלקח מהחוף ושמשילים אותו ללא תקופת מעבר לתפקיד פיקודי באניה.

עומד להתחיל קורס למכונאים ואנו נתקלים בקשיים רציניים בגלל בעיית בית-המלאכה. בשנה הבאה נתחיל בקורס של 20 איש, שיאורגן בעזרת משרד העבודה. נדמה לי, כי אם יצליח הדבר — תהיה זו הרזרבה הרצינית ביותר למכונאים. כי עניין הקצונה בקרב המכונאים נמצא במצב חמור ביותר מבחינת המחסור בכוח-אדם.

דבר משונה קרה לכלכלים הראשיים

אליעזר שמשוני: קרה כאן דבר משונה מאד בעניין הכלכלים הראשיים באניות-משא. הסכמנו, בחתימתו של משה אלון וחנן גאי ושמשוני, כאשר ישבנו יחד, שכלכלים ראשיים, לאחר ותק של חמש שנים, יהפכו באופן אוטומטי לגזברים באניות-משא. לכן הסכמתי שמה שהיה עד לפני שנה, כאשר כל כלכל ראשי קיבל 7 לירות ולירה שטרלינג נוספת בעד עבודה משרדית נוספת שעשה על האניה, — נוהג זה יבוטל, אלא לאחר שבע שנות עבודה יהפוך הכלכל הראשי, בעל שנתיים ותק נוספות, לגזבר אניות-משא. לאחר שחזרתי מהאניה נתברר לי, כי אמנם הוסכם בעניין זה, אולם מר עברי אינו רוצה בזה. נתקבל מצב, שאת התשלום ביטלו ואילו התק של השנתיים וחמש השנים בעבודה לא הועילו לו לכלכל הראשי להיות גזבר אניות-משא. לזאת לא הסכמנו.

ה"ר ו. דלמן: האם עניין זה כתוב בחוזה-העבודה? אני שומע על כך לראשונה.

א. שמשוני: אינך שומע על כך בפעם הראשונה, כי דיברתי אתך על זה פעמים רבות.

ו. ארקין: אני זוכר, כאשר באנו עם ההסכם הזה, אמר עברי, כי בשבילו לא קיים הסכם כזה במסגרת חוזה-העבודה; על סעיף זה אינו נכון לחתום.

א. שמשוני: לדבר זה הסכמנו, שאם לא-כן מדוע הסכמנו לוותר על השלום 7 לירות ולירה שטרלינג אחת?

ו. ארקין: כלכל ראשי אין לו כל תעודה רשמית וכו'. כיצד אפשר להכיר בו?

א. שמשוני: מה שקיבל ומקבל עכשיו כלכל ראשי — זה נובע מתוך חוזה-העבודה. נוסף על כך הוא קיבל 7 ל"י לחודש ולירה שטרלינג אחת בעד עבודות נוספות. כיום אין הוא מקבל זאת. מצד שני הסכמתי למה שאמר עברי, חאת לאחר ההסכם בין נציגי החברה, משה אלון ואני. זה דבר חמור, כי אני הייתי בטוח, שהדבר מוסכם.

ה"ר ו. דלמן: האם חתמו על כך משה אלון וחנן גאי? צריך לברר זאת. אני שומע על כך בפעם ראשונה כאן.

ח. צוקר: האם יהיה דיון מיוחד על ענייני תאונות וכו'?

ה"ר: כדי שלא לשמוע את הדברים פעמיים, נחכה עד הרצאת צינמון ואחר-כך נדון בזה. בעצם עומדים אנו לסיים בענין הפנסיה, ישנו סעיף נוסף בדבר נכות, שהוא תואם בדיוק לתנאים בביטוח לאומי. לכן אני מציע להסיר מסדר-היום עניין תאונות וחוזר לדון בו לאחר דברי צינמון. א. שמשוני: התשובה היחידה שקיבלתי היא, כי מר עברי אינו מסכים להסדר זה. אם זה נכלל בחוזה העבודה — זה עניין אחר. אם לא — צריך לברר זאת ונחליט.

ראגה לתנאי עבודת הקאדטים

גד כ"ארי: עלי לציין, כי החוזה האחרון לקצינים הוא בחלקו בדיוק כפי שהחלטנו עליו. אני מצטער מאד, שהשעות הנוספות לא מצאו פתרון כפי שדנו עליהן. אבל מוכרחים אנו

מתן הרכה עיונית

גד בן-ארי : קבענו לפני שנה דברים מיוחדים כגון מדים, חופשה, שעות נוספות, אלה דברים שכרגע, כאשר אין עדיין חוק והקאדטים אינם חברי האיגוד, עלינו להגן עליהם. אני יודע, כי עד לפני שנה וחצי, כאשר הייתי מוכר הקצינים, לא בוצעו באניות ההוראות, שנכללו בחוזים לרבי-חובלים וקצינים ראשיים. נסעתי ב"ציון" וראיתי, כי מצב הקאדטים תמור מאד. כאשר פניתי לפיקוד האניה כחבר המועצה והועד הארצי והצבעתי על הליקויים, אמרו לי, כי לא ידעו את הוראות החברה, או שאם עליהם לתת הרצאה או הוראה עיונית, יעשו זאת רק בשכר. זהו עניין חמור מאד לדעתי.

ח. צוקר : התחלנו בדיונים על החוזה וההצעה בשנה שעברה היתה לכלול אותם בחוזה-העבודה. נשאלת השאלה: מדוע לא נכללו בחוזה? אינך יכול להשיג חוזה-עבודה בשבילם ומצד שני לומר, כי עניין העסקתם באניה אינו מעניין אותנו כלל. לדעתי חשוב יותר בשבילנו לשמור שלא ייכללו בצוות האניה.

אשר לעבודה נוספת הרי הסכנה יכולה להיות כאשר נקבל שעות נוספות, או אפשר לדרוש, שיעסיקו את הקאדטים בשעות אלו. אני חושב, שאיזה ציף יסכים להעסיק תחילה את הקאדטים, כי הוא יעסיק קודם את הקצינים משום שיהיה מעוניין, שהעבודה תיעשה כהלכה.

היו"ר ו. דלמן : אני סבור, כי סימנו בעניין זה. אם יש לנו למשל אנשים, העובדים במכונה וצריך להוסיף קאדטים רבים, יהיה נא ברור, כי תקן האניה נשאר בתקפו. המועצה צריכה להחליט בעניין זה.

הלשכה. לפני שנה עשינו מיון. עד כה היתה החברה מעלה את האנשים לאניות לאחר בחינה. הומנו את כל האנשים, שהיו רשומים בשעתו וכתוצאה מהמיון נתקבלו 16 איש בלבד, כי הוועדה התחשבה בדרישותינו מהאנשים. אם איננו משוכנעים, שאותו קצין יגיע לדרגת קצין ראשי או שני, לא נקבל אותו, כי הוא אינו מאפשר לאחרים להתקדם. אנשי הוועדה הסכימו לנימוק זה ומבין 23 קיבלו 16 בלבד.

צריך להחליט במועצה זו, שעד אשר המשרדים הממשלתיים, הנותנים את הכסף להכשרת הקאדטים, יגיעו לחוקה מתאימה, יהיה פיקוח על קבלת הקאדטים.

היו"ר ו. דלמן : אני מקבל עמדה זו.

קאדטים בעבודתם

אל המדברים על מחסור בימים

מזכיר איי. סי. אף. ע. בקו עם רייז ולטר דלמן שותים לחיי הימאות הישראלית.

ראובן פלצור : אוסיף לדברי ארקין, כי נכנסנו למבוך, לחילוקי-דעות רציניים עם חברת "שהם" בקשר לקביעת תקן לעובדי מכונה.

החברה טוענת, כי בין עובדי המכונה יהיו שני קאדטים מהתקן הרגיל. הם דורשים להפחית שני אנשים במקרה שיהיו יותר מארבעה קאדטים. אני רואה כל מקום לחילופים או תמורה, על זאת יפסקו כנראה הוועד הפועל.

רשימת עובדי מכונה מחוסרי-עבודה מגיעה כעת ל-30 ואניות חדשות לא יגיעו ארצה לפני תקופת חדשיים-שלושה. כל אחת מהאניות תקבל חמשה אנשים ונהיה שוב במצב חמור בעניין עובדי מכונה. אני פונה לכול הגורמים, המפרסמים בעתונות שנהיה זקוקים לכך וכך ימאים ושעומדים אנו בפני מחסור בימאים. שידעו את המצב לאמתו. אני סבור, שיהיו לנו מכונאים ושמונים במשך השנתיים הקרובות במספר מספיק לכל האניות שלנו.

בחווה-העבודה הישן היו אנשי המכונה מקופחים בעבודות ניקוי ובעיקר בדוודים ומיכלים. בחוזה זה עמדנו בכל תוקף על כך, שהשכר יהיה ריאלי כנהוג עכשיו באניות. לאחר קרב קשה הצלחנו להגיע להישגים ניכרים והתשלום הנהוג. הכנסנו את הסעיף החשוב של ניקוי באניות מנוע ודיזל והחברה קיבלה זאת, כי זה כלול בחוזה הימאים האנגלי.

י. ארקין : אנו מוכרחים להגן על עניין הקאדטים, כי הם הופכים לגורם של עבודה זולה. עלינו להפעיל מלוא השפעתנו.

עבודה זולה בארצות אחרות — מיצר?

היו"ר ו. דלמן : אשר לעבודה זולה קל לי יותר לומר את דעתי. ראיתי עבודה זולה בארצות אחרות. שם נסעו ששה אנשים בסיפון וששה עובדי-מכונה, אבל נמצאו קאדטים שעשו את העבודה. לא כן אצלנו. הקאדטים עד היום אינם כלולים אצלנו בתקן ומספר הצוות שלנו אינו שונה מן הנהוג בכל חברה אחרת.

י. ארקין : ב"תיאודור הרצל" היו 5 קאדטים במכונה, ולא אפשרו להם שום לימודים, אלא עבודה בלבד. איני אומר, שלא צריך לתת לקאדט לעבוד, אבל צריך להיות סטאטוס והגבלה.

האיגוד חייב לומר את דברו!

ר. בנצה : קיימות אילו הוראות לאניות ולקצינים באניות לגבי הקאדטים. מקנים להם את הלימודים כדרוש. אם במקרים מסויימים אין הדבר נעשה, הרי למעשה חברינו הם שאינם בסדר, ולא החברה. עניין הקאדטים הנהו בהחלט עניין האיגוד, כי הקאדט הוא ימאי בעתיד. פירוש הדבר, שהאיגוד חייב לומר את שלו בנידון הכשרת הקאדט.

אני יודע על אניות רבות של חברת "שהם", שיש בהן עד שמונה או עשרה קאדטים בנוסף על התקן המלא. כלומר, עניין זה עולה לחברה בכסף רב (עניינם בן-ארי: הרי יש לזה הקצבה מהממשלה!). יש הקצבה לא גדולה, וזה עולה גם לחברה.

אנו מוכרחים להעלות קאדטים לאניות. האיגוד חייב לראות את התמונה כולה, את עתיד הצי המסחרי שלנו. אם איננו עוורים לחברה בעניין הקאדטים, אנו מפריעים ממש להתקדמות הצי ולבסוף יפול הכול חזרה על שכמנו. הצי לא יוכל לגדול רק על-ידי הכנסת עובדים זרים לשורותיו. זה קשה מאד ועובר זמן רב עד אשר מכשירים קצין מוסמך לאניה. גם בצוות כולו גדולה הדרישה להכשרה מתאימה, אבל לא קשה הדבר כל כך כמו לגבי עבודת הקצינות, הדורשת לימודים קשים מאד.

אמנם יש לדאוג ולשמור על מקומות-העבודה, אבל התקן באניות שלנו בדרך כלל אינו למטה מהסטאנדארט העולמי. איני רואה בעתיד שום סכנה בעניין זה, כפי שהתבטאו כאן חברים בנוגע לעבודה זולה. ישנם די אלמנטים דמוקראטיים בממשלה, באיגוד וכו', היושבים על מדוכה זו ושומעים על העקרונות.

יהיה פיקוח על קבלת קאדטים!

עמיקם בן-ארי : היתה דוגמה של משרד העבודה. הוא פתח בית-ספר לשנה לשנתיים ולמכוננים צעירים. הוא הבין, כי על אף היותו משרד ממשלתי אינו יכול להוציא אנשים ללימודים אלה ללא התייעצות עם הלשכה שלנו. הוא ביקש מאתנו, שנדון ונחליט יחד על האנשים המתאימים, כדי שלא ישקיעו מאמצים וכסף לשווא.

לחברת "שהם" אין הדבר מעניין. היא לוקחת קאדטים כראות עיניה ומעלה אותם לאניות. אחרי שהם עובדים שנה אחת, הם נעשים פיקציה ונכנסים ב"דלת אחורית", ללא אישור

להתרכז ולהחליט בזה בישיבה הבאה. המפתיע אותי הוא, שלא נעשה שום דבר ביחס לקאדטים. אני זוכר שישבנו ועיבדנו הצעה, נדמה לי בת עשרה סעיפים. בין השאר היו כמה דברים כמעט מוסכמים עם החברה, לא היתה, לדעתי, שום סיבה אובייקטיבית שלא לסיים עם החברה את הנספח בקשר לקאדטים. איני יודע אם אפשר עכשיו בכלל להכניס את העניין הזה, כי החוזה חתום. צריך היה להכניסו לחוזה-העבודה בעוד מועד. ייתכן שהחברה תאמר, כי בשנתיים הבאות אין היא מוכנה לשבת אתנו והקאדטים יהיו הפקר, כפי שהיו עד כה. לכן עלינו להחליט לא להשאיר זאת עד לחוזה הבא.

היו"ר ו. דלמן : שאלת הקאדטים אינה פשוטה כל כך, כי בכל העולם זהו עניין החברה והממשלה במידה ידועה. דבר זה צריך להיכנס לחוק, ואז תימצא מסגרתו הנכונה. בועדה, הדנה כעת בעניין זה אמרנו, כי זה צריך להיות מנוסח ומוסכם ויש להחליט איזה אנשים יהיו קאדטים ואיזה לא יוכלו להיות כאלה.

ח. צוקר : אין לנו שום ביקורת על קבלת הקאדטים ולא באמצעות האיגוד הם מגיעים לאניה. אנשי החברה טוענים, כי היות ולא אנו מספקים להם את הקאדטים הללו, אין לנו שום יכולת בחירה לגביהם. לאמתו-של-דבר אין הם עוברים את הלשכה ואין לנו כל גישה אליהם, ועד אשר הם נמצאים באניה אין אנו יודעים מי ומה הם וגם באניה אינם במסגרת הצוות. לכן אינך יכול להגיע לביקורת עליהם. אם הם נכללים בצוות, עליהם להגיע לאניה באמצעות הלשכה. הם נמצאים באניה מעל לתקן, כי החברה רוצה אותם מעל התקן, לפי התנאים שהיא קבעה להם. בזה יש לדון. חוזה-העבודה אינו יכול לכלול אותם בגלל כל הסיבות שמניתי.

היו"ר ו. דלמן : קאדט העולה על האניה אין לו שום שייכות לנו. בכל העולם הנהוג הוא כזה. אנו קבענו, כי איש, הנכנס לקאדט לאניה, אינו נכלל בתוכנו. על-כל-פנים, להתווכח עם החוק בעניין זה איננו יכולים. היועץ שלנו צריך למצוא פתרון לבעיה במסגרת אותה ועדה. האיגוד אינו יכול לפתור את הבעיה.

אשר לניצול הקאדטים — כל מה שבידי החברים שלנו לעשות הוא שעליהם להפעיל את הלחץ המוסרי שלהם. על-ידי פנים, חוק צריך לקבוע: מה על קאדט לעשות ומה אינו צריך לעשות. עלינו לשמור על האינטרסים שלנו, ולא לחרוג ממסגרת זו.

אין להפקיר אפילו קאדט!

גד בן-ארי : אחד מקווי-היסוד של ההסתדרות הוא אי הפקרת עובד, אפילו אם הוא קאדט או חניך. איזה שהוא מוסד הסתדרותי צריך להגן עליהם. בכינוס הקודם של המועצה הבאתי דוגמה, שקאדט לא רק שעובד בים למעלה משמונה שעות ביממה, אלא שאינו מקבל הרכה עיונית וגם בחוף משאירים אותו הקצינים בדרך כלל במשמרת באניה ואינו מקבל שום תמורה בעד שעות נוספות לא בחופשה ולא בכסף. אני חולק על כך, שאין זה תפקיד האיגוד לטפל בבעית הקאדט, כי מי יטפל בו?

היו"ר ו. דלמן : באופן חוקי איננו יכולים לטפל בזה. אנו יכולים לטפל בזה, אבל לא באופן חוקי. כי אנו נקבע כאן דברים, שלא נוכל לעמוד בהם.

לבטיה של חטיבת המשק

דוד נתן: לשמחתי או לצערי חברי בחטיבה הם נשואים ובעלי משפחות וילדים. חברנו זאב ברש סיפר על המהפכה השקטה באיגוד ביחס לביטול תשלום מטבע-חוץ כתוספת משפחה. הדבר מצלצל יפה, אבל בחטיבתי נפגעו מסידור זה למעלה מ-40% מהחברים.

לוקחים כהאחד ונותנים לשני...

לא השתתפתי בכל המשא-ומתן, אבל בפגישות הראשונות היה ברור, כי חברות הספנות — ובמיוחד חברת "צים" — החליטה שלא להוסיף אף גרוש אחד, ובכל זאת מצביעים חברי, מזכירי החטיבות, על הישגים והעלאות. אכן, הם אמרו, כי משלמים הם כעשרת אלפים לירות שטרלינג כתוספת משפחה, שניקח סכום זה ונחלקו בין הימאים כפי שאנו מבינים, אני סבור, כי לא היה זה הוגן לקחת מהאחד ולתת את הכסף לשני...

מי נתנה מהקצבת 300,000 ל"י?

דובר כאן הרבה על הקאדטים. אתמול, בפתיחה, דיבר הח' לוינסון על 300,000 ל"י, שמשדר העבודה הוציא על השתלמות לימאים, אם-כי לא הצביע על איזה ימאים חל הדבר. הבוקר שמענו, כי בונים בניין בבתי-גלים, שימשמש מרכז הדרכה, אני סבור, כי כל הכסף, שהושקע למטרות שאותן הוכיר לוינסון, הוא להקמת הבניין. עד כמה שידוע לי מתנהלים בחטיבתי במלוא הקיטור קורסים בעיקר למלצרים ולטבחאים (ג. בן-דארי: האם ב-300,000 לירות אלו נכלל בית-הספר לדייג)? הייתי רוצה לדעת אם איזה ימאי נהנה מתקציב זה.

ביחס לאותם בחורים, הנכנסים לבית-ספר "ארנים", הרי הם מחוסרי-עבודה, שהלשכות שולחות אותם לבית-הספר במ" גמה להעלותם לאניות. הם יושבים בבית-ספר זה 3 עד 6 חדשים, ומעלים אותם משם ישר לאניה בלי מיון.

יש התמרמרות רבה בקשר לעניין זה בין חברי באניות. אנשי המשק. זו באמת עבודה זולה וכדאית לחברות הספנות. האיש נכנס לעבודה בדרגה הנמוכה ביותר, ואילו המשך בלי-מודיו, היה מקבל אינו הדרכה. אבל הוא צריך למלא את התפקיד בשלמות, אף כי אינו יודע למלא אותו... בסופו-של-דבר סובלים הותיקים. קל לחברה לזרוק את הותיק, שהרי הוא עולה לה במשך כורת כפולה מאשר החדש...

מדוע עוזבים הותיקים?

ז. ברש: מדוע הטענה היא, שיש לכם קשיים לצוות מחלקת עובדי המשק באניות?

דוד נתן: אני שמח ששאלת זאת. חברי עוזבים את האניות. הם בעלי-מקצוע, ויכולים לעבוד בחוף. אין הם יכולים לעבוד יחד עם הבחור, שבא לאניה מיד לאחר גמר בית-הספר.

ח. רדאי: מלון "השרון" משלם 1000 ל"י, דמי מפתח למלצר וזו הסיבה הנכונה.

דוד נתן: במקום לתת לאנשינו את האפשרות, בתקופת חוסר העבודה, להשתלם במקצועם, מורים משרד העבודה אנשים

חדשים לאניות. יש לנו די אנשים במקצוע זה, אלא צריך לאפשר להם להתקדם.

ז. ברש: האם לא כדאי היה לשלוח לקורסים קודם-כל אנשים אלה ולא מחוסרי-עבודה?

דוד נתן: כאשר לוקחים את האיש מכאן ולא מלשכת העבודה, אין הוא מקבל כבר את ההקצבות הדרושות ממשרד העבודה. לדוגמה: בחור אחד דפק שנתיים על דלתות האיגוד ורצה להתקבל. מכל מיני סיבות לא רצינו לקבלו. באחד המי-נים נכנס איך שהוא ונתקבל כבעל-מקצוע. באו אנשים, שהכירו אותו וידעו, כי לא יוכל להסתגל לעבודה בים ופסלו אותו. הוא הלך למשרד העבודה ונרשם ללימוד מקצוע. כעת מראים לי, כי הוא נמצא באחת האניות כמתלמד. כלומר, זו אחת הדרכים לסנן את האנשים לעבודה בים.

היו"ר: העניין לא היה כפי שנתן תיאור. לא הרוויחה חטיבה אחת על-חשבון חטיבה אחרת, אלא נעשתה גורמליזציה. נכנסו לעבודה בני 45—40. אם היו להם 5 ילדים, קיבלו משכורות, שנחשבו כגבוהות וזה היה על חשבון הותיק, שקיבל מחצית ממשכורתם. היה כאן אך צדק מטוים. הצעירים, שאינם בעלי מקצוע, קיבלו שכר קטן יותר. אחד הסעיפים הרציניים ביותר היה עניין קידום הותיק.

הכרה, שאיננו הישג...

דוד נתן: הזכרתי עניין זה ביחס לאנשים המבוגרים. האור כלוסייה שלנו מורכבת כך ואין לנו ברירה. אתה שוכח, כי בחטיבה שלנו יש דרגות, הנקראות: פועל פשוט, ולפי כל העקרונות של איגוד מקצועי אין לעשות מזה הישגים.

נער מטבח הוא למעשה אצלנו "בוי", אלא בן 40 ומעלה... כאשר נגיע לכך, שנער מטבח יהיה באמת נער, יהיה המצב אחר. אבל כעת, האם יכול נער בן 16 לסחוב על גבו שקים במשקל 120 ק"ג? אנשים אלה דרושים לנו באניות ואין לבנות עליהם הישגים...

אני רוצה לדעת מה הרוויחו אנשים אלה בחטיבה שלנו? אם העובד ותיק, לא נוסף לו אף גרוש אחד. אם הוא חדש, הרי הפסיד. נשוי עם שני ילדים, שיש לו שמונה שנות ותק, מגיע כבר לשיא. יותר מזה לא יוכל לקבל לעולם. חלק מהעוב-דים נשאר במצבו הקודם וחלק הפסיד.

ח. צוקר: אם העובדות הן כאלו, הרי יש להוציא מהן מסקנות.

משה שפירא: לפי דברייך יוצא, שלמשק באים לעבוד, לומדים את המקצוע, ואחר פורשים מהים ועוברים לעבוד בבתי-מלון על החוף.

דוד נתן: אי-אפשר ללמוד באניה, אלא לעבוד בלבד.

היו"ר ז. דלמן: בכל מפעל יש מתחילים לעבוד ולומדים את המקצוע בזמן העבודה. אתה יכול לשאוף שנערי המטבח הם יהיו הטבחים.

המצב דורש פעולה מזוירות

ז. ברש: בחווה האחרון היתה תווה גם בקשר לחטיבת המשק. נעשתה חלוקה שונה יותר גם בקשר לתפקידים ונדמה לי, כי זה היה לפי הצעת החטיבה. היתה העלאה לבעלי-המקצוע וגם הגדרה מגובשת של תפקידי בעלי-המקצוע. ייתכן, שבחטי-בת המשק מתחילים רבים, שהם בעלי משפחה, אבל היתה אנומליה, שהתבטאה בכמה מועצות ובשיחות באניות על עניין מבנה השכר, בייחוד של מטבע-חוץ.

איני גורס את העמדה, שכאילו לקחו ממישהו ונתנו לאחר, כאשר קבענו במפורש, כי העובד שנתיים בים, אם לפי התוספת המשפחתית שקיבל קודם נותנים לו קידום ותק במטבע-חוץ, לא יפסיד כלום. אכן, לגבי מספר דרגות הנמוכות ביותר נאמר: או שהאיש צריך להתקדם, או שישאר כפועל פשוט באניה. ואז אי-אפשר לאיש, שאינו מתקדם, שיגדל שכרו, כאשר כל העבודה בנויה על התקדמות מקצועית. דבר זה בוצע, אחת הכוונות של המועצה היתה, שייקלטו אנשים צעירים ובוזה לא היו חילוקי-דעות. היתה מגמה לעודד אנשים צעירים שיבואו לעבוד באניות, בהתחשב בגידול הצי.

אני סבור, כי עניין זה חל גם על מחלקת המשק, אני יודע, שעכשיו יהיה מצב קשה. כל בתי-המלון ובתי-ההארחה במדינה יחפשו בעלי-מקצוע בשנת העשור והם נכונים לשלם סכומים גדולים ובלבד להשיג בעלי-מקצוע אלה. כל איש עושה את החשבון אם כדאי לו לנסוע באניה או לעבוד במלון "השרון", "אכדיה" או מקום אחר.

בעניין זה אולי יש לי גם ביקורת על חטיבת המשק, שלא ראתה חצי שנה קודם לתעלות את התביעה לפני משרד העבודה, מבחינת משרד העבודה אין הבדל לגבי מחוסרי-העבודה, שבעדו הוא חייב לשלם כדי שישתלם בעבודה — אם הוא בא מלשכת הימאים או מהלשכה ברח' החלוק. קודם כל יש לדאוג להכשרת 300 דורשי-העבודה שבלשכה, שכמעט אי-אפשר לסדרם בעבודה בגלל ידיעותיהם המועטות. ומכיוון שדרושים בעלי-מקצוע מעור-לים, הרי לא תהיה ברירה אלא לקבל בעלי מקצוע שלא מביין אלה. זהו מצב חמור מאד. אני שואל את אנשי המשק: האם אי-אפשר לעשות תוך זמן קצר, תוך כמה שבועות איזו פעולה ללימוד מזו? יש לנקוט באמצעים דרסטיים כדי לתקן את המצב.

במקום שיש ריבוי מבשלות...

דוד נתן: בזמן האחרון קמו כל כך הרבה ועדות, שאין אפשרות להתמצא בהן. אכן, הוקמו כמה קורסים למכונאים, סיפונאים וקצינים, אבל איש מאנשי ועדות המכונאות הללו לא חשב על גורל המשק. הצרה היא, שאת אנשינו חושבים לנחותי דרגה. כנראה אין יודעים, כי הטבח הנהו חשוב באותה מידה כמו המכונן או הסיפונאי. אחד ממנהלי החברה שאל על מישוהו, שרצה לעבוד באניה: — וכי הוא אינו יכול להיות מלצר...?

אביטל קרביצקי: ויכוח זה אינו מתאים לנו. מדברים על כך אם מלצרים באניות עובדים פחות מדי או יותר מדי ואם

מגיע או לא מגיע להם שכר כזה או אחר... אפשר לומר, שנערי המטבח אצלנו אינם צעירים והם חוסמים את הדרך לצעירים יותר. נעשו שגיאות בעבר ויש לתקן.

הוא הדין ביחס לאימון מקצועי. האיגוד צריך לדאוג, שהאנשים יהיו באניות גם בקיץ. אבל אי-אפשר לומר, כי מכיוון שהוא רוצה להשתלם באניה ולעבוד אחר-כך בחוף, לא ניתן לו אפשרות להשתלם. למעשה יכולים להשתלם רק אנשים שמחוץ לשורותינו ויש לנהל בעניין זה משא-ומתן לשינוי המצב.

כאן הסימפטום החולני ביותר

י. ארקין: מה שקרה בחטיבת המשק זה אחד הדברים החמורים ביותר בשנה האחרונה, כי עניין האבטלה פגע בעיקר בחטיבה זו. לא אנו, לא החברות ומוסדות הממשלה ידעו לתת מלוא התמיכה למניעת האבטלה. האיגוד היה הנושא היחיד בעניין זה. המצב החברתי במשך כל השנים מבחינת הפוטנציאל התוסס הוא בחטיבה זו הקשה ביותר.

כאשר נסענו בנסיעת-הבכורה ב"תיאודור הרצל", היו המלצרים עובדים עד 24 שעות ביממה, ללא מנוחה. אילו קרה דבר כזה בכל חטיבת אחרת, היתה פורצת התקוממות. איך-שהוא עמדו האנשים במצב זה, אם כי היו גילויים חמורים מאד. זה מראה על איזו תכונה כללית בגישתם של האנשים, העובדים במחלקה זו, לגבי הבעיות שלהם-עצמם. במידה שנוסף לזה גורם האבטלה, באין שום עזרה מצד החברה ומוסדות אחרים, הרי הגענו לתוצאות חמורות. אם גם עניין שינוי שיטת השכר פגע במחלקה זו במידה רבה יותר הרי שוב אין לזלזל בזה.

אנו עדים לכך, שבמשך כל השנים הללו זורם למחלקת המשק החומר האנושי הגרוע ביותר ועד כה לא מצאנו דרכים לבלום תופעה זאת.

אם נמשיך לשמש איזה בלם לחברות דווקא במלאות הע-שור, כאשר בחוף יש אפשרות טובה ונדרוש מהאנשים שיתמידו בעבודה בלי שניתן להם שום פיצוי והרגשה שהם משמשים גורם רציני, במידה שעושים זאת בחטיבות אחרות, אני לא עשיתי שום שירות בגידון זה. אני מציע שבמסגרת הדיון החברתי אל נתחבא מאחורי פחד להוציא את הדברים החוצה. עלינו לנתח את העניין מבחינה יסודית ביותר. במחלקת המשק נעוץ הסימפטום החולני ביותר שלנו.

ארעיות שפגיעתה רעה

היו"ר ז. דלמן: איני חושב שזולזלו בזה. נלחמנו. דרשנו מהחברה, ואני יודע על 17 איש, שנפגעו במיוחד ומצאנו או פתרון לשאלתם. הצרה היא, שאנשים רבים בחטיבת המשק לא חשבו להתמיד בים. הם באו באופן זמני לעבודה זו (דוד נתן: בגלל יחס הזלזול בהם מצדנו ומצד החברות). אנו צריכים למצוא פתרון לשאלה. אבל נכון הדבר, שבשנת העשור הולכים כל האנשים לחוף, כי ה"פרוספריטי" גדולה כל כך, שהאנשים אינם עומדים בפני כוח המשיכה של התנאים המוצעים להם בחוף. על-כילי-פנים יש לחפש פתרון לבעיה.

פעולת תרבות - לא במקום הבעיות והצרות...

דברי יוסף בורשטיין (המרכז לתרבות וחינוך)

ברצוני להעלות כמה מחשבות ואולי איזו תכנית שהיא בקשר לפעולת התרבות ויהיה עליכם לשקול את הדברים. אני רואה את עצמנו כמכשיר-עזר ולא כמוסד למען הימאים. כלומר, במידה שתמצאו, כי ההצעות ניתנות לביצוע במאמץ גדול או קטן יותר, אזי מוכנים אנו להיות כתובת מסייעת לביצוע זה. אין כל ספק בכך, שאיגוד הימאים, וכל ימאי שהוא חבר בו, זקוקים לאווירה תרבותית. התרבות אינה יכולה לבוא במקום הבעיות והמחסור והצרות וגם הנחת-רוח שיש לכם. אבל אין כל ספק בכך, שהרכב הימאים מצד אחד והתפקיד, שאותו הם ממלאים, מצד שני, שהוא תפקיד ממלכתי ממדרגה ראשונה, מחייב תכנון הפעולה התרבותית תוך מגמה לעזור לפרט ולגבש את החברה.

ההרכב שלכם הוא מגוון מאד, כשם שהאוכלוסיה בישראל הנה מגוונת ורמת ההשכלה שונה בה. אני יודע, כי כל מה שנעשה בשטח שכלול הידיעות במקצוע הוא גם בחינת פעולה תרבותית. זה לא רק עניין שהוא מכונאי טוב יותר, אלא עצם העבודה, שהוא קנה דעת במקצוע שלו, מעלה את רמתו. ואיננו יכולים לראות את הימאים כגוף אחיד, שאפשר לכוון בשבילים תפריט של חיים תרבותיים, או תפריט של פעולה תרבותית. עלינו להתאים את העבודה לצרכים וליכולתם של האנשים.

צעד ראשון - הכשרת קאדרים

אין לי ספק, שהצעד הראשון צריך להיות הכשרת קאדרים של אנשים באניות, שקנו ידיעות בשלושה שטחים עיקריים בנוסף על המומחיות שלהם במקצוע. הם צריכים לדעת את המדינה, המבנה שלה, תפקידיה, לבטיה, התכנית לעתיד. המדינה שלנו אמנם קטנה, אבל מורכבת מאד ומחייבת לימוד בעיותיה הרבות. אין די לקרוא איזו ידיעה בעתון. חייב האיש לדעת את ההסתדרות, את המסגרת המקצועית-חברתית שלו. גם ההסתדרות כיום היא מגוונת ואין לי כל ספק, שבכל דיון שלכם תופסת ההסתדרות מקום חשוב. ידיעת ההישגים המקצועיים של הפועל ושטחי חיים אחרים מהווים ממילא מקור לאינפורמציה, מסמך חשוב לדיון שלכם.

ועוד דבר: הימאי חייב לשפר את עצמו, להעלות את עצמו כפרט מבחינה לימודית. הצעד הראשון, כפי שאמרתי, הוא בהכשרת הקאדרים שיגבשו את האווירה החברתית בתוך האניה וגם בחוף. אני מתכוון חס וחלילה לאיזו בחינה פוליטית או מפלגתית. אין זה תפקידי ואין זה נושא דברי. אני מתכוון לכך, שהאנשים המתמרמרים ידעו על מה התמרמרותם וידעו להביע זאת. אדם חייב לדעת מה הוא רוצה. לכן מחובתנו ללמד אותו שידע מה הוא רוצה וידע כיצד לבטא את אשר הוא רוצה.

אני מציע לחדש את הנסיון הנפלא, שהיה לנו לפני מספר שנים - סמינריונים קצרים לימאים, לפי סלקציה מסויימת. אני יודע, כי קשה מאד להשהות ימאים חמשה או שבעה ימים בין אניה לאניה על-מנת להקנות להם ידיעות אלו. אולם אני רואה זאת כהכרח, וזה צריך להיעשות בכוחות משותפים של ההסתדרות וחברת הספנות: החברה - בעיקר מבחינת החזקת

המשפחות בימי הלימוד, והועד הפועל של ההסתדרות, על שתי המחלקות - המרכז לתרבות ואיגוד הימאים - מבחינת האש"ל והמרצים. התכנית צריכה להיות מורכבת משלושה נושאים יסודיים: הכרת המדינה, הכרת תנועת העבודה (כולל האיגוד ובעיותיו) וכן יש לפקוח קצת את עיניו של האדם הלומד בסמינרים אלה על בעיות כלליות ולהכשירו להופיע: ידע כיצד פותחים אסיפה, כיצד מגיעים להחלטות, כיצד קוראים ספר, מביטים על תמונה במוזיאון וכיצד הולכים לתיאטרון. אין כל הכרח כזה שהימאי יסתפק באיזה נמל שיימצא בו רק במה שהעיר מגישה לו, אלא שירצה לראות וללמוד גם דברים אחרים, שלא עלה בדעתו שכדאי לראותם, כי לא האמין שיש בכוחו לראות זאת בעיניים, המאפשרות לו קליטה תכליתית.

אני יודע שהעבודה קשה, ואדם, מרוב עיפות, שמח לרגע שיוכל לישון, אבל יש כל מיני אפשרויות וייתכן שצריך להקל על יצירת אפשרויות כאלו כדי שאדם, המרוחק מהבית ומהארץ, יוכל למלא את יום-העבודה הקשה שלו גם באיזו תוספת לפי בחירתו הוא ולא לפי מסגרת קבועה מראש.

אנו מציעים לכם, שבשנת העשור תקיימו 10 מחזורים של סמינריונים ובכל אחד ישתתפו לפחות 20 איש. אנו רוצים 200 איש ל-10 סמינריונים כאלה ואם תרצו יותר, אנו רק נברך על כך.

אין טעם לשלוח לסמינרים אלה 200 איש, שממילא אין לחברה או לכם מה לעשות בהם. אין זה שבוע הבראה למחוסרי-עבודה, אלא הדרכה לאנשים, שאתה יודע, שבין אלה תמצא לפחות גרעין של חמשה עד שבעה, שיחזרו לאניה ויביאו עמם משהו - מנסיונם, מחוויותיהם, וחשוב יותר: יעוררו את הסקרנות אצל אלה שלא למדו עדיין ויעוררו בהם עניין שירצו ללכת לסמינריונים כאלה.

אין זה דבר חדש. עשינו כבר פעם נסיון כזה ויש כאן אחדים, שהשתתפו בסמינריונים אלה. אנו גאים על מה שעשינו אז ומצטערים על שהדבר נפסק, ודאי יש לכך תרוצים (ולא גורמים). אני מציע שמועצה זו תחליט חגיגית ותבצע את הדבר הזה על אף הקשיים.

לציבור וליחיד

סעיף שני נוגע למרכזי הימאים, בעיקר בחיפה ובתל-אביב. כאן צריך לעשות הכול כדי שלימאי תהיה תחושה של איזה שהוא בית. אך טבעי היה, שהינמה בשטח זה תהיה רק שלכם. אבל גם כאן יש נסיון לשיתוף פעולה אתכם. אני סבור, שהוא מבורך.

המרכז לתרבות וחינוך של ההסתדרות מספק אמנים, משיא עצה, מנחה קצת, אך אין זה מספיק. אני יודע, שיש נסיון להפעלת גורמים צעירים שונים, שיהיו ידידי המפעל הזה. איני יודע באיזו מידה הצלחתם. נדמה לי, שהאנשים שיעסקו בזה - הסופר ורכו התרבות וכו' - צריכים להגיש תכנית

ימאים מבקרים בתערוכת-האיגוד במועדון הימאים ברחוב מטוה

פעולה ובסעיף זה נשאר לי רק להבטיח לכם עזרה מתוך הבנת הצורך.

עזרה זו תבטא לא רק במלים, אלא נוסף על מה שישקיע הח' ברש. בתוספת תקציב מסויימת. בדרך כלל, בסעיף זה, נלך תמיד אחריו. אם יתן יותר, אז יקבל מאתנו יותר.

דבר שלישי נוגע לעזרה לימאים בודדים בהמשך השכלתם. יש לנו מכון להשכלה בכתב. מספר מסויים של ימאים נהנים ממוסד זה, אבל זהו כטיפה בים. במכון זה אפשר ללמוד עשרות מקצועות בכתב, שפות ומקצועות לימודיים שונים. אבל אפשר גם ללמוד דברים כלליים, התכונות לבחינות בגרותו כי האיש אינו תלוי בקבוצה. אם הוא חותם על קורס - יכול הוא להמשיך לימודיו במשך 3-4 שנים, ויש עניין להעביר את השיעורים לאניות, כאשר הם בנמלים מחוץ לישראל. אפשר לעשות זאת בהנחה מכסימלית. מדוע לא נגיע למספר גדול של ימאים, שינצלו שיטה זו של השכלה בכתב, ובזאת יעלו את עצמם ויפתרו בעיות פסיכולוגיות שונות, של רגישות ונחיתות בגלל חוסר השכלה?

יש בעיה רצינית מאד של ספרות. כוונתי לספריות בים. איני יודע באיזה מידה הדבר בסדר, כי זה כמה שנים לא קיבלנו כל סקר בעניין זה. אני מציע, שהמועצה תחליט על סקר דחוף בדבר מצב הספריות באניות. ייתכן שזה מחייב השלמה או בחירת ספרים. ייתכן, שאין קוראים משום שמה שיש שם אינו מעניין ומה שמעניין חסר שם ואיננו יכולים לכפות על הימאי שיקרא דווקא מה שאנחנו רוצים. כאן צריך להגיע לפשרה מסויימת. ברגע שתעורר את התענינותו בספריה, הוא

יקרא גם דברים אחרים. וזה נוגע גם לשיטת הפצת החוברות שאנו מוציאים.

דאגה גם לבני המשפחה

סקירתני לא תהיה שלמה אם לא אקדיש כמה מלים למשפחות הימאים. לא ייתכן, שלימאי המרוחק מביתו לא תהיה הרגשה, שדואגים למשפחתו בשטח התרבותי: לילדו, - על-ידי שחרית ופגישה, על-ידי איזה משחק, וגם לאשתו.

עשינו עד כה מעט מאד בשטח זה. הנסיון שנעשה, למשל, לפני שנה בערך, כאשר הביאו לאולם "אורה" בחיפה את משפחות הימאים, היה מוצלח. דבר זה נותן למשפחה את ההרגשה שזוכרים אותה, שמתעניינים בה וזה גם מגוון את החיים. יש להגיע גם לשיטה של קבלת כרטיסים בהנחה להצגות תיאטרון ובאלט, או הופעות אחרות בעזרת מועצות הפועלים כדי שמשפחות הימאים יוכלו, בימים עת הבעל והאב נמצא במרחקים, ליהנות מפעולה תרבותית.

דבר זה לא יפתור את הבעיות השוטפות שלהם, אבל אין לי כל ספק, שסייע ליצירת אווירה חברתית נוחה יותר, באשר תרבות זה לא רק לימוד, אלא גם נימוסי-ציבור ומגע בין אדם לאדם, ואזון קשבת לדברי הוולת גם אם אינך מסכים לו. אני חייב לומר, שהנסיון שיש לנו מהימאים, שהיו אצלנו בסמינר-יונים, מעודד מאד בשטח זה. באו אנשים שביזמייים הראשונים נדמה היה לנו, שיהרסו את הסמינריון על-ידי הזלזול הראשון, בתי-חצוק הידועה, אולם לא הכרנו את האנשים לאחר חמשה ימים... כלומר, ביסודו החומר טוב, מבחינה אנושית ודאי טוב, מבחינה אסירות-תודה לאחר שאתה מתייחס ברצינות לעניין, אינך מוכר לו סחורה זולה, אלא רוצה לעזור לו באמת. הוא מתחיל להאמין לך, אזי אין כמוהו ואתה יכול לדלות ממנו אז את הטוב.

מלה בסלע...

כל מלה שאמרתי כאן עולה לנו כסף... אינני חושש מזה. תנו דעתכם במועצה לעצם העניין. לאחר שתחליטו מה שתח" ליטו - אני מבטיח לכם עזרה, אוון קשבת, חברות וחתימה משותפת לפתרון בעיה, שאיננה מבוטלת בחיי הימאי הישראלי. חיו"ר ו. דלמן: אני מודה לך על הדברים שהשמעת לנו. דוד נתן: אנו מקבלים פה אחד את הדברים.

מוכירות האיגוד עם אורחי I.T.F.

הסיפון לא הרגיש בחוסר-עבודה

יהודה שרף: באתי לתפקידי ישר מהים ונכנסתי לאטר לאט לעבודה. היתה לי שנה קשה מאד, שנת חוסר-עבודה. באניות רבות עבדו זרים ובמיוחד באניות טרמפ. כאב לי מאד, שבעלי דרגות נמוכות צריכים לעבוד באניותינו בעוד שאפשר להשיג אנשים שלנו.

במשך השנה הצלחנו בפעולה והדרוגים על הסיפון הם במאה אחוז ישראלים. והרי במשך השנה נוספו לחברת "אליים" ארבע אניות ולא קל היה לצוות אותן. בדקתי את הכרטיסים והמצב באניות לא רע. עובדים יותר מלחים כשירים מאשר מלחים מתחילים ונערי-סיפון. בכל האניות שלנו נמצאים 140 וכמה מלחים כשירים ו-130 וכמה מתחילים ונערי-סיפון. ניסינו להשפיע שלא יהיו מקרים, שאנשים יפוטרו אחרי חצי שנה.

יוצאי חיל הים — חומר מתאים

ביקשנו ממשרד העבודה והלשכות, שינסו לרשום אנשים יוצאי חיל-הים. בחור, שהיה בצבא באניה במשך 24—30 חדשים, קבע לו המפקח הימי תקופת 18 חדשים כדי להכשירו למלח כשיר. בחור, היוצא את חיל הים, אפשר להעלותו לאניה ובמשך שנה אחת אפשר ללמדו את התורה.

נמשיך בהכשרת נערי-הסיפון. אנו רוצים להעלות נערים בגיל 16. קיבלנו כבר די והותר אנשים בגיל 26—30. נוצר מצב שנערי-סיפון, שעלה לאניה, השתכר מיד פי שנים מבעל-מקצוע, שעבד כבר 10 שנים באניה. בעניין זה היתה מהפכה גדולה בחוזה, לדעתי בריאה מאד.

ימאים במחלקות אחרות לא קיבלו עד כה את הותק, אם לא היתה בידי המועמד תעודת סירות-הצלה. עד עכשיו הרווחה מזה החברה הרבה בכסף ישראלי ובמטבע-חוץ. כעת שינינו את המצב בשטח זה.

במיוחד לגבי סיפון השגנו דבר חשוב: בחוזה שעבר היה סעיף מצב הכן במל-תל-אביב. האניה היתה חוזרת לנמל הבית, עוגנת יום בחיפה ו-5 ימים בתל-אביב, ולפי החוזה היה רשאי רב-החובל בכל לילה שלישי להשאיר, בלי תשלום, את האנשים באניה. כיום זה נחשב כנמל-בית. יש לנו גם תעריף מתאים ומתקבל על הדעת בקשר לנמל זר.

היו"ר ו. הלמן: לאחר שמיעת הדו"ח מותר לומר, כי השינויים העקרוניים, שחלו בשנה האחרונה, אולי לא כולם היו הישגים. אולם הושגה הנורמליזציה בעבודתנו ובתנאי חיינו. אני סבור שבוה הצלחנו. הבאנו את המקצועות שלנו למסגרת נורמלית.

פעילות תרבותית - לא כנחלת יחיד

ישיבה ג'

תמיד לראות את התנאים והאפשרויות ולקבל את ציבורנו כמות שהוא.

הסברה לחברים

מה הן מטרות האיגוד בשטח הסברה והתרבות כלפי פנים?

(א) המגמה שהמוזכרות תהיה עם ציבור הימאים; שהחבר ידע על הנעשה במוזכרות, במה שהיא מטפלת ומה הן תוצאות הטיפול; מה הן הבעיות והקשיים, העומדים לפני האיגוד; מה העמדה, שהמוזכרות נוקטת או עומדת לנקוט לגבי בעיה זו או אחרת ומה הסיבות והנימוקים לכך. ומצד שני, שהחבר

יגלה ערנות לחיי האיגוד, שיכתוב, ישאל ויגיב, במלים אחרות — שהמוזכרות תרגיש את דופק חיי ציבור הימאים. (ב) אנו רוצים, שהימאי ידע על הנעשה בארץ על כל מערכות חיות, שאף בהפלגותיו הארוכות תהייתה לו ידיעות על המאורעות והחיים היומיומיים במדינה, בהסתדרות, במקצוע ואפילו בספורט.

(ג) עלינו לפעול נגד ירידת המוסר, נגד ההתדרדרות לפשע. בקשר להברחות עלינו להסביר לימאי את הסיכון שמקבלים על עצמם הנתפסים בפשע, בהניחם על קרן הצבי את פרנסתם וגורלם ואת הנזק שהם גורמים לשמו ולמעמדו של הימאי הישראלי.

(ד) מתפקידו של האיגוד להעלות את רמתם המקצועית ולהמריץ את התקדמותם של הימאים ולא רק בטיפול במוסדות הנוגעים בדבר, לשם ארגון קורסים. על האיגוד לשכנע את חבריו, שיתקדמו במקצועם ובדרגותיהם.

(ה) האיגוד חייב לדאוג להקניית ערכי תרבות לכל חבר לפי רמתו וצרכיו ולארגן פעולות בידור, סעיף זה כולל ספריות, עתונים, משחקים, מקלטי ראדיו, הופעת אמנים ומרצים — בים וביבשה.

(ו) כמובן שאסור לנו לשכוח גם את אשת החבר, הנשארת בחוף ורוב הדברים האמורים לעיל נוגעים גם לה. על נושא זה אתעכב בהמשך דברי, בדברי על מועדון הימאים.

הסברה כלפי חוץ

לא אחדש כאן דבר כשאספר על הדעה והיחס של הציבור הישראלי לימאים ולאגוד — דעה ויחס שאין להם כל הצדקה ושנוצרו בעיקר בעקבות הפרסום הרב של מעשי ההברחה והמסחר. דעת הקהל השלילית נוצרה בעיקר על-ידי העתונים. אותם עתונים יכולים לשנות את דעת הקהל לטובתנו אם נדע לפתח מסע הסברה ותעמולה נרחב ומתמיד.

הביטוי "הימאי הוא שגריר המדינה" השתחק כל כך — מרוב שימוש בו שלא לצורך — עד שכיום, כשמישהו ינסה להשתמש בו לפני ימאים, יזכה לחיוך אירוני ות לאו. בכל זאת, הרי למלים משמעות ותוכן רבים. אין הימאי צריך לעסוק בפוליטיקה גבוהה, אך הרי יכול הוא לספר לימאים, פועלי הנמל ואחרים, שאתם הוא נפגש בגמלי העולם, על בעיות המדינה והארץ ובמיוחד על עניינים כגון חופש השייט בסואץ ובמפרץ אילת, על עצירת ימאים ודייגים ישראלים בידי המצרים וכד', על הסיבות ויעילותה של הסברה זו אין כלל צורך להרחיב את הדיבור. כידוע לכם פעולת הסברה של האיגודנו ושל המחלקה המדינית של ההסתדרות הביאו לכך, שאיי.טי.אף. ורבים מאיגודי הימאים בעולם עמדו לצדנו והשמיעו את דבריהם ומחאותיהם בענין חופש השייט וכליאת ימאים שלנו.

על "הימאי הישראלי" ו"היומן"

איך נבצע את המשימות שהגדרתי לעיל ומה הם האמצעים והכלים, העומדים לרשותנו?

ראשית, בטאונגו "הימאי הישראלי". אני מאמין שכולכם, כמוני, מעריכים את צורתו ועריכתו הנאה ואת החומר המעניין והרבי-גוון, המוגש בו. אין צורך להסביר, כי העתון הוא אחד

המכשירים העיקריים של האיגוד בפעולות התרבות. ההסברה והחינוך שלו.

ייתכן מאד, שנחדש את הופעת "היומן". אני רואה בדבר חשיבות רבה, שכן נוכל להביא בו רשימות על הטיפול ועל פעולות המוזכרות, מכתבי חברים ותשובות להם, — כל אלה דברים, שבהופיעם ביומן דו-שבועי, מגיעים בהקדם לידיעת החברים בעוד שאילו פרסמו ב"הימאי", המופיע אחת לחדשיים, היו מאבדים מטרתם ומערכם. "היומן" צריך לכלול טור חדשות; אולי מדור מקצועי שיגיש, למשל, לרוצים להצטרף לקורס שמנים שאלות ותשובות מהנדרשות על-ידי ועדת המינון; מדור להנחלת הלשון; ייעוץ משפטי בענייני מס הכנסה וכד'. ברור, שאין "היומן" יכול לבוא במקום "הימאי הישראלי" והוצאת שניהם יכולה להתקיים רק בתוך המסגרת התקציבית, שנקבעה לנו.

"יש לנו מועדון"

בצטטי את הרשימה ב"הימאי הישראלי" האחרון ואת המקור, שהוא שיר המסחאים הידוע, אפתח גם אני במלים: יש לנו מועדון!

בנו, המנהלים אותו וציבור הימאים גם יחד, תלוי באיזה כיוון יפתח המועדון, מי יהיה אופיו, מה מידת ההמימות שישרה על המבקרים בו, ומה השם שיוציא לנו בציבור. אם יבואו חברינו למועדון רק משום שהמשקאות וה"סטייק" הם יותר זולים מאשר ב"בלפור קלר" או משום שאין מקום לשבת ב"שניר", אז יצא שכרנו בהפסדנו. אין אני טוען, חלילה, שזהו המצב כיום. להפך, רצוני לציין את מסירותו הרבה וטרדותיו של חברנו יוסף נעון, שהקים את המועדון והביאו עד הלום מבלי להתחשב בשעות העבודה ובקשיים אחרים, ואין כלל להתבייש במה שיש בו כבר היום.

הפכו כבר למסורת הופעות האמנים והריקודים בליל-שבת, ריקודי העמים ביום ב' והצגות הסרטים, נשתדל להוסיף עוד הרצאות מעניינות, לארגן ערבי שיחה וויכוח על נושאים אקטואליים לימאים. גם קירות המועדון חייבים לדבר. הנכם רואים היום את התערוכה לקראת המועצה — תערוכת משה לורוביץ. בתכנית — תערוכת תצלומים, תערוכת קאריקטור רות מיצרות ימאים, תצוגת מסמכים, תעודות ותצלומים על ראשית ימאינו וספנותנו.

מובן, כי תכנית זו תתגשם רק בהתנדבות חברים. ניתן יד לכל יזמה והצעה מעשית, שתוגש על-ידי החברים; מסיבות לצוותות, חוגים דרמטיים וחוגים אחרים, פגישות בין ימאים לבין קבוצות שונות ביישוב (נוער, צה"ל ועוד). ימאי שיבוא למועדון ימצא שם פינה שקטה, עתונים, ספרים ומשחקים. לדעתי חשוב שימאי יוכל להזדמן במועדונו גם עם לא-ימאים ומותר לו להביא למועדון את אורחיו.

דיברתי לעיל על הפעולה בין נשי הימאים. נעשה את הכול כדי שהמועדון ייהפך למרכז לפעולה זו, שישמש מקום בו ייפגשו הנשים במועדים קבועים לשיחה והתייעצות, לשמיעת סקירות והסברים מפי חברי המוזכרות. נהיה מוכנים לארגן בשבילן קורסים — אם זה לתפירה או לבישול, או חוג אמנותי, כל הצעה או יזמה שלהן תזכה להיענותנו, כמובן בגבולות אפשרויותינו.

בעזרת ועדי הצוות

עיקר פעולת ההסתברות והתרבות של האיגוד צריכה להתנהל באניות. וכאן נועד התפקיד העיקרי לועדי הצוות. מחובתו ומסמכותו של ועד הצוות לבדוק ולדרוש, שהספריות יוחלפו במועד, שיגיעו עתונים, שיומצאו משחקים, שחדרי-המרגוע באניות יהיו נקיים ומסודרים. הועדים צריכים להתעניין אם בין הנוסעים, ואפילו בצוות, יש אמנים או חובבים, שיוכלו להנעים ערב בהופעה אמנותית, בהרצאה או בשיחה. הועד חייב גם לנהל את פעולת ההסתברות באניה — אם בענייני השתלמות והתקדמות במקצוע, אם בפרשת ההברחות ואם בעניינים אחרים. ברור, כי הועדים ימצאו במזכירות הדרכה ועזרה מלאה.

לצערנו יש לציין, כי רוב הועדים רואים את תפקידם היחידי בשמירה על תנאי חוזה-העבודה ובבידורם בין חברים. אני מקווה שהמועצה תכיר בחשיבותה של פעולת ועדי הצוות בענייני תרבות והסתברות באניות ואני מבקש החלטה בנידון.

נמשך בפעולת הסברה שבעל-פה. נשתדל, שבפעולה זו יעסקו לא רק חברי המזכירות אלא גם חברי הועד, המועצה וימאים ותיקים. חלק גדול מפעילינו לוקה בכך, שאין לו די ידיעות ונסיון ציבורי. אני רואה איפוא חשיבות בשליחת חברים במספר גדול ככל האפשר לקורסים בבית-הספר לפעילי ההסתדרות ונרצה שבסיום הלימודים יתחילו בפעולה ברוכה בקרב הימאים.

נפתח במסע הסברה ותעמולה לשם שינוי דעת הקהל לטובתנו. נעשה זאת על-ידי השמעת דברנו מעל כל במה ציבורית ובראש וראשונה בעתונות ובראדיו.

מובן, כי תוך העבודה המעשית מתגלים דברים חדשים, נדרשים שינויים בתכנית הפעולה ויש לנהוג בגמישות ולהתאים את שיטות העבודה לצרכים. דבר אחד ברור; פעולת ההסתברות ותרבות של האיגוד אינה נחלת היחיד והיא תצליח רק אם יתנדב חבר אנשים גדול ויעזור בביצוע. תקוותי שהמועצה תדון בכבוד ראש, תיעץ, תציע ותוסיף על העניינים שעוררת.

נגע ששימש עילה להתקפה היסטורית

גורמים הרוצים להסתלק מאחריות

לאחר הבהרת המצב מצאנו מה באמת יש לעשות. מצאנו גם, שהחומר האנושי, הנכנס לעבודה, עלינו לקבלו עם מכתב המלצה מהמשטרה, "תעודת-ישר" אין לנו מבינים מה פירושה של תעודת-ישר זו. אך נאמר בה, כי המשטרה אינה מתנגדת, שהאיש נושא התעודה יעלה כעובד באניה. פירוש הדבר, כי למרות שהישוב ידע, הועדה הימית וההסתדרות ידעה, שכל איש הנוסע מהארץ דרושה לו תעודת-ישר כזאת — לא יצא שום חוק ואף אחד מהגורמים, מלבדנו, לא העלה את הבעיה כפי שעשינו עוד לפני שנים. התחלנו להתערב בעניין זה, אולם לא הצלחנו. מלבד זאת שמענו ממשטרת המכס, כי היתה מסגרת אדמיניסטרטיבית למתן אפשרות להבאת סחורה במסגרת מסוימת, כדי שהדבר יביא הכנסה יותר גדולה לימאים. היתה כאן גישה של חוסר-מוסריות מצד כל מיני מסודות ואף אחד לא קיבל על עצמו את האחריות לעניינים אלה.

מדוע הביא הציבור האשמה זו רק לגבי איגוד הימאים? מדוע לא דובר על המשטרה, המכס ועל ההסתדרות? ידענו בפשטות, כי האנשים רצו להסתלק בדרך זו מהאחריות. הרי לא סוד הוא, שבעצם ישנו הנגע הזה גם ביישוב כולו, ביבשה ולא רק בים... הרי ידוע, כי כל מי שיכול שלא לשלם את מס ההכנסה המגיע ממנו — מנסה להעלים הכנסות. זהו דבר הקיים בכל העולם וגם אצלנו.

המזכירות פנתה אל שר הבטחון עוד לפני שהועלה העניין ברבים. פנינו לגורמים שונים. המשטרה רצתה להקים ועדה לעניין זה. גורם שני היתה ההסתדרות. שמענו אז מצד ההסתדרות איזה חומר גרוע אנו, איזה גנבים. כתבנו מכתב לועד הפועל וביקשנו קודם כל, שלעונוי ההסתדרות על-כל-פנים

תהיה הגישה והחובה שלא להשימנו. פנייתנו זו לא הועילה הרבה. או החליטה מזכירות האיגוד, יחד עם הועד הארצי, לעזוב את הועדה הימית. זו תשובתנו לעמדת ההסתדרות לגבי האיגוד. אם אנו פסולת, נישאר בחיפה ונראה מי בנה את הימאות — הועדה הימית או הימאים, האם אלה העובדים בתל-אביב, או אלה העובדים פה? — מי נתן להם את הזכות להיות שופטים עלינו, לאחר שהם היו הגורמים ליצירת התנאים לצמיחת דברים כאלה? אני שמח שנתן בן-נתן היתה כאן ולקח על עצמו את התפקיד להסביר עמדתו לציבור זה. אני מדבר בלשונו של ציבור זה.

מצד שני ראינו, כי יש באמת הכרח לעשות משהו. אם-כי בארצות אחרות לא הימאים עוסקים בפתרון בעיות אלו. ראינו, כי יש בינינו אנשים, שאינם מתחשבים בחבריהם, והחלטנו לנקוט מיד באמצעים.

אחר המכתב שכתבנו לועד הפועל, שבו שאלנו מה התכנית — לא קיבלנו מאיש עצה והדרכה. פעלנו קודם כל לשם הסברה באניות לגבי עניינים אלה. או התחיל הועד הפועל להקים ועדה, שצריכה היתה להיכנס לעובי הקורה, להכיר את הבעיה ולמצוא לה פתרון. קיבלתי מינוי בחבר ועדה זו.

הועד הציע לבטל את היבוא

ועד האיגוד דן בעניין וכתוצאה מדינוי שלח לועדה את המכתב דלהלן:

לכבוד הועד הפועל,
יושב ראש הועדה למניעת הברחות,
הח' ז. הרינג,
תל-אביב

בד בבד עם הדיונים בועדה, התכנס הועד הארצי של האיגודנו לאחר דיונים, שיקולים וחילופי דעות, בהש"ת תפנית כל חברי הועד וחברי המועצה, השוהים בחוף. הננו להביא בתזכיר זה לפניכם שורת הצעות ומסקנות מדיניות הועד.

אין ספק, כי כל עוד קיים מושג של גבול ואניות מפליגות מצד אחד, ומדיניות בלתי-יציבה של המכס והמצב הכללי מאידך, הרי הפיתוי העומד לפני האנשים לעסוק בהברחות, הוא גדול ובהזדמנות הראשונה יעשו זאת.

בכל נגמלי העולם, הרי המשטרה, המכס, ופיקוח האניות הם הגורם האחראי היחידי למניעת הברחות. תולדות החיפוש של המכס בנגמלי העולם הם ימאים לשעבר, שמר-פרים להם מקומות-סתר אפשריים באניה ונהירים להם רוב דרכי ההברחה ותכסויות.

דבר אחד ברור, דגילויים האחרונים של ההברחות הגדולות היו אפשריים אך ורק בעזרת ובשיתוף הדוק עם שלטונות, הפועלים בנגמל ועם גורמים מעוניינים בחוף.

הארגון הלקוי והנהל שאינו ברור, שמקיימים השל-טונות במדיניות המכס, הם גורם נוסף שהמבריחים יודעים לנצל. על כן יש צורך:

- (א) לקבוע מדיניות אחידה וברורה;
- (ב) לסגור את החנויות, הידועות כקולטות את הסחור רה המוברחת;
- (ג) לחסל את הכנופיות מסביב לנגמל, שהן גורם לעיי דוד ההברחות;
- (ד) לנהל פעולת הסברה מקיפה בקרב ימאינו בשטח זה. אולם אנו משוכנעים כי זהו גם עניין מוסרי של כלל

הציבור ויש צורך לגייס את כל אמצעי ההסתברות של המדינה בעניין זה. יש לעזור לנו בפעולתנו לחסל ההברחות ולהורים כוח-אדם מתאים לצי (נערים בעלי עבר באגודות ספורט ימיות וכו').

אנו מציעים להוציא משורותינו כל ימאי, שנתפס בהברחה גדולה. דבר זה ניתן לביצוע על-ידי המפקח הימי, או המשטרה, או שיש לתת סמכות מלאה לנו.

(ה) יש הכרח דחוף לשנות את צורת מתן תעודות-הישר ובתעודה יש לפרט עבירות קודמות, אם היה של כל מועמד לעבודה באניות. עד כה ניתנה תעודת-ישר לכל דורש מבלי שנדע אם יש לו עבר פלילי.

(ו) להפסיק את הלחץ מצד לשכות העבודה הכלליות, המשטרה ומוסדות אחרים לקליטת אנשים מומלצים על-ידם לעבודה באניות.

(ז) מנהלי המחלקות באניות חייבים לדאוג לביקורת תמידית לגבי המתרחש במחלקותיהם, ביקורת על תכילות ומשא מוגדר בחוק, אולם יש צורך בביצוע קפדני והתמדה בביקורת.

(ח) מלחים הגאים חייבים לעסוק בתפקידי שמירה כמקובל בציינים אחרים בעולם.

(ט) היבוא והפנסיה היבוא שבידי ימאים בא כתוצאה מההתפתחות ומדיניות העבר. אולם דעת המזכירות והועד הארצי היא נגד המסחר וזאת הסברנו בהזדמנויות שונות וגם לפני הועדה. אולם יחד עם זאת אין אנו חושבים, שהיבוא החוקי מהווה הגורם להברחות גדולות.

(י) אין ספק שהאווירה, האופפת את הנמל וסביבו, הם גורם משפיע על ציבור הימאים ויש גם גילויים, שקיימים וימאים משתפים פעולה, דבר שמביא לירידת המשמעת בעבודה. דבר זה מביא לעידוד מצד כל מיני אלמנטים שליליים ומונע מהאיש קליטה רצויה בעבודה. מאידך, הימאי שאינו עוסק בהברחות הוא דווקא הסובל והנפגע.

יחס המכס, שהוא לעתים הפליה וקפיחה, הופך את הימאי כתוצאה מגישה זו לסוחר ועיר ואין הוא זונח את עניני העבודה ומתרחק מטוהר וגאוותו המקצועית. שכרו של הימאי הוא בגבולות קיום מינימלי ועל-ידי המסחר, שגורמים שונים עודדוהו, הגדיל את הכנסותיו תוך כדי ויתור וצמצום צרכיו האישיים בנגמלי חוף.

לכן הננו להציע:

1. יש לבטל את פנקס היבוא והיבוא בכללו.
2. אותם הימאים, שיחסכו ולא יבזבוזו את כספם בנגמלי חוף תוך ויתור על צרכיהם האישיים וכו', יש לתת להם תמורה ריאלית עבור כל לירה שטרלינג — 7 לירות ישראליות שיוחלפו בארץ, כפי שניתן לכל מיני גורמים.
3. להתייחס באופן ליברלי לשחרור חפציו האישיים של הימאי ובני משפחתו ולא להפלות לרעה את הימאים בעניין זה בהשוואה לכל תושב חוור.
4. כל השינויים במבנה המשכורת לא יתקבלו על-ידינו והדברים עלולים להגיע לידי משבר, שאת היקפו קשה לנו ברגע לנחש.

הועד הארצי מביע שאט-נפש והתמרמרות על הצורה הבלתי-הגינית ואולי מסוכנת, שבה נהגו מוסדות שונים כלפי ציבור הימאים וארגונו ולא פעם מתקבל הרושם שר-צים למצוא ימאים שערי לעזאזל ולהפנות על מעשיהם של אחרים. יתר-על-כן, הועד הביע התמרמרות לגבי חברים אחדים, נציגים במוסדות ההסתדרות בפרסומיהם בעתונות, שגבלה בהשמצה והוצאת דיבה.

בברכת חברים
רב-חובל ולטר זלמן
מזכיר מרכז

אחרי דיונים הגענו למסקנות אלו ושלחנו אותן לועדת הריגה. חלק גדול מזה יוצא לפועל. אנשינו הבינו כי כל ימאי הוא אורה האריך כדוגמת כל אורה אחר ויש לו זכותו שלו. ואם נוקטים אמצעים נגד כל מברית, אנו דורשים גם כאן את זכות האורה. במידה שאין הזכות, אי-אפשר לנקוט באמצעים ולהעניש את המלח. באשר אורה כלשהו במדינה נחקר על-ידי המשטרה, הוא ממשיך לעסוק בעבודתו ואם מתברר, כי נקי הוא מאשמה, נסגר התיק שלו ואיש אינו יודע על ענין החקירה. ואולם כאשר מתעורר חשד לגבי ימאי, מורידים אותו מיד מהעבודה ומפסיקים את מקור פרנסתו. והנה אנו עומדים בפני פרשה רצינית, כאשר 16 ימאים הורדו מעבודתם בעוד שנגד שום איש מהם לא היו הוכחות.

תחילה, חחת הלחץ שהופעל עלינו והרושם שכאילו האריך בולת מוצפת הברחות, החלטנו שלא לעשות כל פעולה. בייחוד לאחר שהתייעצנו עם היועץ המשפטי, שאמר לנו, כי למשטרה ישנה זכות לאסור על ימאי הפלוג באניה גם אם לא נמצאה כל האשמה נגדו. לדעתנו לא תפסו דווקא את "הדגים הגדולים" הקשורים בהברחות, והעצורים אינם "הדגים הגדולים", שמענו, כי נתפסו שוטרים, המעורבים בהברחות אלו וסבורים היינו, כי לאחר שייחקרו הימאים תיפתר הבעיה. אך המשטרה לא מצאה עד היום כל הרשעה נגד ימאים אלה ובכל-יזאת הם עדיין עצורים. לכן פנינו לועד הפועל, אמרנו, כי אין אנו מסוגלים לפתור בעיה זו. כל חבר בתוכנו נחשב מכובד באיגודנו עד אשר מתברר לנו ההיפך מזה. זהו החוק בכל ארץ דמוקרטית.

הועדה לא שימש כמדריך

לאחר ששה שבועות כינסנו את הועד הארצי וכתבנו מכתב לועד הפועל. הועד הפועל לא אמר לאו ולא אמר כן. הם לא ידעו מה לעשות בנידון זה. לא יכולנו להרשות לשום גורם, שיפלה לרעה את חברינו. איננו יכולים גם עתה להרשות זאת, כי אחרת אין לנו זכות לשבת כאן.

מאחר שלא קיבלנו עזרה מהועד הפועל, שלא שימש לנו כמדריך, שלחנו את האנשים לעורכי-דין, ששברנו למענם. לאחר זמן קצר, תוך יומיים, נתברר, כי האנשים יכולים לעבוד בחוף, ויומיים אחרי זה נתברר, כי הם יכולים כבר להפליג באניות. השתלשלות הדברים הייתה כזו משום שלא היה חוק ולא היה נהג מקובל בענין זה.

ליד שולחן ועדת הביקורת המרכזית

או התחילה חברת "שהם" לטעון, כי אינה מקבלת ימאים אלה לעבודה. היה שלב שלישי בפועלנו והבאנו ענין זה לועדת הביקורת המרכזית.

הח' ברש, המחזיק את התיק שלנו, ניסה להביא לידי הבהרת הענין. גם הוא לא הצליח. אך הוא הלך אתנו לועדת הביקורת המרכזית ומאותו יום התחלתי להרגיש פחד... היו אתי ארבעה חברים: מיכאלי, דוד נתן, יחזקאל ארקין וברש. במקום שנתחיל בדיון — התחילו חברי הועדה להאשים אותנו בצורה גסה. הח' ברש הציל את הענין, אמרנו שכאשר ביקשנו שתהיה ביקורת על העולים לאניות, לא שמעו לנו וכן בשאר הפרטים. ועדת הביקורת שינתה את טעמה ודנה בעניין ברצינות. אנו מחכים כעת למסקנות ועדת הביקורת המרכזית.

זהו התפתחות העניינים וזהו עמדתנו הרשמית. כל השאר ידוע לכם. ואני פותח בזה את הדיבור.

היה לנו ציבור, החי על ערכים...

עמיקם בנארי: אני רואה, כי בדיון יתערבבו העניינים כולם יחד ואי-אפשר להימלט מזה, כי הם קשורים זה בזה ואי-אפשר להפריד ביניהם.

ציבור הימאים היה עוד מלפני קום המדינה, ציבור של נוער תוסס, החי על ערכים סוציאליסטיים וחברתיים. היתה הרגשה, שהעניינים הם צולעים. היתה בשעתו שביחה ספוג טאנית, שגם היא יצאה מן הלב, והאנשים רצו לשנות דברים. כרוך שבגלל הפרטיג'ה של ההסתדרות צריך היה לסיים זאת בדרך גאותה יותר, אבל אם ההסתדרות הפכה להיות אב לאיגוד הימאים, הרי כאב המכה בנו, אך אינו מנער חצנו ממנו, היה עליה לשים לב לטיפוחו ולחינוכו ולא ליצור מעין חממה של שאננות, שהביאה עד למצב הנוכחי.

אנשים באניות ראו, כי אין להם למי לפנות ולומר משהו. הם ראו שאנשי המפלגה עושים מה שעושים, ועד אז אנשי ספון ומכונה לא דיברו בכלל עם איש-משק, כי הם לא עסקו אף פעם במסחר כזה... יש חלק קטן מאנשי המשק שאינם סוחרים ובשעתו היו בין אנשי ספון ומכונה מעטים, שהביאו אתם דברים בצורה מסחרית, לאו דווקא הביתה. היום כולם עושים זאת, השאלה היא: מה הביא אותם למצב זה? אחד ראה מעשי השני ולמד ממנו. כל אחד עסק בעסקיו ולא התעניין לדעת אם האוכל באניה טוב או לא, גם צריך היה להתרפס לפני ראש המחלקה, כדי להתקדם... על כל דבר היה עונה בחיוב, מרכין ראשו ואז טוב לו וכדאי לו... כך נוצרה האדישות, ואנשים, שלא יכלו להשלים עם מצב זה, חלק מהם עזב את הים והחלק הגדול נשאר ואמר, שאם כולם עושים כך ומצליחים — גם אנו נעשה כך.

ובאשר העניין מידרדר, הרי זה מגיע למצב, שלמעשה זה עסק, שאתם נותנים לו יד, נותנים לאנשים רשיון-יבוא

נוכח ההתפתחות הטכנית קובעת הידיעה המקצועית...

בעד כסף שאינו בידם. מה עושה אותו רבי-מלחים המשתכר יותר? — הוא משתכר 150 דולר ומותר לו להביא בסכום של 50 דולר בלבד. הוא יאמר לנער הסיפון, שיוציא לו את התפצים מהנמל. הוא בעל משפחה ומיושב בדעתו ולא נאה לו לעסוק בדברים כאלה...

צי הסוחר שלנו שרבה חשיבותו לכלכלת המדינה, שעשוי אף להעלותנו לעצמה כלכלית, בעגף זה שבו נוכל להתחרות בעולם — יש להקפיד ולשמור עליו. יש באניות שלנו מספר מינימלי של תאונות וטביעות. האניות מפליגות ועושות את עבודתן, כאשר מחויקים באניה 36 אנשים — הרי זו אחריות גדולה ואיך יכול לומר לאדם זה, שאתה אדיש אליו, עליך להשתדל, שיהיה לו ערך כלשהו ולא להסתפק בכך שאתה נותן לו את לחמו. עליך לתת לו את ההרגשה, כי האניה שייכת גם לו, כי הוא שותף לה וכי מעריכים את עבודתו ושלא יהיה יצור ללא כל כבוד ועצמי...

יש להיאבק על הדברים החמורים

אני רואה משימה עיקרית בהמשך המאבק על הדברים החמורים. יש להביא לידי כך, שציבור הימאים יחזור להיות ציבור גאה בעבודתו, ויתפרנס בכבוד ובל יהיו סוחרים ומתרפסים בדי הצלית.

יש לנו דוגמות משנים קודמות: אניות "אל ים" הפליגו לתקופת שנה והתעוררה שאלה: כיצד יימצאו אנשים שיסכימו להיות מנותקים מהבית זמן כה רב. נתברר, כי נמצאו האנשים, וזאת גם תוך כדי מאמציהם של סייק וג'קסון. ג'קסון לא אמר לאותו ימאי, שיסע באניה "אל ים", כי הוא רוצה בכך. הוא ידע, כי בחברת "אל ים" יושבים אנשים, היוודעים כיצד להתנהג עם פועל וכיצד לפצות אותו וכאשר הם מבקשים ממנו משהו — הם יודעים כיצד לגשת אליו. הוא יודע, שהבחור לא ייתקל ביחס לא טוב בחברה זו.

לעומת זאת אין הוא יכול לומר לאותו מלח אותם דברים לגבי חברת "שהם". לכן שומעים לו המלחים. חברה קטנה זו, בעלת מנגנון קטן, מחזיקה צוות של אנשים והאניות נוסעות, וכאן, ב"שהם", מנגנון של מחלקת הצוות הנהגו בן מאות אנשים וזאת נכנס למחלקה זו ומאבד את החשק לעבור בחברה זו...

נחפוף את "הימאי הישראלי" לירחון!

את פעולות ההסברה יש לכוון בשני כיוונים: אל הימאים ואל הציבור, כדי שלא יוכל לקום כל עתונאי שהוא ולכתוב דברים על ציבור הימאים מבלי להכיר את הימאות והים ממקור ראשון. "הימאי הישראלי" צריך לצאת אחת לחודש ויש למכרו לציבור הרחב. צריך להתקינו באופן שהציבור ירצה לקרוא בו ולשאוב ממנו ידיעות על הצדדים האפורים שבחיי הימאי. על הציבור לראות את הימאי במצבו השונים — בקור הגדול בצפון, או כאשר הוא מתנדנד בתוך אניה קטנה ובקושי יחזיק מעמד. אם העתון יהיה מבוסס על היוצאת לציבור הרחב ויימצא למכירה בקיוסקים, טבעי הדבר שגם הימאי, שלא תמיד מגיע העתון אליו, ירצה לדעת מה הציבור קורא עליו והוא יקרא בו וישתתף בו. זו תהיה ההסברה כלפי פנים וכלפי חוץ.

המועדון אינו מסוגל לענות בשלמות על צרכיהם השונים של הימאים והעתון צריך להשלים מה שהחסיר המועדון. אבל שניהם יחד עדיין אינם עושים את מה שצריך להיעשות לגבי דור הימאים החדש, שצריך לקום. אם אבא חושי נותן מגרש ללא תשלום, איננו צריכים להתלהב מזה, אלא יש לחשוב היטב: היכן להקים את בית הימאים. כל המוסדות צריכים להיות מרוכזים במקום אחד.

יתר תועלת מבית יורדי ים

בית יורדי ים, שאנו נמצאים בו כעת, הוא בניין של הבריטים. לבית זה באו ימאים זרים, שאין להם קרוב ומכר בארץ ואינם יודעים לאן לפנות. הפניתי אותם לחדרים בקומה העליונה, אולם תמיד היו החדרים סגורים ולא היה אל מי לפנות. כשם ששני המקומות הראשונים באוטובוס שמורים לנכים, כן צריך להיות בבית זה חדר, שיהיה מוכן תמיד לימאים זרים.

יש בבית זה חנויות. אולם "הפועל" בקומה התחתונה ניתן ללשכת העבודה. בשעתו, כאשר ניתן האולם, היו באיגוד 500 ימאים בלבד והלשכה לא השתמשה בו. היה לי רעיון להפוך אולם זה למועדון, שיכול היה לשמש לאנשים הבאים לדרוש עבודה בלשכה. למעשה משמש האולם את תגומות "הפועל" רק בערבים לשם חזרות לקונצרטיון. הלשכה, שאינה עובדת בערבים, יכלה להשתמש בו בשעות היום כמקום המתנה נוח לימאים דורשי עבודה.

לא במקרה באו הסטיות

ח. צוקר: אני שמח שהיה לנו האומץ להתגבר על בועת המוגלה, שקוראים לה "ביונס" והברחה. ידוע, כי הדבר נמשך שנים והשתדלו שיימשך להבא. כאשר קרה והמכס עשה קשיים בעניין כלשהו, מיד יצאו שליחים לירושלים ותל-אביב כדי להסדיר זאת, שמא הס' וחלילה יופסק היבוא... ואי-אפשר לומר כעת, כי דברים אלה קפצו מהשמים וכי לפתע נתגלתה שחיתות בין הימאים...

דברים אלה לא התחילו היום. יתר-על-כן, הם אורגנו ביודעים או בלא יודעים כדי להתעלם מצרכים אחרים ולהפנות את האנשים מכיוונים לא רצויים כדי להיפטר מדרישותיהם. דבר זה מוכרח היה להתפוצץ וחבל שזה התפוצץ ולא אנו פוצצנו... אבל לא רק חברינו, אלא האנשים, האומרים לנו זאת, הם אחראים לא פחות מאתנו למצב שנוצר.

איש לא ישלה את עצמו להאמין, כי אדם, המפסיק להתסיים מיגיע בפיו, יירתע מפני הברחה. לכן, הכרחי היי שיגיעו הימאים למדרונו זה.

כעת נשאלת השאלה: מהיכן נבע הדבר וכיצד למנוע זאת לעתיד? כי כאשר עוברים על עניין כזה לסדר היום ואומרים, כי שוב אין מברחים, אין זה מספיק. בעבר לא היה המצב כזה. בומונו מתביישים היו לעסוק בואת המברחה היה מתחבא משאר חבריו, כיום אדם, שאינו מביא משהו מחוץ-לארץ, מתבייש ומרגיש הרגשת נחיתות...

כאין כבוד

מדוע נוצר מצב כזה? לדעתי מתחילה ההיסטוריה מיד אחרי השביתה, וליתר דיוק — מזמן השביתה, עת התחילו להזרים לאיגוד הימאים את החומר האנושי הכושל. או התחילה הורמת אותו חומר אנושי שאנו כה מתפללים כיצד הגיע אלינו... אנשים אלה לא נשארו באטומים נפרדים בין הימאים, אלא סחפו אתם את כל הימאים וזו הבושה. מה פירוש הדבר "להחזיר לעצמנו את הכבוד"? — כיום 99% מציבור הימאים עוסקים ביבוא. איני יודע מה האחוז העוסק בהברחה, כי אין זה מעניין אותי ואיני מבדיל בין שני אלה, לכן אי-אפשר להחזיר בנדיים את הכבוד וההכרה לימאים. זהו תהליך ממושך. נסבול מזה עוד שנים.

כאן נאמר דבר נכון מאד: אחרי השביתה ניתנה מכה ניצחת ונתנו ליצור זה לשכב בשקט בפינתו. מצד אחד גזלו ממנו את כבודו, כי הוא זחל על ארבע... מצד שני לא נתנו לו שום תמורה לעלבון זה. וטבעי שקרה הדבר כפי שקרה. כיצד יכולנו להרים את הראש לאחר השביתה, כאשר לא ניסו לתת לנו אפילו זריקה להצלת מעמדנו? היו כאן שתי תופעות: היה חלק זעיר מהאנשים שאמר: אני מסתלק מכאן, ואז התחילה התופעה שנקראה תופעת העריקה מהימאות. אי-אפשר לקבוע מה היה מוסרי יותר, כי תגובות החלק שנשאר היו מוסריות פחות.

החלק שנשאר בעבודה בים התחלק לשניים: האחד אמר, שיעשו מה שרוצים הוא עושה עבודתו, ואינו מעוניין בשום דבר אחר. היה חלק שני שאמר, שאם כך פני הדברים — לפחות רוצה הוא שיצא מזה משהו, ואם אני כבר אפס גבור, אני אחיה אפס המרוויח משהו, זה געשה בעזרתם האדיבה והפעילה של היסודות, שנכנסו פנימה בזמן השביתה... ארגון הסמינריים היה יכול להיות צעד מעיל, אולם באווירה שבאותו זמן לא יכלו להצליח, כי האנשים חזרו ל"בינוס" ומה התועלת מהתורה שלמדו? עתה יש לפחות הבסיס לראשית שינוי.

כיצד להעלות את הרמה?

אשלב זאת כעת עם הפעולה התרבותית שצריכה להיעשה. דבר ראשון אצלנו צריך להיות קשר עם התקדמות במקצוע, כי בה במידה שאדם מתקדם במקצוע, הריהו משתלם, לומד משהו זה משנה כל אורח חייו, יש דוגמות בחוף לפעילות ענפה ביותר של מוסדות ההסתדרות בשטח זה. מאיזו סיבה, שאי-אפשר להבינה, לא זכינו ליהנות מפירות אלה ואף אחד מהכלים הללו לא שירת אותנו. אף פעם לא געשה שום ניסיון בכיוון זה.

התחלתי להתעניין בזה, כי אני נמצא בחוף, לא תיארתי לי שאפשר לקיים תכניות כפי שמוצעות כאן, מפעלי השתלמות, בתי-ספר ערב, קורסים בכתב. לנו ברור, כי מעולם לא היה פנאי לעסוק בזה. היה צורך להגיע אותן ולהביא את הפעולות אלינו. אולם הביאו לנו דברים אחרים. הביאו לנו כלי מיני מרצים וכל מיני ידיעות מתחוק, לידי השתלמות לא הניעו אותנו. האווירה בשנים האחרונות באניות היתה זולה ונגרמה מעצם התופעה של "בינוס".

כזאת אנו אשמים ומוכרחים לקבל על עצמנו מלוא האשמה. איש מאתנו לא קם ולא אמר, לא פה ולא בשיבות הועד, כי עלינו למתוח קווי מתחת לנגע זה ולברר את הדבר באניות. כעת, תחת לחץ המקרים שקרה עשינו זאת, גם זו לטובה...

תוצאה אחת, שאין מעריכים אותה עכשיו, תהיה שחלק מהימאים יעזבו את עבודת הים. הרי חלק גדול מהאנשים בא אל הקאריירה בים לא למען העבודה, אלא כל עניינם היתה: מה זאיך לקנות וכיצד למכור את הסחורה. והיה גם עניין מסוכן יותר: שותפות בין קצינים ודרוגים.

השתלמות או תעמולה?

כיצד נתגבר על המצב שנתהווה ואיך ננהג להבא? בדרך כלל יש שני דברים: פעולת הסברה ופעולת תרבות. לדאבוני מערככים את התחומים; כאשר מדברים על תרבות, מתכוונים להסברה וכשמדברים על הסברה, מתכוונים לתעמולה. אם העניין יכול לפיקי הסברה ולה, יהיה זה אסון. את התכניות יש לערוך באופן שיקנו לאנשים מכסיומם של דעת כדי לאפשר להם להשתלם במקצוע ולהתקדם כבני-אדם.

אספתי בזמן האחרון תכניות של הסברה ותרבות והוצאות ולימודים. מי ממנו דברים אלה בשביל מועצות הפועלים בכל מקומות הישוב? עד כמה שידוע אין מממנים זאת הפועלים, כפי שנהגו אצלנו: כאשר יש להוסיף אמון, מיד מתעוררת הבעיה: היכן תצי האחוז האומלל מהמס המוקצב לעניינים אלה?... מהיכן בא המימון בשביל כל המדינה, הפועלים והמוסדות? איני רואה טעם שנשלם בעד כל פעולה ופעולה שנעשה. אני רוצה שנהיה חברים שווים ונקבל אותן זכויות כמו אחרים.

ה"ר ו. דלמן: חיים צוקר, לא צדקת כאשר אמרת שלא ראינו את הדברים כפי שהם. המוכרות החדשה ראתה זאת. ישבנו על מדוכה זו ופנינו למכס ולשאר הגורמים ודרשנו להפסיק את היבוא ואת הנהוג שמלחים יהיו סוחרים. לדאבוננו ראינו כי התערבות זאת לא היתה רצויה למכס, כי אצלנו באופן רשמי היתה זו נחשבת כהכנסה, אך גם חלק מתכנית היבוא הכללי של המדינה... שנית, בזמן שהדבר ליגלי, קשה מאד לשכנע חברים, שהיו רגילים לעשות זאת במשך שנים, שיפסיקו פעולה זו. וכל צעיר, שעלה על אניה, נתנו לו שיעור ב"תורת האזרחות", וכן דרשנו מהחברה כלפי הקאדטים והקצונה, כי המסחר אינו בהתאם לרוח המקצוע.

כיצד נתגבר?

דודולף בנצה: המצב הכלכלי בארצנו, כאשר חפצים, שקונים המלחים בחוף-לארץ, עולים בארץ פי שלושה, הוא שורש הרע. אבל הימאי אינו יכול לעשות את הדבר אם אינו מקבל תמורה מהיבשה. אפילו המשטרה הזמינה והמכס הזמין יבוא. כולם שותקים ואיש אינו אומר כעת שום דבר. אם תתן לאזרח הרגיל בחוף את האפשרות שישנה לימאי, אזי אזי וזכינו ליה לזון... אכן, אין לנו אפשרות לבחור את האנשים כרצוננו ואין די אנשי-מקצוע. אולם עלינו לחלק באניותינו ודווקא באניות

הנוסעים קבוצות אנשים טובים, שיתוקו את הרמה הדרושה. איני רוצה לומר, שהם יהיו בחינת משטרה, אבל אנשים אלה בכוח אופיים יעלו את הרמה. אמנם, דבר זה יימשך זמן ניכר. לדעתי שם הימאים הישראלים הוא בדרך כלל טוב, אני יודע ורואה את הצעירים באניות. יש לנו חומר טוב, יש לעשות הכול להעלאת הרמה. עלינו להודיך את האנשים הטובים שבאניות בעזרת החברה, ההסתדרות והאיגוד וגם הממשלה.

8 חרבות תלויות

א. גולדבלט: בעוד שעל פועל ביבשה תלויה חרב אחת בלבד — חרב הפיטורים ממקום העבודה, הרי על ראש הימאי תלויות שמונה חרבות כאלו: לא רק החברה, שהוא עובד בה, יכולה להפסיק את עבודתו, אלא גם המפקח הימי, המשטרה, המכס, הרופא של הימאים, לשכת העבודה, איגוד הימאים והועד הפועל. בעוד שהפועל ביבשה תלוי בלשכת העבודה עד לסידורו בעבודה ואחר-כך אינו תלוי בה יותר, הרי הימאי תלוי בלשכה כל זמן שהוא עובד בים ועליו לפנות אליה מדי פעם שוב כדי להשיג מקום-עבודה.

כל אחד מהגורמים שהזכרתי יש לו עקרונות קבועים משלו. המשטרה יכולה להוריד אדם על סמך חשד בלבד כפי ששמענו היום, ולעומת זאת — להעלות לעבודה בים פושע בעל עבר של ישיבה בבית-סוהר... אני בטוח, כי גם רופא קופת-תולים אין לו עקרונות: הוא יכול להוריד היום מהעבודה אדם בגלל ליקוי בורידים ואילו מחר יעלה נכה, אמנם תחת לחץ... שום מוסד אין לו עקרונות ואין הימאי בטוח בעתידו. באווירה כזאת של אי-בטחון יכול אדם ישר וטוב להתחיל מעמד במשך 4—3 שנים, אבל במשך 10 שנים הוא מתקלקל. אני דווקא בעד התערבות האיגוד בענייני מכס. בכל מוסד ממשלתי יש לקבוע עקרונות כדי שהימאי ידע היכן הוא עומד. כל בסיס טוב יותר מאשר לחיות בלי בסיס כלל. השינויים ותוסר הבטחון הם שהביאו לכך, שימאי חי מהיום למחר.

השלטונות חיו מעוניינים ביבוא;

ועדת הביקורת החזירה מברית לעבודה...

גר בן-ארי: אני מתפלא על שהנושא המרכזי כאן הוא עניין ההברחות, שוטרים מעורבים בהברחות אלו והם אולי אשמים יותר מהימאים. ואולם נטפלו אלינו. בעניין זה הימאים אינם אשמים יותר מאשר כל אזרח אחר בארץ. מי כמוני יודע ורואה את התושבים בארץ, שיש להם מעט כסף, ונוסעים הם לחוף-לארץ עם 10 דולרים, אולם מוציאים כסף במשך שלושה חדשים בארצות שונות ואחר-כך חוזרים עם מטען של חבילות ואיש אינו נטפל אליהם...

השלטונות רצו להורים לארץ מצרבים שונים, ולא הסכימו, שנביא לשימוש אישי, אלא שנהיה יבואנים. כל החוקים הללו אינם אבסולוטיים, היום יאמר, כי אסור לצרוך ומחר מותר; היום קובעים, שאסור לתחוק כסף זר ושלושם אסור היה לתחוק כסף ישראלי. זוהי הוראה אדמיניסטרטיבית ואין צורך אפילו לשם כך בחוק בכנסת. כלומר, זו אינה עבירה כפי איננו.

המשטרה לא התעמקה בבעיה, לא ניסתה למצוא את האשם והאשימה את הציבור כולו... אם נפרץ בית, אוי לוקחת המשטרה טביעת-אצבעות ומנסים למצוא את הפורץ ואין מטילים קנס קולקטיבי על הבית והסביבה... אצלנו לקחו ארבעים איש, אומרים שהם חשודים ומורידים אותם מהאניה. לך והוכה, שאתה חף מפשע... לגבי הימאים פירוש הדבר — שלילת העבודה.

הועדה הימית וההסתדרות ישבו שנים על מדוכה זו. לדעתי, אשמה בעניין זה ההסתדרות. היו מקרים כאשר נאשמים בהברחה פנו לאיגוד ודרשו טיפול, לאחר שהחלטנו בוועד שלא מטפלים במבריחים, הם פנו להסתדרות והח' ברש הודיע, כי גם הוא אינו רשאי לטפל בהם. או פנה האיש לוועדת הביקורת המרכזית של ההסתדרות והיא תבעה מאיגוד הימאים להחזיר את האדם לעבודה; כאשר המצב כזה, כיצד באים אתם כעת להאשים אותנו? נדמה לי, כי יש לנו יותר מדי ועדות. טוב תעשה הועדה הימית אם תחליט, כי הגיע זמנה להתפרק.

האם כאיטלקים וכיוונים?...

י. ארקין: לדעתי זו אחת התופעות השליליות בארץ, שמנסים לטשטש דברים כאלה ולא לחשוף אותם. עלינו להיות גאים על הדיון הברתי אצלנו. לא רבים הגופים בארץ, שיש להם האומץ להוקיע בפומבי את התופעות השליליות שלהם כמונו.

האיגוד עשה דרך רצינית מאד בשנה האחרונה לגבי רכישת אמון של הימאים למוסד המייצג אותם. אני מקווה גם שנמשיך בדרך זו, כי אם לא נמשיך כזה, אנו יכולים לקחת את המוודות ולנסוע תורה לים ולהיות מרוצים... לכל אחד מאתנו נוח יותר לחזור לביטחה בים מאשר לשבת ולספוג כאן את כל המשלחות הקמות עלינו. אני כשלעצמי אומר, שלא נורא שכולם "התלבשו" עלינו ושדווקא עניין זה שימש גורים לכך, שנגיע לסיכום הן לגבי חיינו הפנימיים והן כלפי חוץ.

יש כאן שתי אפשרויות: או שבהתוך עצמנו לחתיכות ונגמור אחת ולתמיד, או שנהיה כמו האיטלקים והיוונים ומצבנו יהיה דומה לקיים בנמלים שלהם. נכון הדבר שאמר בנצה ואחרים, כי באותם נמלים התופעות הללו חמורות יותר ובקנה-מידה גדול יותר. אצלנו עדיין לא נמצאו סמים משכרים ונשק... אולי יהיה עלינו להשלים עם זה כעם תופעה של עיר גמל. אם הניתוח צריך להיעשות, ייעשה בצורה כללית ויסודית, כאשר אנו עוברים כאן ברחוב, תופסים אותנו קלפנים למשחק-שקר ויש כאן התופעות החמורות ביותר — זנות וחשיש וכל שאר הדברים ישנם כבר בסביבת כביש זה...

האווירה בסביבת הנמל היא חמורה ומטונפת: ואם בוועדת הביקורת המרכזית שאל רחנשטיין אם רוצים אנו להפוך את העיר לבירת שניה, הרי למעשה המצב הוא כבר כזה. אם ההסתדרות והמשטרה לא יפעלו באופן רציני וכולל לגבי כל העניין, אזי מוטב שאת המכתב שכתבנו לוועד הפועל נשמיד, נחזור לאניות וניתן לעניינים לחזור ולהתגלגל כפי שהם.

הנושא העיקרי להסתערות מצדנו הייב להיות בשני כיוונים — דרישה מהגורמים הקשורים בנמל, שיהיו גם הם כנים עם עצמם כמונו וביעור הבערות. הבערות היא הקרקע לפשע ולפאשיום. הפאשיום בעולם כולו מתבסס על בערות ההמונים. על שוביניזם. אחד הגורמים לשבייה היה חוסר עניין מצד מוסדות ההסתדרות הממשלה, שלא הפנו תשומת-לב מספקת לעניין הימאים. איש לא הכיר ולא ידע את הבעיה והסתכלו על העניין מתוך פרספקטיבה נוזה להם.

אם לא נצא להסתערות לפעולות תרבות בין הימאים ונמשיך להתבא מאחורי אמתלות, לא נגיע לפתרון ממש. הערתו "הימאי הישראלי" כשעצמו הוא דבר יפה וטוב, אבל אין לקרוא לזה עדיין תרבות. מועדון הימאים גם הוא אינו פותר הכול. ההסתדרות עם כל מוסדותיה ואלפי הלירות שהיא מוציאה, מדוע לא נתנה מנוף לפעולה זו? מדוע נפסקו סמינריונים אלה? בין הימאים נכשלה ההסתדרות. אני רוצה שנצא מכאן בהחלטה נחושה לדרוש מהגורמים הנוגעים בדבר אותה מידת כנות לגבי הדיון הנוקב והמצב בכללותו סביב הנמל כפי שיודעים אנו לעשות כאן.

נשגיה בעצמנו

א. שמשוני: אני מתפלא, שאיש לא אמר דבר פשוט, שאנו בעצם נבחרים של ימאים ולא של המדינה. אני רואה שכל המדינה וגם ההסתדרות במדינה לקחו כדור חרקה אותו עלינו, ו-3000 איש מתוך שני מיליוני האזרחים שבארץ הם השעיר לעזאזל.

האם אנו קבענו את חוקי המדינה? הרי אין אנו משטרה ומכס ולא חברי כנסת, שנוכל לשנות חוקים אלה. אני מתפלא על שהמוכרות שלנו נכנסה לדיון על עניין זה עם הממשלה מבלי לשאול איש. כימאים אין אנו צריכים להיכנס לעניינים אלה בכלל. אנו יושבחים, כי האיגוד שלנו הוא איגוד מקצועי.

יש לי הצעה פשוטה מאד, נשאיר את גילויי-הרעת שלנו כפי שהוא. שהמכס והמשטרה יעשו כפי שקובעים החוקים ואם נמצא בין חברינו מישהו העוסק בתברחות נשגיה אנו בעצמנו ונביאו למשפט חברים.

י. אריקין: הגמגמה היא להפסיק את נטיות של ימאים להיות סוחרים, ושימשיכו להיות ימאים בלבד. לא עלינו לתת למכס ידיעות ועצות.

הי"ר ו. דלמן: אם כי אתה צודק, נדמה לי כי המציאות היא אחרת. אכן, כל הגורמים הללו, שהדבר הוא מעניינים, נוכחו לדעת, כי אינם יכולים לעשות כלום. וכאן מצאו אותנו כגורם שאחר אינו יכול לבוא במקומנו, ועלינו למנוע את הנגע.

א. שמשוני: זאת נעשה בינינו באניות ובמשפט חברים שלנו, ולא בשותפות עם גורמים חיצוניים.

לא נורא כפי שמתארים

משעה לזרוביך: איני מתגאה בכך, שלקחנו את עניין התברחות כ"מסמר" הדיונים במועצתנו זו. אין הצדקה לבהלה. עלינו למצוא דרך להרחיק את הנגע ואין צורך שנכה כולנו את עצמנו בגלל מעטים שבתוכנו.

רמתו המוסרית של הימאי הישראלי היא אחת הגבוהות ביותר בעולם. אין בתוכנו שכרות ואין מחלות מין. יש פה ושם תופעות שליליות, אבל אל נכה את עצמנו ואל נעורר בהלה. אנו מציעים כאן דברים שאין ביכולתנו לבצעם. עלינו להקדיש מחשבה וידיעה לחברים קונקרטיים ולא להעליב ולדבר סתם בעלמא.

כפי ששמענו אתמול מהמנהל הכללי של משרד התברורה הרי מספר הנאשמים מבין הימאים קטן מאחוז אחד. אנו ציבור כמו כל ציבור אחר בארץ. בתוכנו יש תופעות שליליות ואין לעשות מהן מטעמים...

מהותה של הועדה לימאות וינאים

י. יודין (חבר הועדה המרכזת של הועד הפועל וחבר הועדה לימאות וינאים): אני רוצה להעיר בשלושה עניינים ויהיו אלו הערות יסוד.

הועדה לימאות וינאים הוקמה על-ידי הועדה המרכזת של הועד הפועל ומטתה היתה לשמש מוסד, שיביא ענייני ימאות וינאים לפני המוסדות העליונים של ההסתדרות. בזה היה צורך נוכח העובדה שבהסתדרות יש מצד אחד — איגוד מקצועי של ימאים ומצד שני ההסתדרות עצמה היא שותפה לתברת האניות כנותן-עבודה, כבעל רכוש. בתנאים אלה התגבשה דעה, שכואי אולי לעשות נסיון ולקיים ועדה, שלא תהיה לה סמכות מיוחדת, ואנשיה, שלא יעסקו אך ורק בזה אלא ימלאו גם תפקידים אחרים, יתבקשו לשים לב לבעיות הימאים כדי לשמש בשעת הצורך מקור לאינפורמציה והדרכה אובייקטיבית לגבי מוסדות ההסתדרות.

דיוור, תיקון אניות, פרמיה להכרה

לפני כמה שנים, בראשית התכנית הגדולה לבניית אניות על-ידי "שהם", נכנסה הועדה לעניין והכריעה לטובת דיוור מודרני ונוח לימאים. היו ויכוחים לא קלים עם

הנהלת "שהם", שאמנם דאגה מאד לימאים, אבל יחד עם זה ראתה לנגד עיניה אינטרס משקי ונלחמה על כל סנטימטר של שטח, אבל גמרנו בשלום, בלי סכסוך. מקום המגורים באמצע האניה — זה כיום דבר פשוט ומובן מאליו, אולם לפני 5 שנים היה זה ענין לדיונים קשים וממושכים.

דוגמה שניה: הועדה לימאות הכריעה בוויכוחים קשים על השארת מספר אניות ישראליות לתיקונים בארץ ולא בנמלי-חוץ. והיא הצילה כזה אלפי ימי-עבודה. על עניין "תיאודור הרצל" ו"ירושלים" ישבה הועדה לימאות שני ערבים. לעומת זאת הצלנו עבודה בכמה אניות ועד היום עומדים אנו במאבק הקשה על גורלה של "הימה". יושב כאן תח' בן-נתן והוא יוכל להוסיף בנידון זה. אני יודע, כי בשנות קיומה היתה הועדה לימאות הכתובת הטבעית הראשונה לפרעלי "הימה" במאבקם עם ההנהלה שלהם, עם הנהלת "שהם" ועם הממשלה.

הנה דוגמה שלישית. לפני זמן לא רב היה לועדה לימאות ויכוח קשה עם הנהלת "שהם" והוא לא נסתיים עדיין. אנו הזהרנו את הנהלת "שהם" בקשר לדו"ח שהם פרסמו של רואי-חשבון מוסמכים, קסלמן את קסלמן, כאשר באו לבקש פרמיה למטבע-חוץ ונימקו תביעתם בשכר גבוה יתר-על-המידה לימאים הישראליים. הזהרנו אותם נגד הנמקה זאת של דו"ח ואמרנו לד"ר וידרא, שהוא מכניס את עצמו למלכודת. ואמנם, רק בימים אלה פורסם, כי שר האוצר הפנה את הנהלת "שהם" לימאים: אם אתם דורשים פרמיה בגלל שכר גבוה לימאים, הפחיתו את שכר הימאים!

התווכחנו עם הנהלת "שהם" לא משום ששללנו את זכותם, אלא בגלל הנימוק, המכוון נגד ימאים והמוליד לפינה אטומה באופן אובייקטיבי.

בועדה זו יושבים חברים שענייני ימאות וינאים קרובים מאד ללבם. בפעולותיה התכוונה לטובת ציבור הימאים ורשמה לזכותה כמה הישגים. אני סבור, כי הועדה צריכה להיפגש עם מועצת הימאים ולשוחח על הפעולות. אולם אני סבור, כי למישהו מהחברים אין זכות, לפי יחסו האישי לעניין מסויים, לדרוש את פירוקה.

לא לחפות!

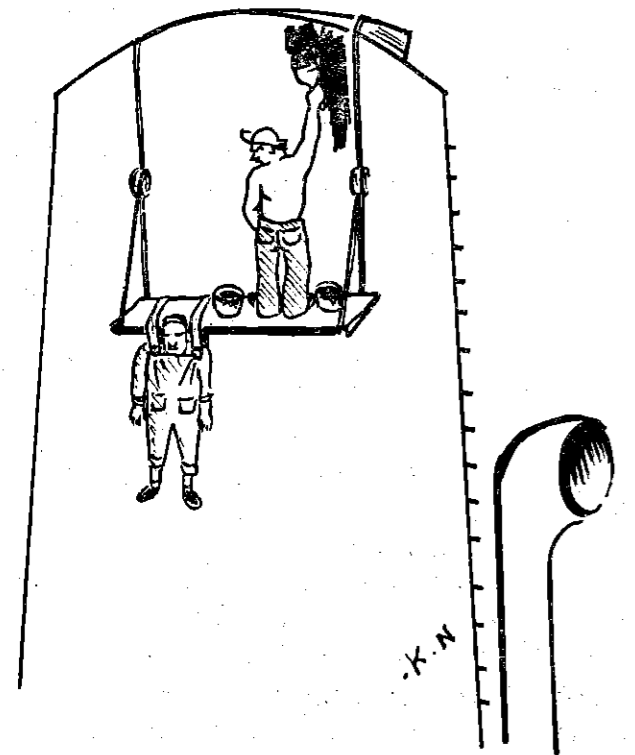
הערותי הן הערות ידע. באתי בקשר אמיץ עם ענייני הימאים בימי השביתה הגדולה ומאז — בלי סמכויות רשמיות — אני משתדל לקיים את הקשר. לפי מיטב הכרתי מדובר בעניין רציני ביותר, שאתו קם ונופל ציבור הימאים.

אדבר בשמי אני ובשם הועדה לימאות. איני מאשים את ציבור הימאים בזה, שהם כולם מבריחים; איני מאשים את ציבור הימאים בזה, שרובם מבריחים, או רבים מהם מבריחים; איני מאשים את ציבור הימאים בזה שהם מתקפים על הברחה. אני מאשים את ציבור הימאים בדבר אחד ויחיד, שלא עשה דבר שלדעתי קל לעשותו מבלי להיכנס יתר-על-המידה לענייני מאבק. ציבור הימאים היה אדיש לנגע זה שמקנן בתוכו. אני יכול להסכים להנחותיהם של רוב החברים. הרי אני בשעת הזרת את הועדה פ של ההסתדרות נגד אופן חיסול השביתה. הזהרתי מפני הכנסת אלמנטים מופקקים לתוך ציבור הימאים. הייתי יכול עכשיו

לשפשף את ידי ולומר: את אשר יגורנו כאן, חלק הארי מתאזהרות — התאמת. אבל זה יהיה לא נכון מצדנו. היה פרק חמור וגדול בתולדות ציבור הימאים והוא נגמר כאשר נגמר וציבור הימאים ממשיך להתקיים. זהו ארגון הסתדרותי ככל הארגונים, זה ציבור פועלים ככל החלקים בתוך ציבור הפועלים. והוא נאבק על זכויותיו בתוך ההסתדרות. אני סבור, כי יש להושיט יד ולעזור לו להתגבר על הנגע. אבל מי שיושיט יד לציבור הימאים יהיה מוכרח לומר כמה דברי ביקורת והקשיבו בסבלנות לדברי ביקורת.

אני יודע את כל הקשור במשטרה ובמכס. למדתי את הדברים קודם כל מחברים שלכם. הועדה לימאות התעוררה לגבי בעיה זו לפני שנתיים ולא משום שפנה אליה מישהו, אלא מפני שקלטנו שמועות, כי משהו אינו כשורה בקרב הימאים. ואז יזמנו אנו דיון והוקמו את הנהלת "שהם" ומכירות איגוד הימאים. שני הצדדים השתדלו להרגיע אותנו, כי העניין אינו נורא כל כך. או נאלצה הועדה לימאות להשתתק והעניין ירד מהפרק באופן זמני. ייתכן שלא זו היתה הכתובת היחידה, שצריכה היתה להתעניין בזה. אם הועד הפועל ידע להשתיק זאת, ישא הוא באחריות. מי שאומר, כי בכל הארץ יש שחיתות ואין להיטפל דווקא לימאים, הוא רוצה להונות את הנגע. במקומות אחרים במדינה יש שחיתות גדולה יותר מאשר בקרב ארגון הימאים, אבל זהו ארגון ציבורי, שאנו רוחשים לו אמונה, ואני רוצה לומר בשמי — הרבה יותר מאמון, גם רגש ידידותי חם.

ארחיק לכת ואומר: חובת מלחמה בנגע זה של ההברחה מוטלת קודם כל על הממשלה והמשטרה. איני רוצה להפוך

— משה, התעורר. מנחות הצהרים נגמרה...

את הימאים לשוטרים או לשוטרי-חרש. אני מבין, כי הימאים לא יקבלו זאת. אבל לא ייתכן שרוב מקרי ההברחה באגיות ייעלמו מעיני הימאים, שלא ידעו על כך, ואותם הימאים, שידעו, אינו מציע להם שיעשו כך או אחרת. אולם חייבים אתם למצוא אמצעים פנימיים ליצירת אווירה כזאת באגיות, כפי שהח' צוקר אמר. היו שנים שמברייחים הסתתרו מעיני חבריהם (עמיקם בנארי): הוא דיבר על מסחר ולא על הברחה). אני משוכנע, שאם ארגון הימאים יחליט ויבצע בהישענו על מיטב חבריה, אם לא יסבול פעולת הברחה בקרבו ויגיב באמצעים של חרם חברתי והשמדת סחורות מוברחות או זריקתן לים, או כל אמצעים שייראו לכם, ובלבד שיושב כי ימאים לא יסבלו זאת, כי זה פוגע באיגוד הימאים ומסכן אותו. — כי אז תהיינה תוצאות חיוביות לדבר. אני משוכנע שזה יהיה הרבה יותר מועיל מפעולת המשטרה, אף כי חובה פורמלית על המשטרה לעסוק בזה ואיש לא יפטור אותה מחובה זו.

שכר הוגן ולא רווחי עסקים!

אם שוב תיווצר בקרב הימאים אווירה של אי-השלמה אקטיבית עם מצב זה, תוך נקיטת אמצעים מצדכם, אזי לפי דעתי זה יכול להיות הרבה יותר רציני מועיל מכל מיני דברים שעליהם מחברים. אך אין זה צריך לבוא במקום דברים אחרים.

התנגדתי בתוקף לדעות חבריים שונים, שטענו כי יש להילחם בהברחה על-ידי הטלת קנסות ציבוריים על הימאים. אולם מאמין אני, כי נגד פושעים יכול איגוד הימאים להפעיל אמצעים כאלה, שישמרו על כבודו הארגוני והאנושי, מבלי להטיל על כל ציבור הימאים אחריות, שאינה צריך לשאת בה.

אינני רוצה להרבות דברים על הדמורליזציה שבמקום להתקיים על שכר-עבודה מתקיים הפועל מכל-מיני "ביזנס", על כך שנותני-העבודה, אולי להם הדבר נוח ביותר? התביישתי לשמוע, שכאשר מגיעה אגיה שלנו לנמל בחוץ-לארץ, אין למצוא בה ימאים... ייתכן שמגוימים קצת, אולם גם אם נרחיק את המוגזם, עוד יישאר די, אנו רוצים לשמור על ציבור ימאים בעל פסיכולוגיה פרולטרית וזיקה לציבור הפועלים.

ייתכן שאלה שילכו לים יסבלו מזה ותהיה עזיבה. אולם אנו דואגים לציבור ימאים, כי לסוחרים יש התאחדות הסוחרים הדואגת להם, עלינו לדאוג לשכר הוגן לימאים ולא שיוכלו לעשות עסקים.

לא רציתי גם לתת יד להצעה לקצץ במטבע-חוץ, כי אני יודע שימאים רואים במטבע-חוץ הישג מקצועי, אבל במטבע-חזר צריך להיות שימוש אחר. איני חושב שעלינו להחליט שהפסקת המסחר היא על חנאי. אין שום תנאים להפסקת מסחר, אבל מגיע לימאים שיעור של שכר כולל, שיתן לו אפשרות להתקיים בכבוד והאיגוד צריך לדאוג לכך.

יחד עם חברים אחרים אני חושב, כי יש לתת לימאים יותר הקלות כדי שיוכלו להביא חפצים לתצורתם האישית ולמשפחה בתנאי שזה ייעשה בהגינות.

השתלמות לזקוקים — למנועת אבטלה

עניין ההברחה ועניין האבטלה — אלה צריכים להיות שני העניינים העיקריים לטיפול. אני סבור, כי מזכירות איגוד הימאים צרכה להיכנס לדיון רציני עם הממשלה והם חברות הספנות כדי לפסוק: א) אם לפחות במקום חלק מהאגיות הנרות התכורות אפשר להעסיק אגיות ישראליות.

הי"ר ו. דלמן: קיבלנו תשובה כי אין זה ענייננו...

י. יודין: גם לוועדה לימאות אמרו, בעניינים שונים, כי אין אלה ענייניהם, ובכל-זאת ביסינו. ייתכן שכמה עניינים יש להביא להסתדרות.

ב) אני סבור, כי מזכירות איגוד הימאים צריכה לבחון באופן הרציני ביותר בעת הכשרה מיוחדת לחלק מהמובטלים, שעל-ידי יתר התמחות אפשר יהיה להעסיקם בעבודה. שמעתי מתנהלת "שהים", כי אין מחוסרי-עבודה כיום בין הימאים. יש הסבר, שאנשים אלה לא רק שאינם מוכשרים, אלא גם אי-אפשר להכשירם. אני מציע לאיגוד הימאים, ואנו מצדנו נושיט כל העזרה שביכולתנו, לדאוג למתן הכשרה מקצועית מתאימה לימאים המוכשרים לכך.

ג) יש לבדוק: מה נעשה בלשכת העבודה ומה הממדים האמיתיים של חוסר-העבודה. סבור הייתי, כי יהיה זה אחד הנושאים המרכזיים, שיעסיק את המועצה.

מדוע מצטטים רק את מאמרי הראשון?...

נתן בן-נתן: אסתפק בכמה פוסקים, לא התכוונתי להשמיע, אלא רק לשמוע, אבל איזה יהודי יכול לעמוד בפני פרובוקציה? — הח' דלמן דיבר על היסטריה של התקפה. יש גם היסטריה של הגנה. אני חושש, שהפעם נכשלו חברים נכבדים מאד בהיסטריה זו.

איני מתחרט אף על פסוק אחד מהדברים שכתבתי, כי אמרתי שם אפילו לא החלק העשירי ממה ששמעתי כאן. אבל יש לי נגדכם עוד האשמה, הרבה יותר כבדה: הנציג שלכם לא הפעיל את ועדת הימאות בעניין זה. איני צריך לומר לכם מה היא הועדה לימאות. הועדה קמה לפי יזמת הח' ברש. יש בה אנשים שאינם רחוקים מהימאות, האדמירל היבשתי היחיד זה אני עצדכם. אני סבור, כי בכל רגע, שהועד הפועל יקבל את ההצעה לבטל את הועדה הזאת, תהיה הועדה נכונה להגיד: הכושי עשה את עבודתו הוא יכול ללכת.

אמר לכם כבר הח' יודין, כי לפני שנתיים הגיעו אלינו שמועות, ונדמה לי, כי היה הדבר באולם זה, כאן שפכו עלינו חביות של מים קרים, ואמרו: אל תתרגשו, השד אינו גורא כל כך זסעו לכם תורה לתל-אביב. אני יהודי, שקל להצית אותו בעניינים ציבוריים, ונדמה לי שעל שחיתות ומינות ודברים אחרים כתבתי ואיני מפסיק מלכתוב מדי פעם בפעם, וקל היה להדליק אותי כדי שאצא למלחמה בענייני המכס והמשטרה וכו'. אני מעיד עלי את השמים, כי נציגכם לא העלה אף פעם לשיחה את הבעיה הזאת. על-כן אין לכם רשות להאשים את הגורם הזה, שהוא לא נענה. זה הגורם שלכם, ואתם מיוצגים בו. אם הח' דלמן התפטר

היום, יהיה נציג אחר במקומו. כל זמן שיהיו לנו תפקידים, נתקיים גם בלי נציג שלכם... ואני משוכנע שנמשיך לפעול ונמצא דרך להתקשר עם איגוד הימאים.

אני משתומם שמצטטים את מאמרי הראשון ולא את השני, שבו השלמתי כמה חברים. פניתי לנציגי איגוד הימאים, כי אני רואה אותם כשליחים ומהם חייבים אנו לתבוע ומתפקידכם היה להרביץ בנו, לדרבן אותנו שנצא למלחמה. אם לא עשיתם זאת, איני סבור שאנו נקיים מאשמה. ייתכן שצריכים היינו להיות בעניין זה הרבה יותר תוקפניים ועל חטא זה מוכן אני להכות.

גד בן-דארי: מדוע לא בא הח' בן-נתן כאשר נודע לו כל עניין ההברחות ורצה לצאת למלחמה? מדוע לא בינסת את האיגוד, אלא יצאת במאמר בעתון "דבר" כדי להכתים אותו בפני כל הציבור?

האגיות הופעלו לא בנסים!

ז. ברש: אין כאן ויכוח אישי. הקשבתי היטב לכל דברי החברים ובמידה שהוטלו האשמות, אני שותף להן, ולא אתחמק משום אשמה. גם לדברי עמיקם וחיים צוקר הקשבתי. אבל נתחיל מהתחלה היות וגם אתם התתלתם מההתחלה...

לאחר שביתת הימאים היו באיגוד 800 או 850 ימאים יחד עם המגויסים לצבא. כיום יש באיגוד הימאים 2,500 ימאים. אני מציע לא להבחין בתוך ציבור הימאים בין באלה, שלהם יש פאטנט להיות טהורים כשלג וזכים כבדולח לבין אחרים, שכולם רק בוז ולכלוך... אם כך, חברים, הרי אתם נבחרים של רוב מכריע של בוז ולכלוך ולא של מי בדולח...

דבר זה אינו פשוט כל כך. איני גורס זאת אף-על-פי שאתה ימאי ואני איני ימאי. לא בקלות נשפך את המים עם התינוק. היתה כאן האשמה טוטאלית על 2,500 איש מצדך, עמיקם ומצדך, חיים צוקר, ואני אינני שותף לזה. נכנסו כל מיני אלמנטים לשורות הימאים. אבל אילו היתה התמונה כזאת, כלום היו מפליגות אגיות, האם היתה מגיעה אגיה לתעודתה? לא היו מתפוצצות אגיות בלב ים? חברים, מה דיברתם היום? הרי בנסים אין מפעילים אגיות במשך 10 שנים המימות!

ואני זוכר עדיין את האגיה "גפן", שאמרו כי אגיות כמה עומדות בטלות בכל העולם וכי רק מכונאים ישראלים הפעילו אגיה כזאת. כך אמרו לי כל המומחים. אני יודע מהדו"ח שאושר על-ידי רואה החשבון, כי השעות הנוספות באגיות ישראל הן פחותות מאשר באגיות הולנדיות ואחרות. וזה אמר לי כי יש יעילות מסוימת. האם אבוא ואומר באופן טוטאלי — אפילו אם יש 50 או 150 פושעים מועדים — שהם פושעים?

אלה פועליך ישראל!

אפשר להבין מהדברים שנאמרו כאן כי מישו עמד והורים אנשים לאיגוד הימאים, נכנסו לאיגוד הימאים אותם

פועלים, הנמצאים במדינת ישראל ואתם יהודים שישנם ברשותנו. אחרים אין אנו יכולים לקבל. ייתכן שהיינו צריכים להטיף, שלמדינת ישראל צריך בכלל להגיע חומר אנושי אחר, אבל זהו עם ישראל בדורנו, ואלה הפועלים המגיעים אלינו.

יכול להתקבל לעבודה בים אברך-משי טהור, אבל הפיתויים, העומדים בפניו בתוקף תנאי עבודתו בים, באווירת הנמלים — כל אלה עלולים לקלקל אותו. הוא יכול להתקלקל אולי ביתר מהירות מאיש אחר, שמימיו לא הניח תפילין. כאשר אתה אומר בחירת אנשים לעבודה בים, איני יודע מה התכונה המתאימה ביותר לאדם ההולך לעבוד בים, בעבודה בים חייב להיות אדם מחוסן מבפנים. אני יודע, כי לגבי עבירות אלו אין הבדל בין מי שהוא 10 או 5 או 3 שנים בים, וקרוב מקרים בין כל מיני אנשים ומכל מיני סוגים. הלילה לי לחשוב, שאם מישו סרה, כי אז אשם כל המעמד הזה. חסידות-לילה, אם נעשה כך, אנה נגיע? אם כך המצב, הרי אין מה לשבת יחד וצריך להיפרד.

אכן, במשך 6 השנים, שבהן אני מכיר אתכם, נעשו מאמצים עליונים לקבל אנשים צעירים לעבודה. כולכם יודעים, כי בעניין זה היו גכשולים וקשיים מצד המדינה ומשרד הכסחות. נאלצנו להשלים עם העובדה, שימאי מתחיל כנער-סיפון בגיל 22, אתמול שמענו שמשרד העבודה הקים בית-ספר והגערים לומדים שם מגיל 14 ויעלו לאגיות בגיל 16. איני יודע אם בגיל 17 וחצי או 18 יפסיקו אם לאו. יתקבלו גם בחורים מחיל הים, פועלים המבקשים עבודה, הרוצים להיות ימאים בעלי-מקצוע, שאתה זקוק להם, מכונאים, מלצרים, טבחים.

לאן מוביל רצון טוב?

אני חולק על כך, שהבאת חפצים, לא למסחר, החלה בדצמבר 1952. דוברתי עם ימאים רבים ואני יודע זאת. לאחר שנת 3—1952 היו שינויים בשער המטבע ובתעריפי המכס ויצאו חוקי-מכס מסויימים. אז הביאו ימאים חפצים רבים ואמרו, כי אלה הם לצרכיהם האישיים.

אני תאיש, שלא פעם הועקתי מתל-אביב לנמל חיפה. ליד "נגבה" ו"ארצה" עמדו מצד זה אנשי המכס ומצד שני הימאים והנוסעים. האגיה אינה מפליגה ובלבול המוח גדול. הימאי בא ואומר: הבט, הבאתי בובה לבתי ואין נותנים לי רשיון ומתרימים אותה. הבט, הבאתי 5 ק"ג נקניק ואין מרשים לי לקחת.

כאשר באתי למכס ושאלתי: הייתכן, מדוע הוא גרוע מכל שאר הנוסעים? — השיבו לי, כי לכל הסחורות בשווי למעלה מעשר ל"י דרוש רשיון-יבוא. המכס מציע שכל ימאי לפני צאתו מהארץ יסע לירושלים ויקבל רשיון-יבוא לחפצים שהוא רוצה להביא הביתה. אחרת יחרם הכול. וזה היה לגבי המצרכים האישיים ביותר. אמרתי: הייתכן? איך זה יכול להיות? איש מביא לו כמה ק"ג סולת, והיה אז מחסור במזון תינוקות והיתה תוספת משפחתית במטבע-חוץ ואחד

הנימוקים של הימאי היה, שהוא בא מגנואה ובארץ אין להשיג סולת בשביל התינוק שלו, וכיצד רוצים לדרוש ממנו שלא יביא לתינוקו סולת, או שיהיה מוכרח להבריח זאת? הבינו זאת ואמרו כי רשאי הוא לקנות במטבע-חוץ סולת לצרכי התינוק.

באו אנשי המכס ואמרו, כי אין הם יודעים, שוהו לשימוש אישי ואינם יכולים להסכים לכך. אמרתי: אם בן, יש להעמיד שוטרים, אך מה יכולתי לומר למלת, כאשר הוא חוזר מחוץ-לארץ אל אשתו ומשפחתו ואינו יכול להביא לה שמלה וצעצוע או מכונה, שכל השכנות תקנאנה בה שהיא אשת ימאי? הרי היא תוריד אותו מהעבודה בים... על נושא זה התנהלו שיחות למאות עם הימאים ואני רוצה לומר, כי אנשים מכל המפלגות ומכל הגוונים השתתפו בזה. נסענו לירושלים כמה פעמים לברר את העניין וביקשנו רשיון רק לדברים הנתונים בשביל הימאים כדי להפסיק את המסחר. אולם הם היו מביאים הרבה יותר מהדרוש להם, והיו משלמים קנסות והעסק היה כדאי על אף הקנסות.

אחרי לבטים באנו לירי סיכום, כי לא ייתכן, שימאי, תבא ליום-יומיים ארצה, יסע לירושלים ל-10 ימים כדי לטפל בהגשת רשיון יבוא למצרכים שהוא רוצה להביא... אמרנו, כי יש צורך להשיג רשיון יבוא כללי, אמנם, יהיו כמה ימאים שירמנו, אבל הציבור בולו לא ירמה וייפסק עניין הקנסות. כמה דברים אסורים בהחלט הוצאו מהרשימה. אחר-כך התעוררה שאלת הסכום. האיגוד ואנשי המכס חישבו והגיעו לסכום שהגיעו אליו. מה היה נראה לנו כפתרון. ומה אמר עכשיו הח' יודין? הוא אמר להפסיק את היבוא, פרט לצרכים האישיים, כאן הפתח החדש — מה הם הצרכים האישיים? המדינה אינה יכולה לומר, שהיא נותנת לפלוני ואינה נותנת לאלמוני, בייחוד בציבור הימאים. שמלה לאשה מותר להביא, אבל הימאי יכול למכור אותה, והדבר אינו פשוט. וכך הסתלף עניין רשיון היבוא הכללי. אך אמר דבר ברור: אם יוחלט להפסיק ולא להביא שום דבר, הרי זה אמר ממש, כי יש להפסיק הבאת כל דבר על-ידי ימאים.

א. שמשוני: יש להחליט, שלא ייעשה הבדל בין ימאי לאזרח אחר ושהימאי יוכל להביא כל דבר שאזרח אחר יכול להביא.

מגמה שנסתלפה

ז. ברש: אם להביא כמו כל אזרח, הרי חוזרים אנו למצב שהיה לפני 1935. שנית, אזרח נוסע פעם בשנה או שנתיים, אם לוקחים אתם לדוגמה את אנשי הסוכנות היהודית — איני יודע, אני מדבר על אזרח רגיל, הנוסע לכל היותר פעמיים בשנה, אבל רבים מהימאים נוסעים בכל 10 ימים.

עלי לומר, כי איגוד הימאים לא טיפל במכריחים, אבל איני יכול להטיל על איגוד הימאים, שיפעל במקום המוסדות האחרים. בין 2500 איש ודאי יש 150 ישרי-לב — ואני סבור כי אף יותר ממספר זה, על בן אני רוצה לשאול, מדוע הם לא הוקיעו את העניין?

לפנינו עומדת אחת השאלות החמורות ביותר באיגוד, איני מדבר על עניין ההברחה, כי איני חושב, שהברחה

אפשר להפסיק בהחלטות. אחת מהשתיים, או שתכניס אנשים, שיעשו פעולות מבפנים ויגלו את הדברים, או שאתה צריך להשאיר לשלטונות הנוגעים בדבר, שיתפסו את המבריחים. הדיון יכול להיות כאן על היבוא, ואני אומר, כי יש להפסיק את היבוא, כי הרשיון הכללי, שניתן לצרכי הימאי, הפך להיות מכשיר להבאת מצרכים בכמויות מתאימות לשוק ולא לצרכי ביתו של המלת, אם הימאים ניצלו לרעה זכות זו, שניתנה להם להבאת מצרכי-בית, יש להפסיק זאת.

א. גולדבלט: המכס הבדיל בין צרכי בית ושוק.

ז. ברש: ייתכן שהעניין הסתלף גם במכס ולא רק בין הימאים. אם נפסיק את היבוא באופן טוטאלי, תעמוד בפנינו השאלה, שעדיין איני יודע פתרון לה: מה הצרכים האישיים וצרכי הבית של הימאי, שאליבא דכל המשמיצים יש לאפשר לו להביאם? איני יודע איזה לבוש להרשות בנידון זה ל-2500 הימאים, ומחר — ל-5000 הימאים שיהיו לנו. הרי או יהיה על פקיד המכס לבדוק את מצבו המשפחתי של הימאי וזה יימשך לפחות 5 ימים...

אם נהפוך את העובד בים לנוסע — פירושו של-דבר שלא עשינו כלום לשינוי המצב ואני מתנגד לזה בכל החריפות. נכנס אנדרלמוסיה ותו לא. הימאים ישלמו קנסות וייערבו בדיקות ממושכות. הרי כל נוסע, כאשר הוא מביא משהו מעל למכסה, הרגהו משלם קנס. ואז יחול אותו הדין על הימאי. הוא ישלם קנסות ויביא דברים שונים והעניין יפרח בפי שפחה ואף יותר מזה.

ויש דבר נוסף, אינך יכול לדעת לאיזה ימאי יש אשה וילדים ולאיזה יש אשה ידועה בציבור וכו'. זה עולם ומלואו. אתה יכול לומר, שמוותר להביא רק צרכי הבית, תוך קביעת הערכה מסויימת לגבי מהות צרכי הבית, ואז אינך יכול לומר, שהוא מותר ולאחר אסור כך.

אני יודע, שהמועצה תחליט ואחר-כך נתפור זכאן תישאר אנדרלמוסיה, לכן יש לקבוע בעניין זה דברים ברורים.

הועדה לימאות — בתיקים

אני סבור, כי ההתקפה הטוטאלית על הועדה הימית אינה מוצדקת. זעדה זו קמה כתוצאה אחד הסיכומים של הועד הפועל של ההסתדרות אחר השביתה. היא פעלה במידה שהדברים הובאו לידעתה והח' יודין ציין כמה דברים.

אבל גם אני חולק על מאמרו המפורסם של חברי וידידי נתן בן-נתן. אילו כתב אך לא כסופר "דבר", הייתי מקבל את המאמר כפי שקיבלתי מאמרים אחרים. אולם הוא כתב כיושבי-ראש הועדה לימאות. אני סבור, כי הדין היה צריך להיערך קודם-כל במחלקה לאיגוד מקצועי. אבל על-כל-פנים, על זאת היו חילוקי דעות ביני לבין נתן בן-נתן ונתתי להם ביטוי. אבל אין זה אמר, ג' בן-ארי, כי יש לפזר את הועדה לימאות. אינך יכול לדעת מתי תודקק לועדה זו — ולאן דווקא בשאלת איגוד מקצועי. יש כל מיני שאלות אחרות.

הפכתם אלפי לירות!...

בדין חברתי זה יש כמה דברים, שאינני רוצה לדבר עליהם, אבל על דבר אחד חייב אני לומר משהו, על הפעולה ההסברתית-תרבותית. נשאלתי מדוע אין תקציב לפעולה זו?

אני מודיע לכם, כי יש תקציב והוא עומד לרשותכם. ברגע שקיבלתי והדעה ממזכיר התרבות והסעד, טלפנתי לתברי יוסף בורשטיין והוא פתח קורסים בבית-הספר לפעילי ההסתדרות. בדצמבר 1957 נפתח הקורס הראשון, ואמר לי יוסף בורשטיין שחסרו לו 2,000 לירות לחמשת הקורסים. הבטחתי לו את הסכום הזה והודעתי למוכירות איגוד הימאים, שהכול בסדר. אמרו, כי "שהם" אינה רוצה לשלם את חלקה. ישבנו עם החברה ובאנו לידי הסכם בעניין זה. האיגוד רצה שתשלם 6 ל"י ליום והחברה רצתה לתת רק 5 ל"י. והייתי בטוח שהקורסים הללו התחילו. והנה נתברר, כי אנשים אלה לא באו בכלל. חיים צוקר, אני מוסר זאת לידעתך.

אני מודיע, כי במשך שנתיים אלו הסכתם למרוז לתרבות, לועד הפועל של ההסתדרות ולחברת "שהם" אלפי ל"י, דבר שאיש לא היה מעוניין בו.

התערובה כחוכמה

אתמול בערב ראיתי דבר מעניין. הנה, משה לורוביץ, נכנס לו חבוב בראש, שהוא יכין תערוכה לקראת פתיחת כינוס המועצה. הוא שאל אותי אם יש תקציב לכך. אמרתי: לך, עשה. ולא ידעתי מה הוא עושה. באנו אתמול בערב וכולנו נהנינו ממועצה ידיו. זוהי תערוכה נאה, דבר מחנך ומאלף.

האם היה יוכח על תקציב בעניין התערוכה? כל דבר שהובא לפני ושיש לו יסוד במציאות — אף פעם לא היתה על כך פלוגתה. תמיד ביקשנו, דרשנו לקיים את הסמינרים, הקורסים, כל מה שאתם רוצים. אבל צריך שיהיה בתוכם גם הכוח המבצע.

עכשיו עושים אנו כולנו יחד נסיון. קיבלנו את הח' אהרן מיכאלי, שאיננו נבחר המועצה, אני מקווה, כי הוא יקדם את פעולת התרבות. מבהינת תקציב נעמוד בתהיי ביוותינו ונעזור לו בזה. אבל כל הדבר הזה מחייב קודם-כל, פעולה פנימית של האיגוד.

מושר הביצוע קובע את כוחכם!

יחד אתכם סיכמנו, שכל העובדים באיגוד הם ימאים, נבחרו המועצה, ותדעו, כי אין זה עניין פשוט. כאשר בא מזכיר חדש, הרי עוד לפני שהוא מכיר את כל הכתובות הוא עוזב זכנס מזכיר אחר במקומו, ועוד לפני שהחדש יודע מה לפניו — שוב נכנס אחר לתפקיד. אין זה מביא ברכה לאיגוד, ובכלל, כל מזכיר יושב כאן אצלכם בחסד... הוא עושה חסד לי, או למישהו אחר. הוא עושה טובה פרטית, שהוא נמצא באן בכלל.

איני יכול לומר, כי החברים אינם עושים מלאכתם כראוי, אבל אנו סיכמנו, שימאים ינהלו את איגוד הימאים, ולכן הייתי רוצה לראות שמישהו יעשה כדוגמת דלמה, ויהיה בתפקידו 3 שנים, כפי שנקבע.

במבנה הארגוני שלכם ובכושר הביצוע יש משהו הקובע את כוחכם. אתם נושאים את עיניכם אל ההסתדרות, זהו דבר אנונימי. ההסתדרות זה אתם. מוכירות איגוד הימאים

היא ההסתדרות לביצוע כל הדברים במסגרת האיגוד. יש דברים שהיא צריכה לקבל עליהם אישור. יש דברים שהיא צריכה להביא לידיעת החברים. יש דברים בהם היא צריכה עזרה, אבל אתם בעצמכם חייבים לעשות את המלאכה — בתרבות, בהסברה, בארגון, במניעת הברחות וכו'.

ההסתדרות חייבת לבוא לעזרתכם כאשר היא נדרשת. אבל אל תחפשו כתובות, כי האחריות העצמית והמעשה העצמי הם יעמדו לכם. רבותי, אני משתדל לא לאחר לבוא. אבל גם אם אני בא אך לבמה שעות, נותן את מלוא העזרה, העזרה בעצה ובמשא-ומתן ובהסדר, אבל הביצוע הוא עליכם, חברים!

י. בורשטיין: אני רוצה שההצעה על הסמינריון תובא לביצוע תכליתי אל בית-הספר לפעילי ההסתדרות. בכלל, האווירה היא נוחה כאשר גם חיים צוקר וגם ארקין מחשיבים את הסמינריון, בעוד שלפני הרבה שנים הם אמרו, כי זה משהו של מפא"י. זהו הישג עצום, שעמדתם נשתנתה לגבי עניין זה. אנו נבונים לבצע זאת ללא כל היסוס.

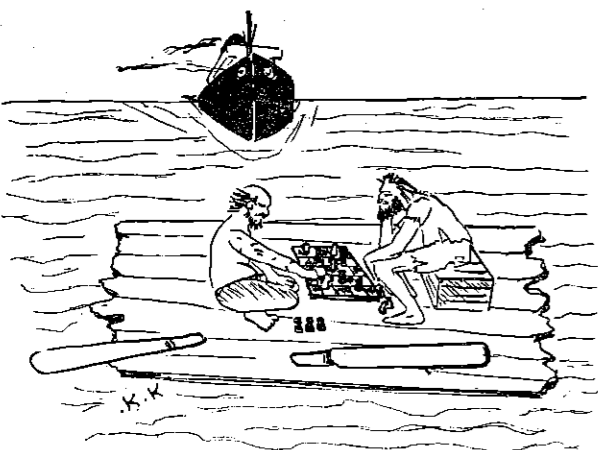
בשנת העשור יש לקיים כמה פעולות, ואני מציע שהמועצה תביא למוכירות את ההחלטה על פעולה אינטנסיבית לשם פגישה מצומצמת, שבה נדבר על תכנית פעולה.

פנסיון טוב לפושעים?...

רבי-חובל זאב חיים: כמפקח ימי אני שותף אתכם בכל העסק הזה. אני מעורב אתכם יחד בכל העניינים. אבל אינני מתכוון לתת עצות.

בעבודתי קרה דבר לא נעים: ניתנה לי סמכות לפסול זכותו של ימאי לעבוד באניה באופן זמני או לצמיתות. כל פעם, כאשר עלי להחליט בעניין כזה, אני מתלבט וחושב הרבה. אני נכון להכריז, כי לא קרה מקרה, שנציג איגוד הימאים יבוא אלי למשרד על-מנת להגן על איש, שנתפס בהברחה. עבדנו ואני מקווה שנעבוד גם להבא בשיתוף פעולה ובתבונה מלאה.

אולם מספר דברים אינם ברורים. כאשר עורך אדם לחוץ-לארץ וחוזר ארצה, מטיל השופט עליו קנס בשיעור

שקועים במשחק...

של פחות מיום עבודה, ומוסיף המלצה להחזירו לעבודה באניה. אולם אין אנו נהגים להחזיר אנשים אלה לעבודה בים. האיגוד אינו בא להגן עליהם, אלא במקרים מסויימים כותב מכתב של המלצה ואנו מתחשבים בזה.

בחפיפה יש אגודה, העוסקת בעזרה לפושעים לחזור לחיים תקינים וישרים. נדמה לי, כי הפנסיון הטוב ביותר, הנראה להם, הוא הים... לאיפסם אני נקרא לשיבה על-ידי אב בית-הדין אבולאי ומפקד המשטרה מר סלע והם דורשים לבטל את האיסור ולאפשר לבחור לחזור לעבודה בים. בשנת 1957 היו 23 פסקי-דין, כשהשופט נתן אפשרות לאדם לחזור לעבוד באניה. לכן הפסקנו להתחשב בהמלצות אלו של השופטים.

אני מצטער, שנוכחים כאן רק חלק מהעתונאים. לפני שנה וחצי נתפס ימאי אחד עם 650 שעוני-זהב. בלי לחשוב הרבה פסלתי את פנקס הימאי שלו. מיד התחילו להתקיף אותי והתפרסם מאמר פיקאנטי באתר מעתונאי-הערב; זאב הים, שטרף את הימאי... כאשר אינני גותן לפושע לעלות לאניה והוא מרים כסא כדי לשבור את ראשי, האיגוד אחר-כך שולח אותו לאניה והוא עובד שם, גם או אינני נעלב, גם מקרים כאלה קרו...

מה המצב ביום: שמעתם אתמול מספרים על הפסקת עבודה לשלושה חדשים, לששה, לשנה ועל ביטול פנקס הימאי לצמיתות. טוב היה לי כאשר בעל 650 שעוני-זהב

הגיש נגדי בקשת צו על-תנאי והיה צורך להופיע בירושלים העניין הוברר והשופטים אמרו, כי אני צודק, ואז (לפני עשרה חדשים) יצא צוק, שאישר, כי מותר לי לעשות מה שעשיתי עד עכשיו.

אני רוצה, שתעזרו לי לא רק בצורה פסיבית, אלא גם אקטיבית, בהחלטה עקרונית מסויימת. יש לי שיטת עונשים. אדם שנתפס עם 60 דולר, אני שולל ממנו את פנקס הימאי לשלושה חדשים. אם נתפס עם דולרים, אקורדיונים ומרובד, נשלל פנקסו לשנה. זה קצת פרוביוורטי ולפעמים לא מוצדק, אבל אין לי ברירה ואני עושה זאת. אבל ימאי, הנתפס פעם שניה, אני מציע, שהמועצה תחליט, שלא יחזור לים לעולם.

היו"ר ר"ח ו. דלמן: לפני גמר השיבה חובתי לומר כמה מלים. חברים, לא הכול שחור ולא הכול לבן אצלנו. ההברחות היו ותהיינה תמיד, ולא רק אצלנו, ולא רק אחרי השביטה. שמענו מהמשטרה ומהמכס, כי בנופיות המבריחים התחילו להיעזר באמצעים שונים, גם בדיפלומטים מסויימים, השתמשו בדיפלומט ובכל מיני תחבולות ובסוף התחילו להיעזר גם בימאים. אין אנו אשמים יותר מאשר כל גורם אחר ביישוב. עלינו לראות את אשר לפנינו ולמצוא את הדרך לתיקון.

בישיבה ד, במוצאי יום ה', נערך דיון קצר על בעיות כח-אדם.

דיון על לשכת העבודה

ישיבה ה'

יום ו', 20.3.58, בבוקר

עובר, שהוזן ממקומו

ח. צוקר: בכינוס האחרון דובר על רינונים ביחס ללשכה והוחלט, שהועד והמזכירות יחקרו את הנעשה בלשכה, אני מבין שבתוצאה מזה או לא מזה היו חילופי גברא בלשכה. הייתי רוצה לדעת מה קרה כיצד ולמה.

היו"ר ר"ח ו. דלמן: בגלל נימוקים שונים לא ניתן לגלות דברים לאשורם, ואתם ודאי מבינים כמה קשה להתקיף אדם על יסוד חשד בלבד. בכל אופן, דאינו את המצב ונוכחנו לדעת, כי אם אדם יושב זמן רב מדי במקום אחד, יש להזיזו. התייעצנו ודרשנו מהוועד הפועל, שגם אם אין הוכחה ברורה, הרי כדי למנוע אי-הבנות, עלינו להחליף את מזכיר הלשכה. לא הסכמנו לשיטת העבודה של מתי, מצאנו את הדרך הנאותה לבצע את ההחלפה הזאת והעניין עבר ללא צעקות ושערוריות.

י. ארקין: אני מקבל בדרך כלל את דבריך. ייתכן שבדרך כלל טוב לעשות דברים כאלה בלי שערוריות. אבל כאן אירע דבר ראוי לתשומת-לב. מתי בומנו מזה על שמזכיר הלשכה הקודם הלך לעבוד במחלקת הצוות של "שהם" והנה הוא הולך לעשות אותו דבר עכשיו. אם דבר זה יעבור בשקט והוא יעלה בדרגה ויגיע להנהלת מחלקת הצוות ויחליף בסופו-של-דבר את שמעון מנדל, אני סבור שתהיה לנו אתו התנגשות יום-יום.

היו"ר ו. דלמן: המצב השתנה גם בקשר להתנגשויות. אמרנו לשמעון או לכל פקיד אחר ב"שהם": גם אתה חבר בהסתדרות. אם אתה עובר על החוקים ונתפס, נמצא את הדרך

להוציא אותך ממקומך. הסדרנו דברים, אשר במשך שנים לא סיימנו את הדיונים בהם. החברה שינתה דרכה לגבי עניינים אלה.

אני משיב לארקין: מתי לא בא למחלקת הצוות ישר מהלשכה, אלא היה בים ואחר-כך הובא לעבוד במחלקת הצוות. אם אתה תחליף מחר את המקצוע, לא יאמר לך איש שלא תעשה זאת. זה עניין פרטי ואין לנו זכות להתערב בו. רק אם תהיה לנו התנגשות אתו, נוכל לפעול.

י. ארקין: איני אומר, שיש למנוע כניסתו של מתי לתפקיד החדש, אולם על המועצה לתת העתה על תופעה זו. התחרות זו הפעם השנייה.

ב. שיפמן: היחס הטבעי של הימאים אל עמי יהיה שתפקיד זה משמש לו קרש-קפיצה לקאריירה ב"שהם".

י. ארקין: אפשר לצטט את דברי מתי על שמעון מנדל בכינוס הקודם, לכתוב לו מכתב בשם המזכירות עם ציטטה זו...

ז. ברש: בעניין מתי ושמעון מנדל הבעתי התנגדות חריפה. אכן, כל נבחרי האיגוד הם מושאלים. עבודתם הקבועה היא ב"שהם". אין כאן מקום להתלטה, כי מה יכול אני לעשות אם "שהם" תמנה ימאי למפקח? האם מפני שארקין היה שנה במזכירות האיגוד, אסור לו להיות מפקח? אולם אני מבין גם את הצד הפסיכולוגי בפני הימאים אחרי שהיה מקרה אחד ושני כשמוכיר נתקבל למחלקת הצוות.

לא הייתי מייצג לקבל בעניין זה החלטה. אולם היה רצוי, שאנשים, העובדים באיגוד או בלשכה, לא ימנו לתפקיד שהוא "אופוזיט ממבר", לפחות שנה לאחר גמר עבודתם באיגוד. נחוץ הסכם ג'נטלמני בעניין זה. אי-אפשר שנגיע למצב, שאיש לא ירצה לעבוד באיגוד.

קרן העזרה ועזרת החברות

י. ארקין: היחידה, שנשארה בעול האבטלה, היתה קרן עזרה לספנים. במקומות שרצו לפטר היתה התנגדות נמרצת ולא הגיע לידי פיתורים. החברה היחידה, שעשתה משהו בעניין זה, היתה חברת "אל ים". היא עשתה מאמצים לקלוט את האנשים ועם ההודעה לאיגוד על פיתורים מצאה לנתון לתרום 3.000 ל"י לקרן עזרה לספנים, דבר ש"שהם" וחברות אחרות לא מצאו לנתון לעשותו.

האיגוד אינו יכול להיות הנושא היחיד בעול האבטלה. אין לנו האמצעים הכספיים והכוונת המוסרי לכך. היינו עדים לעובדה, שבגלל עבודה עונתית עזבו אנשים את הים כאשר היה נוח להם יותר לעבוד בחוף.

היו"ר ו. דלמן: "שהם" נותנת בכל שנה סך 2.000 ל"י לקרן עזרה לספנים. ברגע הקשה הם קראו לנו ואמרנו: נעשה הכול כדי למנוע את האבטלה ואנו נכונים לתת סכום כסף כדי לעזור. אם היתה זו פוליטיקה או לא, היה זה יפה מצדם.

הימאי החשוד אל יסבול יותר מאזרח אחר!

המועצה חחרת לעניין היבוא וההברחות.

היו"ר ו. דלמן: כתבנו מכתב מטעם הוועד הארצי ועל זאת צריכים אנו לקבל החלטה סופית.

שליחת המכתב אושרה פה אחד (תוכן המכתב ר' עמ' 33). בעניין זה מתפתח שוב ויכוח, שבו משתתפים ג' בר-ארי, אביסל קרביצקי, רודולף בצנה, עמיקם בנארי, א. גולדבלט, דוד נתן, י. ארקין והיו"ר.

ז. ברש: העניין של 17-14 הימאים, שהורדו מהאניות לחקירה, גרם לכולנו סבל גדול וכולנו יחד לא רצינו להתערב בחבר. אבל כפי שהוסבר העמדנו לפני ועדת הביקורת המר-כוית להכרעה שני דברים עקרוניים: א) מה הדין כאשר מורידים ימאי לחקירה במשטרה? — מה חייב האיגוד ומה אינו חייב לגבי אותו ימאי? ב) אם לאחר חקירה מדיעצה המשטרה על המשכת החקירה, אולם אין לה התנגדות שהאנשים יחזרו לאניות, מה צריכה או להיות עמדת האיגוד? ג) מהו המצב לגבי החברות: אם היא אינה מסכימה להעסיק את פלוגי אלמוני, האם יוגש ערעור בהתאם לתחוקה-העבודה, או שיהיה דיון בין האיגוד לבין החברה ואם לא יגיעו לידי הסכם ביניהם, תימסר ההכרעה לוועדת הביקורת המרכזית? אני סבור, כי תוך שבוע או עשרה ימים, תגיע ועדת הביקורת המרכזית, שגם היא מתלבטת בעניין זה, לכלל החלטה או תעביר זאת לוועדה המרכזית של ההסתדרות. בקשר לצורת החקירה אני סבור, כי האיגוד צריך להיפגש עם שר המשטרה ולהעמידו על כך, שעובד נתקר לאחר שעות עבודתו על איזה חשד שיש למשטרה וגם לגבי ימאי יש לנהוג באופן שלא ייגרם לו גזק רב בהפסד ימי עבודה.

הועדה ליבואות מועילה או מזיקה?

ח. צוקר מציע, שהמועצה תסכם את הדיון בעניין הועדה ליבואות ללא שום קשר עם הדברים האחרים.

היו"ר ו. דלמן: דברי יודין ונתן בך-נתן מאתמול אינם מדוייקים. התאכזבתי מאד מהועדה זו. לפני שנה או למעלה מזה נכנסתי לוועדה. יושבים בה יהודים טובים והם צריכים לקבוע עמדתם לכל מיני עניינים. אולם לוועדה אין זמן רב לטפל בעניינים אלה. דעתי ודעת חברים רבים היא, כי הועדה איננה מועילה לשום איש ולא תועיל לעולם... היא נהפכה למוסד, שהחברה יכולה להביא את דעתה אל חבריה ולחשפיע עליהם. גם לולא מאמרו של נתן בך-נתן היתה נשאלת השאלה: האם יש להתמשיך בהשתתפותנו בוועדה זו?

הועדה עבדה כל השנים בלי האיגוד. אם ברש יושב בוועדה, הרי זה מספיק לנו בעצם. אחרי שנתן בך-נתן השתמש בחומר לכתיבת מאמרים על חברים, היושבים אתו בוועדה אחת, בצורה כפי שעשה זאת, הריני שואל אותו: מה הוא בכלל יודע על תנאי הימאים? אין הוא יודע על כך שום דבר. אין זה נכון, שחברי הועדה השיגו למעננו דברים טובים בחברת "שהם". האיגוד יכול להשיג זאת גם בלעדיתם. לנו אל חברת "אל ים" או לכל חברה אחרת ותיוכחו, כי תנאי המגורים שם טובים יותר. ועדה זו אינה מועילה לציבור הימאים בשום עניין; אדרבא, היא מזיקה לו.

הנהגה בוועדה זו היא, שמדברים אלה ואלה, אולם בתגיע תורו של איש האיגוד, קפיטן דלמן, אין כבר פנאי והוא מקבל הבטחה שידבר בפעם אחרת...

ח. צוקר: היו לנו פעמים רבות הילוקידעות עם הועד הפועל ויש לנו טענות רבות אליו. אולם אף פעם לא שקלנו אם לצאת מהסתדרות בגלל זה. אם נצא מכל הטפים הללו, הרי בסופו של דבר נעמיד עצמנו מהצד. כל זמן שהגוף הזה קיים, אנו צריכים להילחם שניה שותפים בו ונשפיע על דיוניו. אם בן-נתן כתב מה שכתב, צריך לתבוע אותו למשפט ההסתדרות. אבל יציאה הפגנתית מועדה זו — אין זה משרת את העניין שלנו וזה יהיה לרעתנו.
א. שמשוני: אני תומך בח' צוקר תמיכה מלאה.

אביטל קרביצקי: השתתפותנו בועדה זו היא הישג. שאיננו יכולים לוותר עליו.
היו"ר ו. דלמן: דברייכם הם נכונים. אולם כל זמן שיתשבר ראש הועדה הוא זה הנוכחי, ודאי שאין בה תועלת. הועדה פגעה בנו ואמרנו, שנקרא את נתן בן-נתן למשפט חברים. הועד הפועל צריך להתערב בסכסוך ולהכריע בו. אנו שוללים כל ערכה של הועדה אם ציבור הימאים לא ישתתף בה. וכפי שאמרתי יש לשנות את שיטת עבודתה. אם נחזור לוועדה כפי שהיא כיום, לא יהיה בה שום שינוי.

הוחלט להצטרף לקרן „מבטחים“

היו"ר ר"ח ו. דלמן: זה 3 שנים יש אצלנו החלטה בדבר הסדר פנסיה לציבור הימאים ובאנו כמשאומתן עם המוסדות השונים. גם מצורת קופת התגמולין שלנו. עם כל הנסיגות שהיו לנו, אין אנו מרוצים. ואני פטור מלהסביר מדוע דרושה לנו קרן פנסיה.

בתמנו לא היה לנו ציבור גדול כדי להקים קרן פנסיה והציבור גם לא היה הומוגני. בין 2500 חברים באיגוד הימאים יש כאלף קבועים והשאר באים והולכים לסירוגין. היינו במשאומתן עם הת' קב מקופת-חולים, והוא הבטיח להקים לנו קרן פנסיה. אחרי משאומתן במשך שנה הרגשנו כי העניין איננו תכליתי. או התקשרנו עם „מבטחים“ הסברנו את בעיותינו המיוחדות ובמשאומתן הצלחנו לפתור מספר בעיות.

במציאות אין הדבר נורא כל כך, כי חלק גדול מתברינו עובד עבודה זו קודם-לכן, באופן שנשאר חלק קטן מאד. 20% בלבד, שייגע לפנסיה בגיל 58. העותב את העבודה נשאר בקרן באורח אוטומטי אם הוא עובד באחד ממקצועות מסויימים. הרוצה להיות עצמאי יכול להמשיך לשלם לקרן זו. ימאים המקבלים כיום מקופת-תגמולים שלנו את ההל-וואות לצרכי שיכון וכו' במסגרת 25%, יוכלו להמשיך כסידור זה גם להבא. כלומר, המצב לא ישתנה ואם איש ירצה לצאת מהקרן, יוכל להוציא את כספו.

היתה התחרות מצד „גמול“, אולם נוכחנו לדעת, כי רצוי להצטרף ל„מבטחים“. יש דבר נוסף, שרק ב„מבטחים“ אפשר לפתור אותו. אצלנו נכנסו לעבודה בעבר אנשים בני 45 או 50. המוסדות, ששלחו את האנשים הללו אלינו, לא חשבו על העתיד, אבל עכשיו, בתקופת אבטלה, טוען המוסד, כי אין זה מעניינו לדאוג להם. אנשים אלה, אם יש להם עוד 6—8 שנים עד גיל הפנסיה, מוכנסים להם שיקבלו לאחר פרישתם מהעבודה 40% משכרם בתורת פנסיה ואני רואה זאת כדרך יחידה לפתרון בעיתם.

חשיבותה של הצטרפות למוסד גדול

מ. צינמון, מנהל „מבטחים“: הכנסת סעיף זה לסדר היום מראה על יחס רציני מצד הימאים לבעיה זו. אולם עלי

התקופה הקצרה, שהוא שווה ביבשה, עליו לסדר עניינו במהירות.

יש סיבה נוספת. השאלה היא: לאיזה סניף יהיה שייך הימאי? אנו נותנים את ההלואות באמצעות הסניפים בארץ. כיצד יגיע איפוא הימאי לסניף של מקום מגוריו? שאלה זו פתרנו לשביעות-רצונכם הגמורה. הצעתי, שההלואות יינתנו אצלכם, במפעל גופא. בין העובדים תקום קופה למטרה זו. „מבטחים“ תכניס לקופה מתוך הכספים שלה סכומים, שיספיקו למתן ההלוואות לצרכי שיכון ורכישת דירה. כדי לקבל ההלוואה לא יהיה על החבר לפנות לסניף „מבטחים“. הוא יפנה להנהלת האיגוד שלו. יהיה צורך להקים אגודה מיוחדת רשומה, כגון קופת התגמולין, למתן ההלוואות. מורכבת מנציגי הימאים ובלבד (כלי נציג „מבטחים“ וללא נציגי החברות). היא תפעל על פי תקנון מאושר.

על ביטוח מפני נכות

אגע בסעיף אחד, שאינו בתקנון — ביטוח נכות לימאי. למטרת ביטוח זקנה ופנסיה מקבלת „מבטחים“ 4% משכר העובד ו-3.5% מהמעביד. 7.5% אלה מספיקים לשעור המלא של הפנסיה, שאנו נותנים. הזכויות ב„מבטחים“ הן כיום הטובות ביותר שבקרנות פנסיה בארץ. הרי זה הודות למספר החברים הגדול, המאפשר לתת לחברים זכויות גדולות יותר. למשל, בקרנות אחרות יש, לאחר עשר שנות עבודה, 35% זכויות לפנסיה. ב„מבטחים“ — 40%.

אבל יש סעיף אחד, שאינו נכלל בתוך 7.5% אלה וזהו סעיף ביטוח נכות. שמאחר שרובות פועלים מבטחים כבר ביטוח נכות. מן הראוי שגם הימאי לא יהיה מחוץ למסגרת זו. הכוונה בביטוח נכות לא רק לנכות מלאה, אלא גם כאשר אדם מגיע לנכות ושיעור 50% ואו מצבו קשה. גם אם הוא מסוגל לעבוד במשרה חלקית במשך 4 שעות ביום — הוא געור בקרן זו.

לביטוח נכות דרושים תשלומים נוספים ועל 7.5% אלה לביטוח זקנה. למעשה דרושים לביטוח נוסף זה 2% מהשכר. הצעתנו היא, ש-2% אלה יופנו אלינו מזכויות הפיצויים לעובדים. איננו אומרים, שיש לנכות את הכספים הללו כיום מהעובד. כן איננו אומרים, שיש לנכות אותם ברגע זה מהחברה, שכן הם עלולים להכביד על תקציבה. לכן אנו מציעים מוצא, ושיהיה כפי שנדמה לי לטובת שני הצדדים. אם התכרה תשלם כעת 2% ל„מבטחים“, לא תהיה זו הוצאה תקציבית של החברה. כי את הפיצויים היא חייבת לעובדים בלא-יחסי ומוכרחת לרשום זאת במאזנה.

הקושי יהיה בשאלת המימון. החברה משלמת את הפיצויים רק כאשר העובד מפוטר או מתפטר. לפי ההסכם, ויש הבדל לגבי החברה אם היא מוציאה עוד 2% כהוצאה נוספת, או שההוצאה קיימת כיום בפנקסיה. היא צריכה להתגבר על בעית המימון. אנו אומרים, כי זהו גם לטובת החברה, כי בכל מקום-עבודה אם עובד, לאחר מספר שנות עבודה, מגיע למצב של נכות, בין שהדבר כלול בהסכם העבודה או לאו, הרי זה עולה כסף למפעל. אם גרבות הימים יקרו אצלכם מקרי נכות, — ואין להניח שלא יקרו בין ציבור

של אלפים, העובדים עבודה פיסית מסוכנת — אזי אפילו אם אין לחברה בחוזה-העבודה סעיף, הקובע אחריותה לדבר, זה יעלה לה בסף רב יותר מאשר המאמץ שיידרש ממנה למימון כספים אלה בשיעור 2% של תשלום למוסד.

כיום אין העובד מקבל את הפיצויים שלו והכספים מצטברים בחברה. בעקבות 2% אלה הוא עתיד לקבל בזמן פוטוריו 6% במקום 8% ואין לי ספק, שכל אדם רציני כדאי לו לעשות את החשבון להיות מבוטח במשך השנים מפני נכות. הוא ומשפחתו, מאשר שיצטבר כסף לחשבוננו לאורך ימים. אני נותן דוגמה של 6%—8%, כי לפי הצעתנו 2% אלה אינם מגיעים מעובדים, ששיעור הפיצויים שלהם הוא 4%. אלה יקבלו את הפיצויים במלואם בלא ניכוי 2%.

הדרך, שאנו מציעים, אינה חדשה. אם אמרתי שיש רכבות פועלים בארץ או פקידים המבטחים ביטוח נכות, אזי בכל המקרים הם מבטחים בצורה שאמרתי, למשל, קרן גמלאות של עובדי מוסדות ההסתדרות.

שאלות והצעות

גד בך-ארי: לא ברור לי: מדוע אצלנו, שיש לנו הסתדרות אחת, יש כמה מוסדות לביטוח, שכפי הנראה הם מתחרים זה בזה והם מציעים כל אחד תנאים שונים.

ח. צוקר: לא נגענו כאן בדבר חשוב: מהו שיעור הפנסיה הזאת? הנכות היא אצלנו מהשאלות הרציניות ביותר, כי אצלנו רבים הם המקרים. מקודם היו התברות אחריות לפיצויים לעובד שנפגע עקב עבודתו. אחר-כך עבר העניין לביטוח לאומי וכעת אינו מקבל שום דבר. הייתי רוצה, שתסביר ביתר פירוט את עניין הביטוח מפני נכות.

א. שמשוני: כאשר מדובר על „מבטחים“, אין עניין נכות נוגע לכאן. הייתי מציע למועצה לרון בביטוח מפני תאונות. כאשר אירעה תאונה לימאי, קיבל מהחברה משכורת שלושה חדשים; קבוע קיבל שכר תשעה חדשים ואחר-כך אמרו לו, שלום לך. מביטוח לאומי קיבל סך 2,000 או 3,000 ל"י וזה הכול. על המועצה להחליט על ביטוח אסונות. עלינו לקבל החלטה ולמסור למזכירות, שתתקשר עם חברות ביטוח. מהרביבית או מקרן הפנסיה או מקופת התגמולין אפשר לשלם באופן קיבוצי לקרן אסונות. כי אלה הם סכומים קטנים מאד. במקרה אסון, כשאינך יכול לעבוד, יש לך ביטוח אסונות, ואתה מקבל 90% מהמשכורת או אחוז אחר מוסכם עם חברת הביטוח; אם אינך מסוגל לעבודה כלל, יש סכום מסויים, שעליו אתה בא לידי הסכם עם החברה.

היו"ר: כאן היה „חור“ רציני בחוזה. קרה שימאי, שעבד שנים בים, חלה לפתע, קיבל משכורת ששה חדשים ואחר-כך שלחוהו לשלום. התעניינתי בתנאים בחברות ביטוח שונות, מתברר, כי זה ביטוח יקר מאד: 100 ל"י לשנה לאיש, כלומר 8 ל"י לחודש באופן קיבוצי. אחר-כך הציעו לנו, שבמקרה כזה יקבל הנפגע סך אלף ל"י. אצלנו מנכים מהמשכורת חלקים רבים; כל עניין דורש את האחת שלו וכאשר מנכים אחוז כאן ואחוז שם, נשארת משכורת קטנה מאד.

א. גולדבלט: בקשר לגכות אני רוצה להעלות בעיה חמורה. אנו חיים באניה במשטר צבאי-למחצה. ויש מקרים שהם אמנם מעטים. כשאדם צריך על-פי פקודה להמשיך באיון עבודה, שבתוצאה ממנה הוא נעשה נכה. ידוע לי על 2 מקרים כאשר רב-החובל הודיע לימאי, שעליו להמשיך בעבודה למרות מחלתו והוא לקה באיזה פגם גופני. מהו הדין במקרים כאלה?

היו"ר: יש משפטים על מקרים כאלה. כפי שנדמה לי הצלחנו בשני הדיבורים עם ביטוח לאומי. מקרה שלישי נמצא עדיין בדיבור. מקרים אלה נחשבים כתאונות-עבודה.

ריכוז, אבל לא בהפרזה

מ. צינמון: אשר לשאלה: מדוע יש קרנות פנסיה שונות וקיימת ביניהן התחרות? לנו נדמה כי בשטח זה היינו אחד הגופים בארץ, שעלה על הפסים הנכונים. היינו על שביל הזהב בין שתי קיצוניות. קיצוניות אחת היא של פיזול גמור למקומות-העבודה, כלומר: במקום-העבודה היתה קופת התגמולין, הצמודה למקום זה בלבד. קיצוניות שניה, שגם היא אינה טובה — ריכוז מופרז של מאות אלפי עובדים במוסד אחד.

לפני שקמה "מבטחים" היתה בכל מקום-עבודה קופת תגמולין נפרדת. מקומות-עבודה, שבהם עבדו 10 אנשים או אלף אנשים היו בהם קופות נפרדות. לולא קמה "מבטחים", כי אז היו בארץ 3,000 קופות תגמולין למקומות-העבודה, המסוגלים למבטחים. כעת יש מוסד אחד, המקיף 100,000 חברים. לא טוב גם לעבור לקיצוניות שניה, שתהיה קרן פנסיה אחת בארץ כולה.

אנו לומדים מהנסיון, מדינתנו היא צעירה והביטוח הסוציאלי קיים בעולם כולו. יש מדינות, שהיא קיים בהן עשרות שנים, אך דוגמה כשלנו אינה קיימת בשום מקום. אין מקום בעולם, שקיימת בו קרן פנסיה וולונטרית. איננו מתכוונן לביטוח לאומי, כי הוא צמוד לחוק. קרן וולונטרית איננה קיימת בסקנדינביה ולא בארצות הברית ואנגליה. אם-כי שם ענין הקרנות מפותח מאד. הגענו לכך, שקיימות בארץ 4 או 5 קרנות פנסיה גדולות, כולן בהסתדרות. אין הכרח שבהסתדרות יהיה הכול מרוכז במסגרת אחת.

הדרך השניה טבעית ובראיה יותר, ליד כל איגוד מקצועי גדול יש כבר קרן פנסיה משלו. תופעה זו רואים אנו בעולם כולו. כן הגענו לכך, שקרן ביטוח לפועלי הבניין, המונה לפחות 30,000 חברים, יש לה קרן פנסיה משלה. עובדי מוסדות ההסתדרות — יחידה המונה כיום 20,000 עובדים ומעלה — יש להם קרן פנסיה משלהם. וכן בחטיבת עובדי מוסדות ההסתדרות, העובדים החקלאים וכל שאר ענפי התעסוקה, שיש ביניהם דמיון.

אל תשכחו, שיש קשר הדוק בין קרן ביטוח סוציאלי לבין האיגוד המקצועי. הסתדרות פועלי הבניין היא שהקימה את קרן הביטוח לפועלי הבניין וכיום משמשת קרן זו משענת חזקה לפועלי הבניין. לא אפרזו אם אומר, שלהסתדרות זו קשה היה כיום להתקיים לולא קרן הביטוח שלה. אם את כל 300,000 או 400,000 השכירים תכלול

בקרן אחת, הרי הרגת את כל ההסתדרויות הללו... יוקם גוף כל כך גדול וביורוקרטיה כה מסורבלת, שהעובד לא יהיה חבר במוסד, אלא בבחינת מספר תעודת-זהות...

זכור שתקין יודעת, כי יש עוד אחת...

בין 4 קרנות אלו אין התחרות. אם יש 4 חברות וכל אחת יודעת מה נותנת השניה מבחינת שירות נוח לחבר — זהו דבר גדול. להצעה בדבר מתן ההלוואות לחברים הגענו מתוך רצון להתחשב בנחותות של הפרט. איננו יודע אם לפרט היה כל כך נוח אילו המוסד היה יודע, שהוא הקרן היחידה בלבד. הנחותיות הביורוקרטית היתה גוברת על ההתחשבות בצרכי החבר.

יש גימוק חשוב נוסף: אילו הוקמה קרן פנסיה אחת בארץ לכל ציבור הפועלים, צריכים היו לקבוע בה 4 סקציות נפרדות לפי האיגודים המקצועיים. הספציפיות של פועל הבניין למשל היא שונה משל האחרים. יש לו ימי גשם, ימים שעובר הוא מבניין לבניין. יש טבלת שכר מורכבת בצורה אחרת לגמרי מאשר שכרו של עובד בענף אחר. גם הפיצויים הם אחרים, שונה הוא התקנון בדבר סכנות ותאונות. הכול מותאם לתנאי עבודתו של העובד.

שיעור הפנסיה כיצד נקבע?

אפילו בתוך "מבטחים" הכרח היה לעשות איוו יוצא מן הכלל לגבי הימאים, כי ראינו שפקידות וימאות הם שני דברים נפרדים, ואי-אפשר לקבוע לימאים גיל 65 בגיל פנסיה בפי שנקבע במקצועות אחרים. אחרי 10 שנות עבודה יש לימאי זכות לקבלת 40% פנסיה, פירוש הדבר — 40% משכרו האחרון שקיבל אותו בזמן עבודתו ברוטו. פירוש — אותה משכורת שממנה שולמו לנו 7.5%.

לעניין המשכורת האחרונה ברוטו נודעת משמעות מעשית מאד בתקופות של ירידת ערך הכסף. בזמן שהעובד פורש מהעבודה הרי זוהי המשכורת הקובעת שלו. אין זה אומר, שהיא צמודה אליו לכל ימי חייו. יש שני גורמים נוספים. האחד הוא תוספת היוקר לפי האינדקס. הפנסיה צמודה אחר-כך לכל ימי החיים. זה דבר אחד, שהוא הכרחי לכל המקרים. יש גם מקרים שהתשלום צמוד לשינויים בשכר באותו ענף, שבו עבד בשנים האחרונות לפני שפרש לפנסיה.

בסיכום: העובד מקבל את הפנסיה שלו מהמשכורת של זמן פרישתו מהעבודה והיא צמודה לאינדקס תוספת-היוקר כל ימי היותו פנסיונר ומזמן לזמן, במקרה של שינויים במשכורת, הוא מקבל באופן יחסי את כל המגיע לו לפי השינויים. לאחר 30 שנות עבודה הוא מקבל 70% ממשכורתו. אחת זה עולה בהדרגה עם השנים.

היו"ר: מ-70% אלה אין העובד צריך לשלם מס הכנסה. אין מס הכנסה חל עד שלב מסוים על הפנסיונר ואחר-כך הוא משלם מס מודרג.

א. שבושני: בחברת "שהם" נעשה כעת ביטוח חיים לעובדיהם, שהוא בדרך כלל קצת יותר יקר מביטוח זה, כי הוא נמשך במשך זמן רב יותר, והוא נשען על הריבית של

קופת התגמולין שלהם. איננו רואה שום הצדקה לכך שאנו לא נוכל לעשות זאת. אחרת אין כל ערך לפנסיה.

מ. צינמון: כמובן: התשלומים הללו למבטחים אינם רק פנסיה לעת זקנה. הרי במשך כל הזמן, שאדם חבר ב"מבטחים", הוא מבוטח כיום על סך 5,000 לירות ביטוח חיים, בלי כל תשלום נוסף. זה כלול בסכום של 7.5% אלה. אנו בשטח זה עומדים על הרמה הנכונה ביותר. ועוד: בכספים אלה כלולה ריבית. חבר, העוזב את הקרן אחרי שנה או שנתיים, מקבל לא רק את הכסף שלו ושל המעביד, אלא נוסף על כך גם ריבית.

גד בן-ארי: חבל שהכנסתם סעיף 3, כי איננו רוצה להכניסו להסכם זה. אני רוצה למחוק 2% אלה, כי הם מביאים להקטנת הפיצויים כאשר העובד עוזב את מקום-העבודה. אני מציע לסיים בענין פנסיה בלבד.

היו"ר: עניין ביטוח נכות יועבר לדיון הועדה המתמדת. אנו מתכוונים לסיים היום בעניין הפנסיה בלבד. אשר ל-2% אלה ברצוננו לקבל מהחברה 1% נוסף, שהרי גם היא תיהנה מעניין זה. איננו רוצה, שהעניין יהיה על חשבוננו בלבד.

בקשר לשינויים בחוזה העבודה שלנו היתה גישת המזכירות, שהאש"ל הוא חלק בלתי נפרד מהמשכורת. החולט לקבל את ההצעה לקיים קרן פנסיה ב"מבטחים".

תקנון חדש לאיגוד

הרוכ הגדול מסעיפי התקנון החדש, שהוצע על-ידי המזכירות, נתקבל ללא כל ויכוח (התקנון מתפרסם במלואו בהתחלת החוברת).

ויכוח נתעורר בקשר לרופאים, שאינם יכולים להיות חברי האיגוד משום שהם ארעיים. 4 אחיות עובדות בצי מאו הקמתו אם-כי אינן מוסמכות, לפי חוקת ההסתדרות הרי עובדת כאחות מעשית מספר שנים נשארת בעבודה ואחר 4 שנות עבודה היא זוכה בתנאי עבודה של אחות מוסמכת. כן נתפתח ויכוח בדבר התכנסות המועצה ברוב קולות של חברי הועד או לפי תביעתם של חברי המועצה.

בהצעת התקנון היתה פיסקה האומרת, כי עובדים בעבודה ימית בחוף מאבדים, עם תום 3 שנים להפסקת עבודתם באניות, את זכות תברותם, המחזרת להם מיד עם שובם לעבודתם באניות המפליגות ביים.

פיסקה זו עוררה ויכוח ממושך. אביטל קרביצקי הציע למחוק סעיף זה. — אין זה הוגן להוציא ימאים כאלה מהאיגוד — אמר. בוויכוח השתתפו גם היו"ר ו. דלמן, ז. ברש, גד בן-ארי, ת. צוקר, י. ארקין, ב. שיפמן. החולט, בלא התנגדות, להוציא פיסקה זו.

י. ארקין הציע להחליט על בחירות יחסיות ולא אישיות למוסדות האיגוד בעד הצעתו הצביעו 3 צירים, בגדה — 4.

ב. שיפמן: האם פירוש ההחלטה, שעומדים על כך, שגם להבא ינהג הועד הפועל באופן שונה כלפינו מאשר כלפי שאר האיגודים המקצועיים?

י. ארקין: אני אערער על כך לפני המוסדות העליונים של ההסתדרות. התקנון כולו נתקבל פה אחד.

היו"ר ר"ח ו. דלמן מוטר בשם חברי הנהלת "שהם", הנוכחים בישיבה — י. ברפל ו.ב. עברי — כי הנהלת החברה החליטה על מתן סטיפנדיה לתלמיד אחד בבית-הספר לקציני-ים על שם מועצה זו.

מס ארגוני - אחוז או חצי אחוז או בכלל לא?...

היו"ר ר"ח ו. דלמן: תשלום המס הארגוני כפי שנהוג כיום אינו מתאים למציאות. תשלום המס חל רק על משכורת בלירות ישראליות ואם למשל רב-חובל מקבל רק 150 לירות בכסף ישראלי, הריהו משלם מס ארגוני כמו ימאי אחר, שמשכורתו אף היא 150 ל"י בכסף ישראלי. אין אחידות. יש חברים, העובדים בחוף והתשלום אינו חל עליהם. עובדי משרד התחבורה נדרשים לשלם.

אני מציע מפתח לפתרון הבעיה. קודם כל נדבר על אחוז. לא כולם משלמים אחוז אחד. חלק מהימאים העובדים ב"אל ים" בעבודות "טרמפ" ומקבלים רוב משכורתם במטבע-זר, משלמים פחות. זה אינו הוגן. רצינו הסדר באופן שבעל הדרגה הנכונה ביותר ישלם 5 ל"י, אח"כ בהתאם לדרגות — 4 ל"י, 3 ל"י וכו'. חושבני, שזה יהיה הוגן.

י. ארקין: אני מציע לבטל חצי אחוז מכיוון ששמענו, כי יש תקציב להוצאות תרבות.

ת. צוקר: מהו הסכום, המצטבר במשך חודש מהמס? הייתי מציע להשאיר גם את חצי אחוז השני, לעומת זאת לבטל דמי כניסה למועדון. נשאיר את האתח כסכום גלובלי לשלם ממנו תרומה לקרן הקיימת. אני מציע לכלול בסכום זה את התשלום לקרן עזרה לספנים ופעולות למען המועדון. עם זה עלינו לדרוש מהועדה להגדיל את ההקצבה למען המועדון ולפעולה תרבותית. רבים עובדים בחוף ואינם משלמים חצי אחוז. הגיע הזמן לדרוש מהם זאת.

ז. ברש: לכל דבר יש גבול. גם לתקציב יש גבול. לפני שנה החלט לדרוש חצי לירה בעד חוברת "הימאי הישראלי" ואמרתי, כי אין צורך וההכנסה תבוא מתשלום חצי אחוז. האיגוד מוציא רק אלף ל"י להדפסת חוברת.

יש תקציב למועדון ואני מתפלא, שהוא אינו מספיק. החברים רוצים תכניות, שאינן בהתאם לדעת המרכז לתרבות. אין צורך לקבל דמי כניסה. חלק מתקבל מחברות הספנות וחלק מקופת הימאים.

כמה פעמים נתקבלו אמנים לפי יזמה חפשית. ועדת התרבות לא הסכימה למחירים האלה והגזירות של הועד הפועל איננה מאשרת. הועד הפועל לא יתנגד שתבטלו חצי אחוז. אולם עליכם לעבוד במסגרת התקציב. עוד אלף ל"י עוד אלפיים, אולי צריכה להיות מסגרת לתקציב ולא תקבלו בעד הוצאות. תחזירות ממנו. חצי האחוז היה לכל ההוצאות. המיוחדות לימאים. מזה לא הוציא איש אפילו פרוטה ללא אישור הועד הארצי של האיגוד. תעמוד שאלת "הימאי הישראלי". הועד הפועל אינו יכול לעמוד בכל ההוצאה הזאת. אני מבא את לידיעתכם. לכול יש מסגרת. י. ארקין: אני שמח שברש הסביר. אני עומד על כך.

שאנו נחליט איזה אמנים יופיעו במועדון. האמנים שנשלחו לא התאימו לנו. לפעמים יש לשלם לאמנים בעד הופעה בערב אחד 200 ל"י ואז אומרים, כי אין רוצים לשלם. זאת איננה סיבה מוצדקת. ז. ברש: כל תשלום שלא יהיה, אני מתפלא שיש דמי כניסה. הרי החלטנו שכל ההופעות תהיינה לפי כניסה חפשית. י. ארקין: קרה והיינו משהים את התשלום לאמנים הודש שלם. דוד נתן: עלינו לדאוג לכך. שלא נהיה תלויים אך ורק בועד הפועל. העניין יבא לוועד המתחדת.

הוקם משפט חברים

היו"ר ר"ח ו. דלמן: קיבלנו רשות מהועד הפועל להקים משפט חברים מיוחד לימאים. נציגי הועד הפועל במשפט החברים יהיו בשיעור חמשים אחוז ונציגי האיגוד — 50%. ז. ברש: במשך 3 שנים היה דיון על משפט החברים. עקרונות משפט החברים הם, שלא ישבו רק שופטים מאותו

מקצוע של הנדונים, כי יכולים להיות מקרי דעה מקדמת ועיוות דין. בית-הדין העליון הציע, שיהיו שני חלקים — של ימאים ושל חברי הסתדרות אחרים. הועד הארצי הוא התובע ועל כן אין השופטים יכולים להיות מאושרים על-ידי הועד הארצי. אלא נבחרים על-ידי המועצה הארצית.

בית יורדיים שקיים - ובית ימאים שאינו

לא יצא לפועל. התורמים באמריקה ביקשו תכניות בניין. כשבאנו בפעם הראשונה אל ראש העיריה, אמר, כי העיריה תבין תכניות, אך לא נעשה דבר. ראינו, כי העניין אינו בסדר. פנינו לברש וביקשנו את עזרתו, אך לא יצא מזה דבר. אני מציע בצורה הפגנתית, לבנות את הבית מחוץ לגבולות חיפה או לוותר עליו. אל נרמה את עצמנו. ז. ברש: אני מפקפק בעניין 100,000 דולר "שהם כבר בכיס". מכל הדבר הזה אני לומד, כי הכסף אולי יגיע בעוד שנים. דרשו ממני תכניות, שרצו בעדן 500 ל"י. ביקשתי את הסכום מגזבר הועד הפועל, כי אין אני יכול להוציא מתקציב איגוד הימאים הוצאות כאלו. אינני חושש למגרש. אילו היו לנו 100,000 דולר, לא הייתי מודאג בקשר למגרש. מגרשים יש בחיפה ולא דווקא של העיריה, יש הרכוש הנטוש. יש הקה"ל, אך הכסף לבניית הבית אין. היו"ר: זה איננו מספק אותנו! החלט להעביר את עניין המועדון לוועד המתחדת.

היו"ר ר"ח לפני 10 שנים, כאשר היו 150 ימאים ישראלים, היו בבית יורדיים 50 מיטות לרשות הימאים. מטרת בוני הבית הנה היתה לשרת את הימאים כדי שיהיה להם נוח. יש בו מלון ויש באר. אולם קודם כל נמטר מקום לפועלי הנמל כדי לשמור על היחסים אתם. המוויאון אף הוא דבר חשוב מאד, עניין תעמולה לצרכי התבל הימי לישראל. הוצאו מיטות מהבית והוקצה בו מקום למוזיאון. הימאים משלמים 750 ל"י לשנה כשכר דירה. בבית זה משתמשים למטרות אחרות, לא לצרכי הימאים, אם לגורם ימי או לא. חדר-נופש זה, שאנו יושבים בו, סגור בערב ופתוח בבוקר. כאשר באים אורחים מאמריקה, מראים להם את המוזיאון. זהו "שאו ביזנס". שמענו אתמול, כי משרד העבודה יקיים כאן קורסים. זו איננה מטרת הבית. לפני שנה הוקם העש גדול סביב הידיעה, שאיגוד הימאים בארצות-הברית תורם 100,000 דולר כדי להקים בחיפה בית ימאים ואנו נשתתף בהוצאות. באנו בדברים עם ראש העיריה אבא חושי. הבית כאילו כבר היה ברשותנו. אולם אי-אפשר היה למצוא מקום והעניין

בצל האבטלה

עכשיו הלשכה במצב נורמלי בהחלט. אולם למחצית עובדי המשק לא תהיה אפשרות לחזור לים בשנים הקרובות. יש רשימה לשנת 1958 ולא יהיה צורך במיונים. יש אחוז נורמלי של אנשים, הנמצאים בחוף. בעתיד יהיה חוסר במלצרים ובטבחנים מעולים.

עמיקם בנארי מעלה את עניין האבטלה. ז. ברש: כשאתה אומר חוסר עבודה, אתה מתכוון לימאים או למועמדים? עמיקם בנארי: בדצמבר-ינואר היתה ירידה בתעסוקה.

היו"ר ר"ח ו. דלמן: מהמחזור יצאו למעלה מ-50 עובדי סיפון ומכונה. החברה חושבת לה, כי אפשר לזרוק אותם לחוף. אנשים משתלמים ואחר-כך פורשים. יש למצוא פתרון, כי כל פעם האניות סובלות מחוסר מומחים. איך תחזיק את הימאים, מי ישלם להם משכורת? ז. ברש: ימאים מומחים יכולים לקבל עבודה גם ביבשה.

מומחים מחוסרי-עבודה אין לנו. הימאים שכתור כולם אינם מומחים. אם רוצים ימאי לא עונתי, יש לתת לו עבודה לא עונתית. עמיקם בנארי: לא יהיה מחסור בבעלי-מקצוע. יהודה שרף: אם תהיינה לנו עוד 10 אניות, אני מוכן לצייד אותן.

נעילה

ז. ברש: המועצה דנה בעיקר לע בעניינים חמריים, כ-י"א בעניינים חברתיים. החלטה בלבד לא תספיק. הבעיה העיקרית היא פעולת הסברה גשכנוע בפניה לכל חבר לשמור על טוהר הגלו של הימאי הישראלי.

לא אפליג במלים יפות. דשנו בעניין זה שוב ושוב במשך היומיים האחרונים. אני מקווה, כי נדע לשמור, שלא יישנו מקרים, שגרמו לנו הרבה מפח-נפש. אני תקווה, כי בשנה הבאה נתכנס שוב כולנו ואז נוכל לברך על התוצאות הטובות.

ברית פיקוח לקופות תגמולים ופנסיה ולאגודות לעזרה הדדית בישראל בע"מ

קרן עזרה לספנים עבריים

מאזן ליום 31 במרץ 1958

ל"י	ל"י	אקט"ב	ל"י	ל"י	1958
		3. מוזמנים בבנקים:	68,279.193	1. הון האגודה	
12,059.057		בנק הפועלים בע"מ, חיפה, ח' ע"ש		2. זכאים:	
		4. שפרייך (במחיר הרכישה)	1,167.730	חברים, גביות יתר ע"ח הלוואות	
	2,361.250	ש"ח צמודי דולר — 2,500 ל"י	1,267.730	ברית פיקוח	
	190.000	מלווה חובה			
2,576.250	25.000	בטחון נושא פרסים			
		5. "גמול"			
		חברה להשקעות בע"מ:			
	10,000.000	פקדון לזמן קצוב			
10,235.000	235.000	ריבית שנצטברה			
		6. הלוואות לחברים:			
43,476.616		לעזרה הדדית			
		7. חייבים:			
		איגוד הימאים לתשלום הוצאות			
	1,000.000	עו"ד לשם הגנה למען חברי האיגוד			
	200.000	לשכת העבודה לימאים			
1,200.000					
69,546.923			69,546.923		

ביקרתי את המאזן דלעיל וחשבון רווח והפסד המצורף אליו. קיבלתי את כל הידיעות והביאורים, אשר לפי מיטב ידיעתי והכרתי היו דרושים למטרת ביקורת זו. ספרי החשבונות של הקרן, במידה שנראה בבדיקתם התנהלו באופן תקין.

המאזן וחשבון הרווח והפסד הגיל מתאימים לספרי החשבונות ולפי מיטב הביאורים והידיעות שקיבלתי מראה המאזן באופן נכון את המצב הכספי של קרן עזרה לספנים עבריים ליום 31 במרץ 1958 וחשבון הרווח והפסד משקף בצורה נאותה את תוצאות פעולותיה הכספיות, המסתיימות בתאריך המאזן.

ד"ר ש. רעיק
רואה חשבון

חל-אביב, 8 במאי 1958

ועידת העבודה הבינלאומית לענייני ספנות

זאת מתקבלת במספר אניות גדול והולך והתוצאות הן טובות. מחקני ספורט עד להתקנת בריכות-שחיה חדרו לחלק מהמיכליות החדשות ואניות אחרות. חררי התביבים, נגריית, קולנוע ומתקני כינור אחרים הותקנו באניות רבות. מרפאות וחדרי חולים לצוות שופרו אף הם במידה ניכרת תוך 10 השנים האחרונות. במקרים רבים, כאשר חלו שיפורים בתנאי המגורים של הצוות, נראו תוצאות חיוביות מבחינת יעילות ומורל.

התקדמות בביטוח הסוציאלי

ארצות רבות התקדמו בצעדים ניכרים לקראת ביטוח סוציאלי מקיף נגד הסיכון המיוחד, שהימאים עומדים בו תוך עבודתם ונגד הסיכונים הכלליים, אשר הם עומדים בהם באותה מידה כמו עובדי היבשה ומשפחתיהם.

בעוד שלפני המלחמה היה הימאי מסתפק פחות או יותר במספר מצומצם של שירותי חוף לספנים — בנמל או לידו, הרי כיום אין זה נדיר למצוא את הימאי כשהוא משתמש בצורה יסודית בשירותי התיירות בנמלים, וכשהוא נבקר בחלקים נרחבים של הארצות, אשר אליהן הוא מגיע.

במדינות רבות חלו שיפורים בשירותים הסוציאליים ובהנחת היסוד לשירותים ממלכתיים, הבחנה בצרכים ומילוי החסר בשירותים קיימים ובמיוחד במימון השירותים על רקע קבוע. זאלה הם בבחינת הצעדים הראשונים לשיתוף בינלאומי להקמת "בית רחוק מהבית", עבור ימאים. שירותים סוציאליים באניות הם תופעה חדשה במובן יחסי ויש לצפות להתקדמות נוספת בתחום זה.

חלה התקדמות ניכרת בספנות בכללה לקראת בטרות ביחסי עבודה בין העובדים להגהלות; ההסדרים הם שונים לפי המסורת הלאומית, קווי המדיניות וצורת ניהול יחסי העבודה, אך נראית נטיה אוניברסלית למציאת פתרונות מעשיים במאמצים משותפים גם בהיקף ממלכתי וגם בהיקף בינלאומי.

שכר, שעות עבודה, תקן

על הועדה הנוכחית לקבל התלטות סופיות בבעיה מסובכת וחשובה זו — שכר, שעות עבודה, תקן, האמנה, אשר נערכה על-ידי הועדה הימית בסיאטל, כללה עקרונות חדשים בהיסטוריה של יחסי עבודה בינלאומיים בספנות: שכר מינימלי, שנקבע על בסיס בינלאומי ויום-עבודה בן 8 שעות במחלקות סיפון ומכונה באניות סחר רחוק וחופי.

ברור הדבר, כי ביצוע עקרונות אלה עורר גם קשיים והתנגדות. לפני הועדה הנוכחית מונחת הצעות רבות לאמנה זו, נוסף על טיוטת הצעות להכללה באמנה, שהוגשו על-ידי ועדה כת שלושה גורמים, אשר התכנסה באפריל 1957.

נושאים חשובים אחרים לדיון בועדה כוללים: קבלת ימאים לעבודה באמצעות משרדים בעלי סמכות קבועה ותנאים סוציאליים ובטחוניים במקרי החלפת דגל.

בועידה זו שנערכה בינבה והוקדשה לבעיות הספנות, השתתפה משלחת בת 5 נציגים מישראל: שני נציגי הממשלה, נציג אחד מהסתדרות, נציג בעלי-האניות ויועץ. הננו סביאס כאן ראשי פרקים מהדיונים.

ועידת העבודה הבינלאומית (ספנות), שנערכה בארמון או"ם ב'נבה מ-29 באפריל עד 16 במאי ש"ז, תפקידה היה לדון בבעיותיהם הסוציאליים של יורדי-הים. כן היה מתפקידה לקדם את העתיד לאור השינויים, שחלו בעשרות השנים האחרונות; החידושים המדעיים, רמת החיים העולה והתקדמות התעשייה, המצביעים על ההתפתחות הנראית באופק.

התכניות המפורטות, במספר ארצות, לבניית אניות נוסעים, אניות משא, ואניות מיוחדות אחרות (כגון שוברות-קרח) בהנעה אטומית, וההתפתחות בהפעלה האוטומטית, עלולות לשנות את שיטות העבודה באניות, ובלי ספק תומכות הן אפשרויות חדשות להטבת תנאי הספנים.

ההתפתחות למן 1946

במשק העולמי בעל תלות-הגומלין של ימינו תלוי עתיד הספנות כמעט לתלותן באקטיביות גבוהה בכל מקום, ובמידה שאקטיביות משקית זו מעוררת גידול מתמיד בסחר העולמי, נשארת הספנות אמת-מידה רגישה, אם גם בלתי מדויקת, למצב הסחר העולמי.

מאז הועדה האחרונה, בסיאטל ב-1946, חלה התקדמות בספנות. הטונאז' הכללי העולמי גדל מ-77 מיליון טון גרוס רשום ב-1946 ל-150 מיליון טון בסוף 1956.

לפני מלחמת-העולם השנייה היה הטונאז' של בריטניה הגדולה ביותר בעולם, אך המלחמה הביאה שינוי מהפכני. ב-1956 הגיע הטונאז' של ארה"ב ל-26 מיליון, ושל בריטניה ל-19.5 מיליון. הגידול בטונאז' בארצות הספנות ה"חדשות" בולט ביותר, בעיקר ליבריה ופאנאמה. כן חל גידול מהיר בטונאז' של מספר ארצות דרום אמריקניות, וגידול אטי, אך ניכר, בטונאז' של ברית-המועצות.

לפי ההערכה מועסקים כמיליון ימאים באניות בנות 100 טון ומעלה, זאם בכלול אניות חופיות קטנות יותר וימאים, המפליגים בהפסקות בלתי קצובות, אפשר להכפיל מספר זה.

מחסור בימאים

העובדה הבולטת ביותר במצב התעסוקה הוא המחסור בימאים בארצות מסויימות כתוצאה ממספר האניות העצום, אשר הושק במשך השנים האחרונות. הוסר-עבודה לא היותה בעיה כללית לאחר המלחמה, אך הבעיה נשארה חמורה במספר ארצות ואזורים כגון אסיה ודרום אירופה.

אחת הבעיות, שהתעוררו אחרי המלחמה, היתה הנטיה בין הימאים לעזוב את הים ולעבור לעבודות חוף, בעיקר במספר ארצות ספנות ותיקות, ובייחוד בין המכונאים.

מספר ארצות ספנות גדולות נקטו בצעדים להשלטת יציבות, קביעות בתעסוקה, שיפור והגדלת אפשרויות ההכשרה, כן שופרו תנאי המגורים, שיטת השירות העצמי לארוך

חשבון חוץ האגודה לשנה שנסתיימה ביום 31 במרץ 1958

זכות		חובה	
45,359.167	היתרה ליום 1 באפריל 1957		
	הפרשות החברים:	1,787.100	
19,893.158	ניכויים מהמשכורות		
983.269	תרומות החברים באניות (קנסות) ויתור ומחיקת יתרות זכות של החברים בפקדונות ושונות	650.860	
21,364.471	הקצבות ותרומות:	68,279.193	
	ע"י חברות, נותני עבודה:		
	חברת "שהם" בע"מ	2,400.000	
	"אל ים"	3,900.000	
	תרומות משונים	93.515	
3,993.515			
<u>70,717.153</u>		<u>70,717.153</u>	

הקצבות למקרים סוציאליים: אלמנות, יתומים וחולים במחלות ממושכות, תשלומים

כיסוי הוצאות שוטפות בשנת החשבון: העברה לחשבון הכנסות והוצאות היתרה ליום 31 במרץ 1958

חשבון הכנסות והוצאות לשנה שנסתיימה ביום 31 במרץ 1958

זכות		חובה	
	ריבית לקבל:		
	בנק הפועלים, חיפה	840.000	
136.525	ח' ע"ש	312.500	
	שטר-ערך:		
	ש"ח צמודי דולר	1,191.050	38.550
71.250	מלווה חובה	101.980	
76.645	"גמול", חברה להשקעות בע"מ	127.000	
	פקדון	94.000	
963.170	עודף ההוצאות על הכנסות: כוסה ע"י העברה מח' החון	1,614.030	100.000
650.860			
<u>1,614.030</u>		<u>1,614.030</u>	

פירוט החלוצאות לחברים ליום 31.3.58

זכות	חובה
853.480	23,545.100
	59,000.180
	384.000
39,766.914	
43,476.616	1,167.730
84,097.010	84,097.010

היתרות ליום 1.4.57 החלוצאות שניתנו בשנת החשבון החזרת גביות יתר גביות בשנת החשבון היתרות ליום 31.3.58

חלוצי הסחר הימי הנודד

אניות משא "אליים" בע"מ

א/ק "תליאביב"	בת 10.800 טון
א/מ "יסיכוף"	בת 13.000 טון
א/מ "הר כרמל"	בת 14.695 טון
א/מ "הר גלבוע"	בת 14.695 טון
א/מ "הר כנען"	בת 14.695 טון

הובלות בצובר לארץ ומהארץ לכל חלקי תבל

משרדים:
 תל-אביב, רח' פינסקר 2, טלפונים: 24158'9
 חיפה, רח' הנאמנים 2, מרכז מסחרי חדש
 טלפונים: 68356'7

שרות נוסעים ומשאות לארבעה חלקי תבל

ציונים

חברת השיט הישראלית בע"מ
 שיהם שרותי הים בע"מ

צינוגרפיה ציונים

חיפה

רחוב שרה 1   טלפון 67288

ברכותינו הלבביות שלוחות לחברינו

ובחיל	אריה שרצר	ובחיל	מיכאל אונגר
ובחיל	מאיר רגונס	ובחיל	אורי קורקוס
ובחיל	מנחם זיגל	ובחיל	מאיר זיימברג
ובחיל	ברוך שיפמן	ובחיל	בד"ר מאוסנר
		ובחיל	שמעון מלוג

לנשואיהם

יוסף פינטו	ראובן הוכשטר
אהרון אוטניק	שכנאי וינציקסטר
	שרלי טובי

להולדת הבנים

מכלוף לנקרי	דוד איפרת
יוסף בן-דוד	חנניה סבג
חיים רגונס	משה שפירא

להולדת הבת

עמירם רוטבליט   להולדת התאומות

איגוד הארצי לימאים
 מערכת "הימאי הישראלי"

רוזנבלום

ROSENBLUM

חיפה HAIFA

יצרני אופנת גברות וגברים
 Creators of Ladies and Gents Fashion

רחוב הרצל 44   טלפון 4760   44, Herzl St.

יורד הים הישראלי!

הנך מוזמן בזה לבקר בבית מסחרנו,
 בו תהנה משרות אדיב —
 ביצוע מהיר ויחס מיוחד.
 בקר ותיוכח!

חבר ימאי!

מועדון הימאים ברחוב מסדה 6

ביתך הוא!
 בקר בו!

תזמורת ריקודים והופעות אמנים בלילות שישי, הצגת קולנוע בימי רביעי,
 מזנון, משחקים, עתונים,
 אפשרויות לעריכת מפגשים ושמועות,
 פעולות חוגים.

"אופיר"

קואופרטיב לחובלה ימית
 בחיפה בע"מ

בעלי אניות

דרך העצמאות 39
 מברקים: אופטרנס
 1461 • טלפון 66234

אהרו רוזנפלד

סוכן אניות

עומד לרשות הקהל המסחרי
 בכל עניני הובלה ימית

חיפה
 ת.ד. 74
 טל. 4241'2

תל-אביב   ירושלים
 66879 | 11970   1357
 ת.ד. 305   ת.ד.

בר אנדרי

בהנהלתו של אנדרי פרקש

בקפה "נורדוי"
 רח' גורדוי 2

פתוח משעה 6 אחה"צ עד שעה 2 אחרי הצות

משקאות ומאכלים
 במחירים יומיים

על מותו ללא עת של חברנו
אבא כץ ז"ל
 מתאבלים

איגוד הימאים
 מערכת "הימאי הישראלי"

לחברנו ישעיהו פלוס
 אתך אנו באכלך הבכד
 כמות אביך ז"ל

איגוד הימאים
 מערכת "הימאי הישראלי"